HEPİMİZ BİRİMİZ İÇİN ve ÜZÜNTÜYÜ BIRAK

cevat fehmi başkut

Yazarın Diğer Eserleri

Büyük Şehir
Ayarsızlar
Hacı Kaptan
Küçük Şehir
Paydos
Koca Bebek
Soygun
Makine
Sana Rey Veriyorum
Kadıköy İskelesi
Harputta Bir Amerikalı
Kleopatra'nın Mezarı
Öbür gelişte
Tablodaki Adam
Hacıyatmaz
Göç
Buzlar Çözülmeden

HEPİMİZ BİRİMİZ İÇİN..

Piyes 3 Perde

Yazan :
CEVAT FEHMİ BAŞKUT

İNKILÂP ve AKA
KİTABEVLERİ Koll. Şti.
İstanbul, Ankara Caddesi No. 95

TAN GAZETESİ ve MATBAASI
İ S T A N B U L — 1 9 6 5

İSTANBUL ŞEHİR KOMEDİ TİYATROSUNDA

HEPİMİZ BİRİMİZ İÇİN

1 Aralık 1965

Sahneye koyan: **Vasfi Rıza ZOBU**

Dekor: **Bülent ERBAŞAR**

Öğretmen	**Özdemir Han**
Kahveci	**Doğan Sevsevil**
Kör Zeynel	**Saltuk Kaplangı**
Makinist Ömer	**Kâmuran Usluer**
Turist Yaşar	**Zihni Rona**
İmam	**Kemal Tözem**
Muhtar	**Okan Bilgütay**
Ayşe	**Jeyan Tözüm**
Kâhya	**Agâh Hün**
Meryem	**Perihan Tedü**
Hasan Ağa	**Necmi Oy**
Osman Karasipahi	**Aytaç Yürükaslan**
Jandarma Onbaşısı	**Devrim Parscan**
1. Jandarma	**Erhan Abir**
2. Jandarma	**Süha Öztartar**

Reji asistanı: **Neriman ATAK - Canan VAFİ**

(Bu eserin profesyonel ve amatör tiyatrolar tarafından temsili müellifinin iznine bağlıdır Aksi şekilde hareket. kanun mercilerine müracaatı davet eder).

BİRİNCİ PERDE

(Güneydoğuda Uzunova Çiftliği. Mevsim yaz, hasat zamanı. Kavurucu güneş her tarafı sarıya boyamış, yahut yakıp kavurmuştur. Ekinleri, otları, yeşil ne varsa hepsini.. Hattâ gök bile sanki bir yangın alanıdır. Bu haliyle ova, sanırsınız bir fırının ağzında durmaktadır. Rüzgâr alev, suya hasret toprak çatlaklarla parça parçadır.

Vakit öğle üstü. Sıcağın sarı gökten sarı toprağa hışımla çöktüğü en dayanılmaz saatler. Solda büyük bir karaağaç, önünde sahnenin yarısını geçen bir çardak. Çiftliğin kahvesi. Sağda ikinci plânda kâhyanın kısmen görülen iki katlı evi. İkisinin ortasında toprak bir yol. Köyden ve tarlalardan gelip ambarlarla ağanın evine giden yol. Uzakta ambarlar görülür.)

BİRİNCİ MECLİS

(Öğretmen, Kahveci Ali)

(Genç yedeksubay öğretmen hasır bir iskemleye çökmüş, kahvesini içmektedir. Kahveci oca-

ğın başında meşgul. Bu sırada uzaktan ırgatların türküsü duyulur. Bu türkü zaman zaman ateşten ve alevden havayı şiddetle dövmekte, zaman zaman da hafiflemektedir.)

Çiftlik beylerin malı
Cefa ırgatın canı
Gün olur devran döner
Ben de sararım yarı.

ÖĞRETMEN

(Sesin geldiği tarafa bakarak) Kimler acaba bu türküyü söyleyenler?

KAHVECİ

Batoz ırgatları olmalı. Bugün cumartesiya, öğlede paydostur. İşten dönüyorlar her halde.

ÖĞRETMEN

Fakat bir tuhaf söylüyorlar türküyü, farkında mısın? Sanki öfke ile bir ağızdan bağırıyorlar.

KAHVECİ

İyi bildin öğretmen, kâhya bir domuzluk etmiş olacak yine onlara. Ya haftalıklarından

kesmiştir, ya da yemeklerinde bir oyun oynamıştır. Bütün kâhyalar ağadan çalar ya, bu imansızın zulmü herkese.

ÖĞRETMEN

Bakıyorum kâhyadan pek hoşlanmıyorsun.

KAHVECİ

Kim hoşlanır o zâlimden. Sen Uzunova Çiftliğinden değilsin. Gelirsin tâ Mestanlar Köyünden. Nerden bileceksin nasıl adam olduğunu Kâhyanın? Domuzun arkası da var. Bir kere ağa onu hem sever, hem tutar. Sakalı ona kaptırmıştır. Sonra, elcibaşı adamıdır, sonra uzatmalı onbaşı ve jandarmalar hep ahbabıdırlar. Sonra ağanın bütün yanaşmaları onu korurlar. Yaa böyle işte... Yoksa ırgatlar şimdiye kadar sağ koyarlar mıydı onu?

ÖĞRETMEN

Peki sen kâhyayı sevmezsin anladık, ya o sana karşı nasıldır?

KAHVECİ

O da beni sevmez. Biz soyca Bulgarya muhacırıyız ya, gâvurla bir tutar bizi.

(Öğretmen cigara paketini çıkararak bir cigara alır, sonra paketi Kahveciye uzatır.)

ÖĞRETMEN

Yak bir tane sen de.

KAHVECİ

Eyvallah.

ÖĞRETMEN

Demin ağadan konuşuyorduk. Demek Karasipahioğlu Ahmet Ağanın hasta olduğu ve İstanbula gittiği muhakkak ama...

KAHVECİ

Orada hastahanede öldüğü rivayet. Bence ölmez o.. Azraile de rüşvet verip yakayı sıyırmasını bilmiştir. Tövbeler olsun.

ÖĞRETMEN

Peki ağanın öldüğü rivayeti nerden çıkıyor?

KAHVECİ

Bu çiftlikte bir yanaşma vardır, Turist Ya-

şar deriz adına. İşte o evvelki gün İstanbuldaki bir arkadaşından mektup almış.

ÖĞRETMEN

Öyleyse doğrudur.

KAHVECİ

Yok, Turist Yaşarın Allah bir dediğine inanmam ben.

İKİNCİ MECLİS

(Evvelkiler ve Kör Zeynel)

(Kör Zeynel yolun tarlalara giden ucundan az önce gelmiş ve muhaverenin son kısmını duymuştur.)

ZEYNEL

Ölmüş... Ölmüş. O ocağı batasıca ölmüş sonunda. Tevatür değil.

KAHVECİ

Kim demiş, yeni bir şey mi var?

ZEYNEL

Var ya..

KAHVECİ

(Öğretmene) Kör Zeynel, Batoz ırgatıdır. *(Zeynele)* Eyy anlat anlat..

ZEYNEL

Söğütlünün köylüleri söylediler. Orada bir koca İbrahim Emmi vardır. Ona İstanbuldan gelen bir konuk demiş bunu. Amanın komşular, arkadaşlar, emmiler, can bir kardeşlerim, esah mı dedim. Esah dediler.

KAHVECİ

Belki doğrudur. Gel gel otur, bir kahve iç.

ZEYNEL

Çay olsun. Ohh bittim. O sapçı olacak namussuz, o it, o çingen Fettah öldürdü yine bizi bugün. Eskiden de kudurgundu amma şimdi bir beter oldu. Daha çabuk daha çabuk, öyle ölümsek ölümsek durmayın, makine boşuna çalışıyor, demiyor muydu aklımı şaşırıyordum. Bir ara desteyi sırtımdan indirirken şöyle bir çar-

payım da makinenin içine yuvarlansın dinsiz imansız dedim. Ötey gün yapmadım bunu, bugün yapmadım ama yarın yapacağım.

KAHVECİ

Sakın haa..

ÖĞRETMEN

Demek Söğütlünün köylüleri öyle dediler.

ZEYNEL

Heye... Koca Allahım gelecek haftalıkta sana bir tellice horoz kurban edeceğim. Tek esah olsun, iflâhsızın geberdiği. *(Öğretmene)* Kardeşlik, iki gözüm, sen bir has adama benzersin, doktor musun?

ÖĞRETMEN

Yok değilim, öğretmenim. Napacaksın doktoru? Hasta mısın?

ZEYNEL

Değilim ya, bu ayaklarımdaki yaralar çok canımı yakıyor. Bir merhem isteyecektim.

(Pantalonunun paçalarını sıyırarak ayak bileklerini gösterir) Bak bak..

ÖĞRETMEN

Vayy, berbat.. Nasıl oldu onlar?

ZEYNEL

Ağa emretti. Geceleri beni ayaklarımdan traktörün tekerine zincirle bağlıyorlar. İt enikleri, öyle de bağlıyorlar ki... Vay vay vay *(Ayağa fırlar, Ağanın evi istikametinde yumruğunu sallayarak bağırır)* Karasipahioğlu, dinsiz imansız, kahpenin dölü, dört kitapta katli vacip hınzır...

KAHVECİ

Hişştt yavaş, duyan olur, al çayını.

ÖĞRETMEN

Demek böyle haa, inanılacak şey değil.

KAHVECİ

Doğrudur öğretmen, inan. Çünkü bu Kör Zeynelin şehirde bir yavuklusu var. Genelevler-

de çalışıyor. İşte onun hasretine bir türlü dayanamaz. Öyle değil mi Zeynel?

ZEYNEL

Dayanamam kardeşlik.

KAHVECİ

Dayanamayınca da hiçbir yerde bir haftadan fazla çalışmaz. Hep savuşur kaçar. Bir gece bakarsın sır olup gitmiş.

ÖĞRETMEN

Ehh kaçarsa kaçar. Kendi bileceği iş. Esir değil ya bu.. İstediği müddetçe çalışır.

KAHVECİ

Yoo öyle deme öğretmen. O iş sandığın gibi değil. Zeynelin ağaya borcu var. Haftalıklarından azar azar öder onu. Kaçarsa borcu kim verecek? Onun için yanaşmalar şehri altüst ederler, Zeyneli bulur, tekrar buraya getirirler. Sonunda ağa gördü ki Zeynel fazlaya kaçıyor, ona bakarak kimse borcunu ödemeyecek, bu tedbiri akletti.

ÖĞRETMEN

Ne borcuymuş bu?

KAHVECİ

Irgatlar yazın kazandıklarını kumarmış, kadınmış, eğlenceymiş, daha güz gelmeden bitirirler. Kışın dağ köylerine çekilince beş parasızdırlar. Ehh onların açlarından ölmeleri ağanın işine gelmez. Elcibaşı kendisinden borç alıp bu ırgatlara dağıtır, onlar da borçlarını gelecek yaza öderler.

ÖĞRETMEN

Olmaz böyle şey canım. İnsan alacağını almak için bir başka insanı zincire vuramaz. Hangi devirde yaşıyoruz? Ağa sonra bu hesabın altından zor kalkar.

KAHVECİ

Onun altından kalkamayacağı hesap yoktur öğretmen, bilesin.

ÖĞRETMEN

Neyse neyse.. Bütün bunların sonu gelecek yakında. Hele ağanın öldüğü tahakkuk etsin

bir. Demek şehirde bir yavuklun var ha Zeynel?

ZEYNEL

Sorma Bey, hasretlik şimdiye dek bana böyle koymamıştı. *(Göğsünü işaretle)* Nahh işte şurda bir ateş, bir yalım... Ne edersin, yazı. Ağa ayırdı bizi. *(Tekrar ayağa fırlar, ağanın evi istikametinde yumruğunu sallayarak bağırır)* Ocağı batasıca, Allah belânı versin, elbet gün olur ben senin kolunu ' kanadını un ufak ederim.

ÖĞRETMEN

Yine ağaya küfür ediyor değil mi?

KAHVECİ

Evet, evi o yandadır. Sonra karakol gelir, sonra şoseye varırsın.

ÖĞRETMEN

İyi ama az önce ağanın öldüğünü kendisi söylemedi mi?

ZEYNEL

O ölse de Zeynelle Elif kavuşamasınlar diye, Zeyneli zincire vurdurmak için hortlar da yine gelir. *(Tekrar aynı hareket)* Karasipahioğlu, katran kazanlarında pişesice zalim. Allahsız, ocağı batasıca, batasıca da kül ateş olasıca. Koca Allahım, al bu namussuzu, kalabalık etmesin dünyamıza. Kurtar ümmeti Muhammedi. Çöllerin çiçeği, şefaat et sen de... *(Döner, gelir, Öğretmene)* Kardeşlik, gözümün çifte ışığı, okuyup yazman var mı senin?

ÖĞRETMEN

Öğretmenim dedim ya Zeynel..

ZEYNEL

Her öğretmen okuyup yazar mı ki? Ne bileyim ben?

ÖĞRETMEN

Her öğretmen okuyup yazar Zeynel.

ZEYNEL

Allah seni bu dünyada da, o dünyada da yeşil etsin, yemyeşil. Bir mektup yaz Elife.

ÖĞRETMEN

Başüstüne, yazayım, ne diyeyim?

ZEYNEL

Canım ne diyeceğini sen bilmez misin? Koskoca öğretmene de akıl verecek değilim ya. Cahil adamım ben. Yalnız sonunda de ki, acele cevap beklerim.

ÖĞRETMEN

Peki yazarım.

ZEYNEL

Ama sonunda unutma, yaz, cevap beklerim.

ÖĞRETMEN

Unutmam. Daha burdayım. Gitmeden yazar, buraya senin namına bırakırım.

ZEYNEL

Allah senden razı olsun. Senin kesip attığın bir tırnağına tüm Uzunova kurban olsun.

Varayım da gideyim, acımdan öleceğim. *(Ambarlar istikametinde çıkar).*

ÜÇÜNCÜ MECLİS

(Öğretmen, Kahveci, Sonra Makinist Ömer, Sonra Turist Yaşar)

(Makinist Ömer ve Turist Yaşar ayrı ayrı, tarlaların bulunduğu taraftan gelirler. Yaşarın başı bir beyaz bez parçasıyla sarılıdır.)

ÖMER

Merhabalar...

ÖĞRETMEN

Merhaba...

KAHVECİ

(Makiniste) Beyi tanımadın mı?

ÖMER

Vallahi çıkaramadım.

KAHVECİ

Mestanlar Köyünün öğretmeni.

ÖMER

Öyle mi? Hoş geldin bey.. Çok bahsınızı duydum ama ilk defa karşılaşıyoruz sizinle. Demek kısmet bugünmüş. Tam da günü.

KAHVECİ

(*Öğretmene)* Makinist Ömer bu.

ÖĞRETMEN

Ya, tam günü demenizin sebebini şimdi anladım. Evet hakikaten tam da günü. Ne güzel tesadüf, işe başlıyor musunuz bugün bizim köyde?

ÖMER

Evet bugün gidiyorum.

KAHVECİ

Ömer, al çayını, gideceksen defol git. Ama böyle ikide bir söyleme. Fena oluyorum. Çok alışmıştık sana.

ÖMER

Defol git dedin bana, alacağın olsun.

KAHVECİ

Nasıl olsa bir daha yüzünü görmeyeceğiz. Onun için dargın ayrılmışız ne çıkar?

ÖMER

Kim demiş bir daha görüşmeyeceğiz diye? Dünyanın bir ucuna gitmiyorum ya, Mestanlar Köyü ne kadarcık yol?

KAHVECİ

Jiple yirmi dakika çeker.

ÖMER

Seslensen duyulur. İki günde bir gelirim, merak etme.

KAHVECİ

Gelmezsin, çünkü ağayla kâhyanın suratlarını görmek istemezsin. Gelsen bile onlar seni buraya uğratmazlar.

ÖĞRETMEN

Orada alacağınız ücret burdakinden farklı mı bari? Değecek mi?

ÖMER

Burdakinden daha aşağı.

ÖĞRETMEN

Eee?

ÖMER

Vallahi bu itlere hizmet etmekten usandım artık. Ne tarafa bakarsam yüreğim parçalanıyor. Söylesen olmuyor, sussan kendi kendini yiyorsun. Bir sebep bu. Öteki sebebe gelince, bu Mestanlar Köyü çiftçilerinin birleşmeleri, bankadan kredi alıp makinalar tedarikine kalkışmaları hoş bir şey. Bize bu işte yol göster dediler, dayanamadım.

KAHVECİ

Aaa işte Turist Yaşar da geliyor. Demin konuşmuştuk.

(Yaşar girer)

KAHVECİ

Geçmiş olsun Yaşar, ne oldu başına?

YAŞAR

Yeşildere Köyünün avratları yaptı. Kuyu bir tane olur, dört köy halkı bundan su almağa kalkarsa daha çok başlar yarılır. Bre Allahtan korkmaz ağa, bir kuyu daha açsana... Açmaz. Su dediğin de otuz metrede. Yarın belki de hiç kalmayacak. İp yetişmedi, ekleyelim dedik, vakit geçti. Bu boş geçen vakit Yeşildere Köyünün nöbetinden sayılacak mı sayılmayacak mı? Yeşildere Köyünün avratları düşülecek dediler, Uzunovalılar düşülmeyecek dediler, aralarına girdik ve sonunda dayağı yine biz yedik.. Heyy babam heyy, ne dayaktı.

KAHVECİ

(Öğretmene) Turist Yaşar kuyu başında ağa namına nöbetlere nezaret eder.

YAŞAR

Tövbeler olsun bir daha gitmem. Karı dayağı erkeklerin attığına da benzemiyor. Ben hayatımda çok dayak yedim, fakat böylesini yemedim. Kardeş pek kıyasıya vuruyorlar. Ara-

da ağaya da ana avrat sövdüler ya o da başka, duymasınlar..

ÖMER

Ne dediler?

YAŞAR

Dört kitaptan kovulmuş iflâhsız, dediler.

ÖMER

Başka?

YAŞAR

Allahsız, dinsiz, imansız dediler.

ÖMER

Başka?

YAŞAR

Muzir firavun dediler, zalim dediler.

ÖMER

Ehh ehh ehh, ağaya bu küfürlerin savrulduğunu işitmek bir dayağa değer Yaşar...

ÖĞRETMEN

Off çok sıcak var değil mi?

YAŞAR

Yine şükredelim halimize. Beterin beteri var. Ben ne sıcaklar gördüm, hey babam hey... Arabistanda, Afrikada, Hindistanda...

ÖĞRETMEN

Bütün buralara gittin mi sen Yaşar?

YAŞAR

Ben nerelere gitmedim ki... Avusturalyaya da gittim, Amerikaya da gittim, tâ Japonyaya kadar gittim.

KAHVECİ

Öğretmen, bu bahis bir defa açıldı mı, Yaşarı artık susturamazsın. İyisi mi sen şu mektup meselesini sor.

ÖĞRETMEN

Evet, iyi olur. Sen İstanbuldaki bir arka-

daşından mektup almışsın Yaşar, ağanın ölümü hakkında..

YAŞAR

Aldım ya, tesviyecidir arkadaşım, Almanyaya gitmişti işçi olarak. İzinle İstanbula gelmiş. Münihte bir fabrikada iş tuttu. Kırkır Veli deriz biz ona... Münih güzel yerdir, Münih gibisi olmaz. Hey babam hey, ne yer. İlle bir İngiliz Bahçesi derler parkı vardır, ucu bucağı bulunmaz. Gölü de vardır. Her taraf ağaç, her taraf su, içinde ayrıca dereler akar. Ormanlarında insan kaybolur. Havası şerbet gibidir. Serin mi serin... İnsan yaz ortasında üşür.

ÖMER

Kadınlardan sonra şimdi bir de ben seni döveceğim Yaşar. Ulan ağzımın suyunu akıttın be.

ÖĞRETMEN

Evet gelelim mektup meselesine..

YAŞAR

Velinin Almanyadan beraber geldikleri bir arkadaşı birden hastalanmış, hastahaneye gö-

türmüşler, bizim Veli de onu görmeğe gitmiş. Karasipahioğlu işte bu arkadaşının yattığı odanın yanındakinde yatıyormuş, bu sabah öldü gitti demişler. Bir titredi, bir daha titredi, üçüncüsünde siz sağ olun, demişler Veliye.

ÖĞRETMEN

Eyy tamam, yalanın bu kadar kuyruklusu da olamaz.

ÖMER

Bence vakitsiz oldu bu ölüm. Dokuz yorgan paralayıp öyle ölecekti Zalim.

DÖRDÜNCÜ MECLİS

(Evvelkiler, Sonra İmam ile Muhtar)

(İmam ile Muhtar ağanın evi istikametinden gelirler)

İMAM

Esselâmünaleyküm.

MUHTAR

Merhabalar.

ÖMER

Buyrun, buyrun... Bu bey Mestanlar Köyünün öğretmeni, bunlar da muhtarımızla İmam Efendi.

MUHTAR

Sefa geldin Öğretmen.

ÖĞRETMEN

Sefa bulduk.

İMAM

Hoş gelmişsin Öğretmen efendi oğlum.

ÖĞRETMEN

Eyvallah.

KAHVECİ

Çay mı kahve mi?

İMAM

Bana bir kahve yap.

MUHTAR

Bana da.

ÖMER

Eyy başınız sağolsun yahu, ikinizin de..

MUHTAR

Hayırdır inşallah, ne var, ne oldu?

İMAM

Makinist efendi oğlum, dur hele, bir nefeslenelim. Sabırlı ol, kara haberin varsa sona sakla.

ÖMER

Ağanın öldüğü doğruymuş. Yaşar aldığı mektubu anlattı.

KAHVECİ

Kör Zeynele de Söğütlüden Koca İbrahim Emmi haber vermiş. Artık şüpheye yer kalmadı.

MUHTAR

Vah vah, doğrusu çok kederlendim. Hep ümit vardı yüreğimde.

İMAM

Ya bizi hiç sormazsınız, elimiz ayağımız kesildi. Allah gani gani rahmet eylesin.

MUHTAR

Nur içinde yatsın, onun gibi ağa bir daha bulunmaz.

İMAM

Makamı cennet olsun.

MUHTAR

Mubarek adamdı. Köylü ona tapardı.

İMAM

Onun yüzüsuyu hürmetine yaşardık hepimiz.

MUHTAR

Sizlerin de başınız sağolsun.

ÖMER

Neye yahu? Biz bayram yapıyoruz.

İMAM

Üzkürü mevtaküm bilhayır, maknist efendi oğlum.

MUHTAR

Vallah İmam doğru konuşur.

ÖMER

Hadi ordan be, yok yere günaha sokmayın beni. Ağzımı kapatmak istiyorsunuz ama, nafile, kapatmam. Çünkü açarsam sizler için iyi olmayacağını biliyorsunuz, biliyorsunuz da korkuyorsunuz.

MUHTAR

İçime korku düşürecek hiçbir vebalim yoktur benim geçmişte oğul... Mümkünü yok kimse bulup söyleyemez.

ÖMER

Bak hele, nasıl da insanın kanına ekmek doğrarsın. İsabey Köyü Dâvasında yalan yere ağadan yana şahitlik etmedin mi? İsbat ederim ha..

MUHTAR

Allah şahidimdir, ne yaptımsa ağanın emriyle yaptım.

ÖMER

Hahh şöyle. Çünkü seni muhtar seçtiren oydu değil mi?

İMAM

Makinist efendi oğlum. Kul hesabını ruzu mahşerde verir. Ne diye sen Allahın işine karışırsın.

ÖMER

Yağma yok, hesap evvelâ burda verilir. Ötedeki hesap başka. Sana gelelim İmam Efendi?

İMAM

Gelmeyelim oğul, ayağının turabı olayım.

ÖMER

Yok gelelim ya... Karasipahioğlu, Gömleksizoğlunun genç karısına göz koymuştu. Adam

cahil, üstelik korkak da... Ağanın önünde tiril tiril titrer. *(Ağanın taklidini yaparak)* Gömleksizoğlu, sen karınla nikâh tazeledin mi? İki senede bir nikâh tazelemek lâzım olduğunu bilmiyor musun? Bilmiyorum ağa... Behey Cahil, kaç senelik evlisin? Üç yıl oldu ağa... Ooo çok geçmiş. İki seneyi birkaç ay geçseydi belki icabına bakardık ama üç sene pek çok. Şimdi bana bak Gömleksizoğlu, bu işin tek ıslâhı çaresi karını bir ay için benim yanıma bırakmaktır. Ondan sonra alır güle güle gidersin, nikâh da tazelenmiş olur. Böyle konuşup sana dönen Ağa söylediklerinin doğru olup olmadığını sorunca «Beli, öyledir Sultanım» diye fetva veren sen değil miydin? Haa, ne dersin, karıyı da, kocasını da buraya getirtir, sakalına tükürtürüm haa.

İMAM

Yapma, gereği var mı şimdi bunların makinist efendi oğlum? Bir halttır ettik işte...

ÖMER

Tamam, bu haltı ettin, çünkü maaşını ağa veriyordu değil mi?

MUHTAR

Mani kalkınca memnu avdet eder. Yok,

gayrı susmayacağım. Hakça konuşmalı. Her kötülüğün başı Hıdır Kâhyaydı ama ağa da zâlim, gaddar, ahlâksız adamdı. Allah günahlarını affetsin.

İMAM

Affetmez, affetmez... Dinle diyanetle alâkası yoktu katiyyen, cami yaptırsa nafileydi. Köylü müslüman sansın diye abdestsiz namaz kıldığını kaç kere bizzat müşahede ettim.

YAŞAR

Hey babam hey, bizden baskın çıktı bunlar.

KAHVECİ

Sen sus Yaşar, karışma.

ÖĞRETMEN

Maziyi bıraksak da biraz gelecekle meşgul olsak, haa, ne dersiniz arkadaşlar? Karasipahioğlu Ahmet Ağa öldü. Onun yerine kim geçecek? Tabii oğlu Osman Karasipahioğlu. Osmanla en yakın dostuzdur biz. İstanbul hukukunda beraber okuduk. Ben hastalık yüzünden bitiremedim ama o ikmal etti ve sonra Pa-

rise gitti. Pırlanta gibi delikanlıdır. Nazik, terbiyeli, merhametli, tam mânasiyle sosyal adalet taraflısıdır. Onun fikirlerini kendiminkiler kadar bilirim. Görürsünüz bakın onun gelmesiyle buralarda neler olacak?

YAŞAR

Hey babam heyy, yaşa.

ÖMER

Bu söylediklerine kendin de inanıyor musun Öğretmen?

ÖĞRETMEN

Allaha inandığım gibi. Niçin inanmıyayım?

ÖMER

Hiçç... Hiç, kimbilir, ben tanımam kendisini... Ama babasına bakarsan...

ÖĞRETMEN

Eyy kim gezdirecek bana çiftliği?

ÖMER

Turist Yaşar tabii... Sen Kahirede rehberlik yapmış adamsın değil mi Yaşar?

YAŞAR

Ne günlerdi o günler, hey babam hey... Buyrun gidelim.

ÖĞRETMEN

Gidelim. Yine görüşeceğiz. Eyvallah..

İMAM ve MUHTAR

(İkisi birden) Var sağlıcağla...

(Öğretmenle Yaşar çıkarlar)

BEŞİNCİ MECLİS

(Evvelkiler, Sonra Kâhyanın Kızı Ayşe, Sonra Hıdır Kâhya, Sonra Meryem)

(Ayşe Kâhyanın evinden çıkar. Kahve ile ev arasındaki yoldan geçer. Tarlalar istikametinde uzaklaşır. Onu gören Makinist Ömer biraz

bekleyecek, sonra kalkıp ıslık çala çala arkasından gidecektir)

MUHTAR

Nereye ayaklanmış gider bu kız yine? Hem de telâşla..

İMAM

Bilmem, belki gezecektir.

MUHTAR

Allah canını almaya, bu öğlen sıcağında mı? Bir kahve daha yap bana Ali Ağa.

KAHVECİ

Şimdi.

İMAM

Bana da.

KAHVECİ

Olur. Sana da yapayım mı Makinist?

ÖMER

Yok istemem. Sağ olasın. Ben harman ye-

rine gidip şahsî malım olan âletleri filân toplayacağım. *(Çıkar)*

MUHTAR

Makinist ardında dolanmasa bu kızın iyi ya.

İMAM

Kerem et, anlamadım. Kızın ardından mı gitti?

MUHTAR

Ölünün körü.

İMAM

Ehh, niyeti halis ise... Sonunda Allahın emriyle...

MUHTAR

Olmaz.

İMAM

Neye olmasın? Makinist bekâr, kız da ergen değil mi?

MUHTAR

Ergen ama olmaz işte. Sen aklını mı yitirdin İmam? Kâhya, makiniste kız mı verir?

Hem ergen dediysem hani, sözlü o. Rahmetlî Karasipahioğlu Ahmet Ağa ve Hıdır Kâhya, söz kesmişlerdi Osman Beyimizle Ayşeyi evermeğe, onlar daha pek küçükken.

İMAM

Haa o başka, öyleyse Hıdır Ağanın kulağını bükmeli.

MUHTAR

Otur oturduğun yerde imam. Gerekli değil. Rahat mı batar sana?
(Kâhya evinden çıkarak kahveye doğru gelir)

KÂHYA

Muhtar, az evvel bir yabancı gördüm Yaşarın yanında, ambarlara doğru gittiler, kim ola?

MUHTAR

Mestanlar Köyünün öğretmeni, Hıdır Ağa.

KÂHYA

Ne arar bizim topraklarımızda? Uzunova Çiftliğine öğretmen girmez bir, gazete girmez iki, kitap girmez üç... Bunları bilmiyor musun?

Kitabımız bir tanedir bizim, Allahın kitabı. Başka kitap gerekmez. Öyle değil mi imam?

İMAM

Öyledir zahir.

KÂHYA

Karasipahioğlu ağamız ve onun vekili olan ben bunları men etmişken sen neye bırakırsın bir ayağı yalın öğretmen kollarını sallaya sallaya girsin çiftliğe? Hele Mestanlar köyünün öğretmenini. Şu işe bak, muhtar mısın, değil misin sen, anlayalım.

MUHTAR

Kerem et Hıdır Ağa, ses etmedim, çünkü leyim, bu öğretmen başka öğretmen.

KÂHYA

Ne demek başka öğretmen lan?

MUHTAR

Osman Beyimizin arkadaşı, yeni ağamız.

KÂHYA

Ne demek yeni ağamız? Kara ağızlı, Ahmet Ağaya ne oldu ki?

MUHTAR

Vefat etmiş, öyle duyduk. Siz sağ olun.

KÂHYA

Kim demiş geberesice. Bak telgrafa.. *(Cebinden çıkardığı telgrafı okur)* Cumartesiye ordayım... Karasipahioğlu... Cumartesi bugün.

MUHTAR

Ne dedin ne dedin? Esah mı? *(Ellerini göğe kaldırarak)* Ohh Allaha şükürler olsun.

İMAM

(Muhtarı taklit ederek) Bin şükür yarabbim, bizleri ondan ayırmadın.

MUHTAR

Ben demedim mi sana imam, büyük Allah Uzunova Çiftliği halkına böylesine kıymaz diye..

KAHVECİ

Muhtar!..

İMAM

Bu memleket onunla kaimdir. Bu millet durursa onun yüzüsuyu hürmetine durur. Bizi bırakıp da nereye gidecekti ki...

KAHVECİ

İmaaam!...

KÂHYA

Ne o, bir şey mi söyleyeceksin Kahveci?

İMAM

O mu, hiçbir şey söylemeyecek ağam, vallahi billâhi tallahi...

(Kahve ocağı arkasındaki kahveci başını iki tarafa sallamakla meşguldür.)

MERYEM

(Evin kapısından çıkarak bağırır) Kahveci... Kahveci...

KAHVECİ

Buyur Meryem Bacı.

MERYEM

Eğer işin yoksa gel biraz bana yardım et.

KAHVECİ

Geleyim.

(Meryem eve döner, kahveci de onu takip eder)

KÂHYA

Bırakın şimdi bu boş lâkırdıları.. Muhtar, bugün günlerden cumartesi.

MUHTAR

Cumartesi ağam.

KÂHYA

Daireler öğleden sonra kapalı.

MUHTAR

Kapalı ağam.

KÂHYA

Onun için hususi muhasebedeki Nuri Bey

bulunsa bulunsa akşam evinde bulunur. Sen akşam ezânında şehre gideceksin.

MUHTAR

Gideceğim ağam.

KÂHYA

Nuri Beyin evine varıp benden selâm edeceksin, Mestanlar Köyünün topraklarına ait on senelik vergiyi getirdim diyeceksin. O meseleyi biliyor. Makbuzları sonra alırız. Karasipahioğlu gelmeden bu para yatırılmış olmalı.

MUHTAR

Mestanlar Köyü mü dedin ağa? Şu makinistin gideceği köy mü? Ama o köyün toprakları bizim değil ki... Ne diye vergisini vereceğiz?

KÂHYA

Bizim değil mi firavun? Ya bizim değil de kimin? Kimin elinde tapu var? Hazinenin mi, söyle!.

MUHTAR

Yok.

KÂHYA

Köylünün mü?

MUHTAR

Yok.

KÂHYA

Bizde de yok. Şu halde vergisini kim vermişse topraklar onun demektir. Doğrusun, hiç insan kendinin olmayan toprakların vergisini verir mi ki?

MUHTAR

Fakat ağa köylüler o toprakların zilyedi, ben bildim bileli ekip biçerler.

KÂHYA

Bana bak, o küçücük aklının ermediği şeylere karışırsan yeni muhtar seçiminde Karasipahioğlundan arka bekleme, anladın mı?

MUHTAR

Bağışla suçumu, kızma ağa. Ya Nuri Bey bir şey söylerse dedim.

KÂHYA

Ne diyecek? Para yatırırsın da sen, malilerin ben bu parayı almam dediğini hiç gör-

dün mü? Onlar yalnız para verirken dırıltı ederler. Hem Nuri Bey akrabam olur, onu oraya ben yerleştirdim. Akşama giderken gel de vergileri teslim edeyim sana...

MUHTAR

Başüstüne Hıdır Ağa, başüstüne ya, makinist Ömer de oraya gidiyor, bir belâlı heriftir o, bir lânet herif... Köylülere baş olur da sonra çok uğraşırız. Dert...

KÂHYA

Hadi hadi çok gördüm ben öylesini... Kaç paralık it o? Hele yapsın bakalım ne yapacaksa... Bir güzelce dinle beni Muhtar, Mestanlılar işi azıttılar gayrı. Aralarında birleşip bize karşı cephe kurdular. Bize dediğim bütün ağalara, bütün kâhyalara... Şimdi adamlarımızı da ayartıyorlar. Baksana bizim makinist gitti. Bunlar bu işi bir yürüttüler miydi ne ağa kalır, ne ben kalırım, ne de sen. Anlıyor musun? Onlara bir ders vermek gerek. Topraklarını ellerinden alacağım.

MUHTAR

Ben burasını düşünemedim, doğrusun ağa.

KÂHYA

Bakın bunu kimseye söylemeyeceksiniz, anladınız mı? Duyarsam ikinizden biri söylemiş derim. Daha olmadan it köpek ağzına düşmesini istemem bu işin.

(Tarlalar tarafından otomobil gürültüsü..)

KÂHYA

Ne o bir motor sesi değil mi? Bakın bakalım, sizin gözünüz keskindir, yoksa ağa mı gelen?

MUHTAR

(Bakarak) Yok değil, cipten biri indi, ama daha seçemedim kim olduğunu.

İMAM

Ben seçtim, Hasan Ağa.

KÂHYA

Komşu toprakların sahibisi Hasan Ağa mı? Ne diye gelir acep?

MUHTAR

Ağamıza dair rivayeti duymuşsa belki başsağlığına gelir, Hıdır Ağa.

KÂHYA

Yok be, duymamıştır, duysa da nafile işler peşinde koşmaz Hasan Ağa.

MUHTAR

Ben gideyim, görülmesi gerekli işlerim var.

İMAM

Ben de öğleni kaçırmıyayım, daha abdest alacağım.

(İkisi de ağanın evi istikametinde çıkarlar.)

ALTINCI MECLİS

(Kâhya, Hasan Ağa)

(Hasan Ağa tarlalar yolundan girer)

HASAN AĞA

Selâmünaleyküm.

KÂHYA

Ooo buyurun Hasan Ağamız. Hoş geldin, sefalar getirdin.

HASAN AĞA

Yolum bu taraflara düştü, çiğneyip geçemedim. Varıp Ciftçibaşının bir hatırını sorayım dedim. Nicesin ağa?

KÂHYA

Sağolasın Hasan Ağamız. İyiyim elhamdülillâh.

HASAN AĞA

Karasipahioğlundan haber var mı ki?

KÂHYA

Bugün geliyor.

HASAN AĞA

Gözlerin aydın olsun.

KÂHYA

Cümlemizin. Kara ağızlılar vefatı haberini yaydılar ama, bu sabah telgraf aldım.

HASAN AĞA

Demek deyyusların attıkları taş dedikleri kuşu vurmadı. Karasipahioğlu inattır, her zaman ayrı baş çeker, kurnazdır, onun aklına gelen hem yerin altındaki, hem yedi kat göğün üstündeki şeytanın bile aklına gelmez, amma velâkin kapı gibi heriftir. Onun gibisi bu yerlerde bulunmaz. Biraz sancıyla ölüp gider mi o?

KÂHYA

Öyle, atlattı elhamdülillâh.

HASAN AĞA

Çiftçibaşı, buraya kadar gelmişken şu kız meselesini konuşalım seninle.

KÂHYA

Hangi kız meselesini ağa?

HASAN AĞA

Kızın Ayşeyi ver bana.

KÂHYA

Ağa, Ayşe sözlü.

HASAN AĞA

Canım bu zamanda sözün kıymeti mi olurmuş?

KÂHYA

Sonra Hasan Ağa senin üç avradın varken tekrar evlenmek olur mu ki?

HASAN AĞA

Kardeşlik, bugünde kalabalık olmak gerek. Ne kadar avradın olursa o kadar çocuğun olur. Ne kadar çocuğun olursa o kadar kalabalık olursun. Ne kadar kalabalık olursan düşmanların senden o kadar korkar. Sonra kıza aklımı taktım biyol. Uykularımı gâvur etti tekmil. Onu almazsam mümkünü yok rahat etmeyeceğim.

KÂHYA

Ben he desem bile anası kuma üstüne gitmesine razı gelmez.

HASAN AĞA

Yok be Hıdır Ağa, avrat sözü dinleyecek adam değilsin sen. Gel, etme, eyleme, ver bana. Vallah hükûmet nikâhıvla alacağım. Hem de

öyle bir başlık vereceğim ki duyanın parmağı ağzında kalacak.

KÂHYA

Ne vereceksin?

HASAN AĞA

Kilosuna göre ağa. Ne kadar çekerse... Kilosuna bin kâğıt vereceğim. 62 kilo geldi miydi aldın 62 bin lira, 70 kilo geldi miydi 70 bin lira... Bundan evvelki avradı da öyle almıştım. Hem, bak, nikâh gününe kadar yedir yedirebildiğin kadar. 60 kiloysa evvelallah beş on günde sen onu yetmiş yaparsın. Gel helâllaşalım, başka yerde bu fiatı bulamazsın.

KÂHYA

Vallah mümkünü yok Hasan Ağa.

HASAN AĞA

Hele naz etme, kilosuna 250 lira daha vereyim.

KÂHYA

İyi para.. Yalnız para meselesi de değil.

Senden iyisini nerden bulacağım. Sözlü olmasa verirdim.

HASAN AĞA

Kime sözlü ki...

KÂHYA

Bizim Ağanın oğluna... O daha 6 yaşındaydı. Meryemce ile evlendiğim gün Karasipahioğluna «Bir kızım olursa Osman Beye vereceğim» demiştim. Yani senin anlayacağın teklif eden benim.

HASAN AĞA

Bırak be, Osman kim bilir ne zaman gelir?

KÂHYA

Ehh zarar etmez, Ayşe de beklesin varsın. O yaşta kızların canı koca mı ister? Hem Osman Bey belki babasıyla geliyordur. Öyle konuşmuştu Karasipahioğlu.

HASAN AĞA

Bakalım Osman Karasipahioğlu o gâvur memleketlerinde evlenmedi mi ki?

KÂHYA

Sanmam.

HASAN AĞA

Bakalım. Gayrı senin kızını alır mı ki?

KÂHYA

Niçin almıyacakmış?

HASAN AĞA

Çiftçibaşı, O gâvur memleketlerinde okudu. Mümkünü yok senin kızını beğenmez gayrı.

KÂHYA

O okumuşsa, benim kız da okumuş. Şehirde orta mektebi bitirdi, daha 15 yaşındayken.

HASAN AĞA

Hem Ahmet Karasipahioğlu ölür de benim verdiğim başlığı vermez.

KÂHYA

Ama ben beklemeğe mecburum ağa, Ka-

rasipahioğlu ile bu kadar hukukumuz var. Sözümden dönmem.

HASAN AĞA

Ehh ne zarar, ben de bekleyeceğim. Verdiğim fiat aklında kalsın. Kilosuna bin kâğıt.

KÂHYA

Sonra 250 daha ilâve etmiştin ya..

HASAN AĞA

Öyle olsun. Velâkin kızı çok semirtmek yok haa.. Pazarlığı bozarız sonra. Varayım da gideyim ben...

KÂHYA

Nereye ayaklandın? Yoo, olmaz, bir kahvemi içmeden bırakmam. Tenezzül et. Gel evime şeref ver ağa.

HASAN AĞA

Yok canım, ne lâzım ki, yolcu yolunda gerek.

KÂHYA

Gel gel Hasan Ağa, bir insaniyetlik et, gel

ki Hasan Ağa çok alçak gönüllü adam desinler, Hasan Ağa gibisi yok desinler.

HASAN AĞA

Sen iki sözde insanın tüm yüreğini alırsın Çiftçibaşı, gidelim.
(Eve girerler)

YEDİNCİ MECLİS

(Ayşe, Ömer)

(Ayşe tarlalar yolundan gelir. Ortada kimse olmadığını görünce durup arkadan gelen makinist Ömeri bekler.)

ÖMER

Durma Ayşe, buralarda beraber görünmeyelim. Doğru olmaz. Başka mâna verirler.

AYŞE

Görürlerse görsünler, artık umurumda değil Ömer Ağabey. Demek bugün buradan ayrılıyorsun?

ÖMER

Evet, biraz sonra. Bu konuşmamız iyi oldu. Sana veda etmeden gitseydim içime dert olurdu. Üç yıl arkadaşlık ettik seninle. Kafa ve gönül arkadaşlığı. Ne yalan söyleyeyim, bu yere batasıca mezbelede tek konuşulacak insan olarak seni gördüm. İyi şanslar dilerim sana Ayşe. Mes'ut olursun inşallah.

AYŞE

Beni de beraber götüreceksin Ömer Ağabey.

ÖMER

Haa, ne dedin?

AYŞE

Ben de seninle beraber geleceğim, dedim.

ÖMER

Haa, tamam, iyi olur. Öyle ya canım, niçin gelmeyecekmişsin. Hürriyet yok mu bu memlekette.

AYŞE

Geleceğim Ömer Ağabey.

ÖMER

Kız sen deli mi oldun Allahaşkına?

AYŞE

Yok, bu kadar aklım başımda olarak konuştuğumu hiç hatırlamıyorum.

ÖMER

Yok yok, mutlaka çıldırmışsın sen.. Benimle beraber gelmenin ne demek olduğunu hiç düşündün mü? Nasıl dersin ki, aklım başımda olarak konuşuyorum? İkimiz birlikte çiftlik hudutlarını aştık mıydı makinist Ömer kâhyanın kızını kaçırmış olur.

AYŞE

Olsun Ömer Ağabey.

ÖMER

(Taklidini yaparak) Olsun Ömer Ağabey... Aman ne rahat, ne güzel *(olsun Ömer Ağabey)* diyorsun. Bu demektir ki, sen ve ben kendi idam hükmümüzü kendi elimizle imzalamış oluruz. Beni de ya, fakat bilhassa seni sağ bı-

rakmazlar. Arkamızdan bir kaatil sürüsü aç kurtlar gibi saldıracaktır.

AYŞE

Saldırsın Ömer Ağabey.

ÖMER

Saldırsın demek, haa, öyle ya, ehemmiyeti yok. Varsın saldırsın canım, ne çıkar?

AYŞE

Ben nasıl olsa ölümü göze aldım Ömer Ağabey. Beni almadan buradan gidersen yarın sabah ambarlarda ölümü bulacaklar.

ÖMER

Ne yapacaklar ne yapacaklar?

AYŞE

Ölümü bulacaklar. Kendimi asacağım ipi hazırladım bile.

ÖMER

Yok be, işte şimdi kat'iyyen hüküm verdim ki sen...

AYŞE

Evet ben...

ÖMER

Tamamen sapıtmışsın. Olur mu öyle şey?

AYŞE

Olup olmayacağını yarın sabah görürsün. Burda bulunmazsan da elbet duyarsın.

ÖMER

Ayşe...

AYŞE

Efendim Ömer Ağabey.

ÖMER

Sebep?

AYŞE

Birçok sebebi var.

ÖMER

Birçok mu dedin? Hımmm, öyleyse çare bulamayacağız demek, ipin ucunda mutlak ağırlığını deneyeceksin.

AYŞE

Hasan Ağanın karılarından biri geldi bu sabah eve... Annemle bir odaya kapanıp gizli gizli konuştular. Ben de kapıdan dinledim.

ÖMER

Kapılardan dinlemeyi ne zamandan beri ahlâk kaideleri içine sığdırabiliyorsun sen? Ayıp, çok ayıp.

AYŞE

Kadın dedi ki, Hasan Ağa beni dördüncü karı olarak bugün babamdan isteyecekmiş. Hem öyle bir başlık verecekmiş ki, herkesin parmağı ağzında kalacakmış. Kiloma bin lira Ömer Ağabey. Kaç kilo geliyorsam o kadar bin lira. Tıpkı sığırlar gibi beni tartacaklarmış.

ÖMER

Asıl sığır o. Vay hayvan vay.. Peki ama dur bakayım, dur, sen Osman Karasipahioğluna sözlüsün.

AYŞE

İstanbuldaki bir arkadaşımdan mektup al-

dım. Karasipahioğlu Paristen dönmüş, orday-mış. Yanında bir Fransız kadın varmış. Bazı-ları karısı, bazıları metresi diyorlarmış.

ÖMER

İşte bu fena. Ama dur canım, hemen te-laşlanma, belki bir çaresini bulur, Kâhyayı kan-dırıp seni Hasan Ağaya vermekten vazgeçiri-riz.

AYŞE

Öyle de olsa ben kendimi yine asarım Ömer Ağabey.

ÖMER

Haaa, iyi... Demek senin niyetin ille beni ve kendini kurşunlatmak. *(Eliyle işaret ederek)* Bir delik şuraya, bir delik de buraya, belki bir delik de buraya..

AYŞE

Korkuyor musun Ömer Ağabey?

ÖMER

Ben kimseden ve bir şeyden korkmam Ay-şe.

AYŞE

Öyle deme, herkesin korktuğu bir şey vardır.

ÖMER

Kaybedecek kıymetli şeyleri olanlar için o.

AYŞE

Öyleyse...

ÖMER

Peki ama, ben senin baban mıyım, anan mıyım kuzum Allasen? Ne sıfatla seni yanımda taşıyacağım. Görenler ne diyecekler? Karısı, yahut daha fenası metresi diyecekler değil mi?

AYŞE

Evet, fena, metresi dedirtme benim için Ömer Ağabey. Günahtır. Alırsın.

ÖMER

Ne yaparım?

AYŞE

Nikâhla alırsın dedim.

ÖMER

Güzel, bak bunu beğendim. Kız aramızda en azından 15 yaş fark var.

AYŞE

Hasan Ağa ile kırk yaş fark var.

ÖMER

Binaenaleyh sen de denize düştün, yılana sarılıyorsun.

AYŞE

Ama güzel bir yılan Ömer Ağabey.

ÖMER

Hiştt, hadi hadi işi çığırından çıkarma, hem Ömer Ağabey diyorsun, hem de...

AYŞE

Ömer Ağabey demekten vazgeçerim.

ÖMER

Kız, bana baksana sen, bu söylediklerin doğru mu?

AYŞE

Hangileri?

ÖMER

Demek bir kısmı yalandı. Canım en son söylediklerin.

AYŞE

Demin kapıdan dinlemeyi bana yakıştırmadın. Peki, kalın kafalı vurdum duymaz bir erkeğin genç bir kızın ona beslediği hisleri açık açık söylemesi için zorlamasını ben sana yakıştırıyor muyum sanıyorsun?

ÖMER

Geceler gebedir demişler, halt etmişler. Asıl gebe olan öğlen üstleri. Hem ikiz, üçüz, dördüz çoouklara... Şimdi olanları dün gece rüyamda görsem inanmazdım. Kız, bu yaptığını iyi düşündün ya?

AYŞE

Gecelerce.

ufak bir paket. Arka yoldan şoseye çıkarsın. Orada on dakika sonra buluşuruz. Elbet bir kamyon bizi alır. Fazla bekletme.

AYŞE

Çok sevindim Ömer Ağabey.

ÖMER

Yok, artık bu son ağabey deyişin olsun. Sen o hakkı kaybettin. Hadi bakalım, Uzunova Çiftliğine ilânı harp ediyoruz. Hemen arkamızdan geleceklerdir. Ne yapalım, gelecekleri varsa görecekleri de var. Hâlâ duruyor musun? *(Ayşe Ömere doğru koşar, onu dudaklarından öper ve sonra koşa koşa evine doğru uzaklaşır. Ömer olduğu yerde durmaktadır. Düşüncelidir. Elini ihtiyarsız olarak dudaklarına götürür. Parmaklarına bakar. Sonra ağır ağır Ağanın evine doğru giden yoldan uzaklaşır.)*

SEKİZİNCİ MECLİS

(Kahveci, Sonra Kâhya ile Hasan Ağa, Sonra Turist Yaşar, Meryem, Sonra Öğretmen, Osman Karasipahioğlu, İmam ve Muhtar, Sonra yine Meryem)

ÖMER

Yalan. Sen rüyanda düşündüğünü görmüşsündür. Yoksa hakikaten düşünseydin...

AYŞE

Kararın ne Ömer Ağabey?

ÖMER

Dur bakayım, sana bir alıcı gözüyle bakayım. Bugüne kadar bakmamıştım.

AYŞE

Neyime bakıyorsun?

ÖMER

Babana başlık vereceğim de, kaç kilo çekersin diye göz kararıyla tartıyorum.

AYŞE

Evet?

ÖMER

Yanına eşya namına bir şey alma. Nihayet

(Kahveci, Kâhyanın evinden çıkar, sıvadığı kol yenlerini indirerek gelir, kahve ocağının başına geçer. Onun arkasından Kâhya ile Hasan Ağa evden çıkarlar.)

KÂHYA

Yemeği beraber yesek olurdu ya Ağam, nafile ayak diredin.

HASAN AĞA

Sağol, şehirden misafirlerim var Çiftçibaşı. Bir başka zaman.

YAŞAR

(Bağıra bağıra sahneye girer) Hey babam hey, duyduk duymadık demeyin, Osman Beyimiz geldi, Osman Beyimiz... *(Kâhyanın kapısını vurur)* Bey geldi, Meryem Bacı, Bey, yeni ağamız...

MERYEM

(Evden fırlıyarak) Nerde? Nerde?

KÂHYA

Ya Ahmet Ağa?

YAŞAR

(Koşarak kahveye gelir) Osman Bey şimdi buraya geliyor. Öğretmen de geliyor. İmamla Muhtar da geliyorlar.

KÂHYA

Lâf dinle, allahsız. Ya ağamız?

YAŞAR

Hey Babam Hey.. Osman Bey beni tanıdı, nasılsın Turist Yaşar dedi. Hepinizi çok göreceğim gelmişti dedi.

KÂHYA

Sus, sus, adı batasıca.. Alırım şimdi ayağımın altına. Ya Karasipahioğlu?

YAŞAR

Ağa mı? Sen sağ ol Hıdır Kâhya.. Osman Bey siz sağ olun dedi.

KÂHYA

Ya sabah gelen telgraf?

(Osman Karasipahioğu, yanında Öğretmen sahneye girerler. İmamla Muhtar arkalarından gelmektedirler.)

OSMAN

Vay vay vay, ne görüyorum, işte Meryem Bacı. Nasılsın Meryemce?

MERYEM

Hoş geldin, benim arslan Beyim, Osman'ım, Allah seni bağışlaya.

(Osman'ın boynuna atılır, O'da Meryemin omuzlarını okşar)

OSMAN

(Öğretmene) Anamı tanımadım, beni doğururken ölmüş. Meryemce bana hem dadılık, hem de analık etti. *(Meryem'e)* Nasıl evden kaçar da ırgatlarla beraber yemek yemek için seni zorlardım. Hatırlıyorsun değil mi?

MERYEM

Hatırlamaz olur muyum? Ne günlerdi o günler!.

YAŞAR

Heyy babam heyy....

OSMAN

Vay Hıdır Kâhya, gel bakalım, yaklaş- İyisin maşallah.

KÂHYA

Hoş geldin bey..

OSMAN

Hoş bulduk. Pek az değişmişsin.

KÂHYA

Ağayı kaybettik haa, doğru mu bey?

OSMAN

Maalesef, duymadınız mı?

KÂHYA

Öyle bir rivayet duyduk ya, inanasımız gelmedi. Hele bu sabah Karasipahioğlu imzalı telgrafı alınca...

OSMAN

İyi ama ben Karasipahioğlu değil miyim Kâhya?

KÂHYA

Doğrusun beyim, ben cahillik ettim.

OSMAN

(Öğretmene) İşte meşhur kahvecimiz. Onun üstüne kahve yapan yoktur. Filibeli Ali Usta.. Nasılsın?

KAHVECİ

Seni gördük daha iyi olduk Bey, hoş geldin.

OSMAN

Ohh ne iyi, burda hep eski dostlar arasındayım. Bir de babam sağ olsaydı... Muhtar, İmam Efendi, siz de uzakta durmayın, yaklaşın.

MUHTAR

Başüstüne..

İMAM

Lebbeyk.

HASAN AĞA

Ehh, galiba sıra bana geldi. Osman Karasipahioğlu, başın sağ ola.

OSMAN

Siz de sağ olun.

HASAN AĞA

Beni tanımadın galiba.

OSMAN

Gözüm ısırıyor ama...

KÂHYA

Hasan Ağa, komşu toprakların sahibisi.

OSMAN

Ha, evet hatırladım. Koca Hasan Ağa. Babam sizi pek severdi.

HASAN AĞA

Yüreğim acıdı fukaraya, ölecek adam de-

ğildi ya, ne demeli, yazı.. Ecel geldi mi hışım gibi geliyor insanın üstüne.. Yel gibi koşup kaçsan da, bir çukura girip yapışsan da, ne yapsan nafile. Allah rahmet eyleye...

İMAM

Âmin.

HASAN AĞA

Buralardan geçiyordum, dün gece düşümde gördüğüm için merak ettim, varıp da sorayım dedim, ne oldu bizim Karasipahioğluna...

OSMAN

Eksik olmayın.

(Bu sırada Ayşenin evden çıktığı ve Ağanın evinin bulunduğu tarafa doğru sür'atle uzaklaştığı görülür. Elinde bir paket vardır.)

MERYEM

(Kâhyaya) varıp da gideyim ben, yemek tedarikine bakayım. *(Eve gider)*

HASAN AĞA

Burda mı oturacaksın, yoksa şehirde mi yerleşeceksin ağa?

OSMAN

Daha düşünmedim, pek erken.

HASAN AĞA

Sen gâvur memleketlerinde okudun. Gayrı bizleri beğenmezsin.

OSMAN

Estağfurullah.

HASAN AĞA

Estağfurullahı yok kardeşlik, burası köylük yer. Ne evleri ev, ne insanları insandır. Avradlarımız da öyle. Güzel olmasına güze'dirler ya, hepsi cahil, görgüsüz... Hiçbiri sana münasip düşmez. Bu sözüme mim koy, hiçbiri.

ÖĞRETMEN

Osman Bey burada oturacak, Uzunova Çiftliğinde. Burda oturup kafasındaki plânları bizzat tatbik edecek. Uzunovaya gün doğuyor arkadaşlar. Artık yaşama, mes'ut olma, hürriyet ve kişi emniyeti herkesin hakkı olacak. Hiç kimse köle veya kul sayılmayacak. Hiç kimse işkenceye, insanlığa aykırı, haysiyet kı-

rıcı ceza ve muamelelere maruz bulundurulmayacak. Öyle değil mi Osman Bey?

OSMAN

(Gönülsüz) Öyle tabii, şüphe mi var?

YAŞAR

Heyy babam heyy, Yaşa....

KÂHYA

(Yanında duran muhtara yavaş sesle) gözün kör ola muhtar, ne koydun bu öğretmen olacak boynu uyuz iti buraya?

HASAN AĞA

(Yanındaki kâhyaya yavaşça) Bu geberesice it de nerden çıktı ki?. Tuhh utanıp arlanmaz, köylü milletini başımıza sardıracak.

KÂHYA

Öğretmenmiş. Sen aldırma ona.

HASAN AĞA

Nasıl aldırmam, içime bir korku düştü. Os-

man Beyden arka almasa böyle konuşur mu hiç? *(Öğretmene)* Konuş konuş öğretmen, başımıza çıkartacağın o köylü sonunda sana, bana, hepimize bir hâl eder ki.. Çocuksun, bu köylünün fendini bilmezsin. Yek ekmeğe muhtaç oluruz, yetmiş iki millete rezil oluruz. *(Herkese)* Siz siz olun, öğretmenin iğvasına kapılmayın. Hadi ben gideyim gayrı. Kalın sağlıcağla..

OSMAN

Güle güle gidin.

KÂHYA

Güle güle ağa.

(Hasan Ağa çıkar)

OSMAN

Noldu buna?

ÖĞRETMEN

Tabii, fincancı katırlarını ürküttük, az bile söyledi. Diğer ağalardan alkış beklemeyeceksin Osman.

OSMAN

Hadi gelin, şu tarlalara doğru gidelim, köyü de görürüz.

MERYEM

(Evden çıkarak) Hıdır Ağa, Hıdır Ağa eylen biraz. Diyeceğim var.

KÂHYA

Sen buyur bey, ben arkandan yetişirim.

OSMAN

Pekâlâ..

(Osman, Öğretmen, İmam tarlalar yolundan çıkarlar. Muhtar en sona kalmıştır. İçine doğan bir hisle ayağını sürür. Meryem koşa koşa Kâhyanın yanına gelir.)

DOKUZUNCU MECLİS

(Kâhya, Meryem, Muhtar, Kahveci)

MERYEM

(Nefes nefese, aynı zamanda ağlamaklı) Hıdır Ağa, gitti kızım, kız gitti.

KÂHYA

Gitti mi, nereye gitti?

MERYEM

Kaçtı.

KÂHYA

Ne söylediğini kulağın duyuyor mu? Mümkünü yok bunun.. Nerden anladın?

MERYEM

Zeynetlerini, parasını almış, iki de elbisesini... Dolaba bir de kâğıt asmış. Ne yazar bilmem, işte bak. *(Kâğıdı verir)* Gitti kızım, soylu kızım, güzel kızım. *(Ağlar)*

KÂHYA

(Kâğıdı okuduktan sonra hınçla buruşturup yere atar) Kahbenin dölü, sonunda bu muydu bana edeceğin? Sülâlemizin adını iki paralık ettin. Alnımıza sürdüğün kara gayrı mahşer gününe kadar ordan çıkmaz. Sana yedirip içirdiklerim haram olsun. Kendini de mahkûm ettin. Napalım, kendi düşen ağlamaz. Kim kaçırmış kızı?

MERYEM

Bilmiyorum Hıdır Ağa.

MUHTAR

(Dönüp gelerek) Ben biliyorum Hıdır Ağa. Ayşe sabahtan beri o makinist olacak iflâhsız ile gezip dolanıyordu. Makinist gitti ya bu gün, demek Ayşeyi de götürdü.

KAHVECİ

İznin olursa Hıdır Kâhya ben de bir çift lâf edeyim. Makinist Ömer kız kaçıracak adam değildir. Bunda bir iş var.

KÂHYA

Sen karışma bu işe, çekil git.

KAHVECİ

(Omuz silkerek) Peki, *(Tarlalar yolundan çıkar)*

KÂHYA

Hıdır Kâhya soyunun namusuna sürülen leke ancak kanla temizlenir.

MERYEM

(Yerinden fırlıyarak) Nideceğin, öldürtücek misin kızı?

KÂHYA

Ağanın zorile seni almaya karar verdiğim güne lânet olsun... Kahbenin Anası, ya nideceğimi sanırsın?

MERYEM

Yok razı değilim. Bir suç işlemiş, bağışla.. Kulun kurbanın olayım... Güzel kızım benim, soylu kızım benim...

KÂHYA

Bak hele, uçkuru uğruna sülâlesini satan kahbenin bağışlandığı nerde görülmüş? Sen duydun mu böyle şey? Hadi kes sesini, savuş git, elimden bir kaza çıkmasın.
(Meryem bir kenara siner, ağlamağa devam eder.)

ONUNCU MECLİS

(Kâhya, Meryem, Zeynel, Muhtar)

(Zeynel tarlalar yolundan girer)

KÂHYA

Zeynel, tam sırasında geldin. Ben de şimdicik seni aratacaktım.

ZEYNEL

Buyur Ağa.

KÂHYA

(Muhtarı farkederek) Sen ne eylenip durursun burda?

MUHTAR

Hıdır Ağa, Osman Beyimiz geldi. Belki Mestanlar Köyü işinden vaz geçersin dedim.

KÂHYA

(Hıncını ondan çıkarmak istercesine) Ocağı batasıca, it, korkak it... Emri veren benim. İktiza ederse onu yine ben geri alırım. Mestanlar Köyünün toprakları şimdi bana daha çok lâzım.

MUHTAR

Sen bilirsin Ağa..

KÂHYA

Daha durma buralarda, var git, dinden imandan çıkartma beni.

(Muhtar çıkar)

KÂHYA

Zeynel, beri gel.

ZEYNEL

Buyur Hıdır Kâhya.

KÂHYA

Sen, gözü pek bir zorlu yiğitsin.

ZEYNEL

Eyvallah.

KÂHYA

İyi silâh kullanırsın, yırtıcısın.

ZEYNEL

Öyle derler.

KÂHYA

Hapislikten falan da korkmazsın.

ZEYNEL

Yok, korkmam.

KÂHYA

Velâkin züğürt adamsın. Ağaya yığınla borcun var.

ZEYNEL

He ye, yok demedik...

KÂHYA

Bu yüzden sevdiğin avrattan ayrı düştün.

ZEYNEL

Gadirlik oldu bana.

KÂHYA

Bana bak, lâflarımı iyi dinle. Ağaya olan bütün borçlarını sileceğim.

ZEYNEL

Bozatlı Hıdır Baba, nihayet yetiştin mi imdadıma?

KÂHYA

Sana ayrıca beş bin kâğıt vereceğim.

ZEYNEL

Düşte görsem hayırdır demem.

KÂHYA

Ayrıca kendi toprağımdan 50 dönüm vereceğim.

ZEYNEL

Ağanın ölümü bu kadar mı dokandı sana?

KÂHYA

Şayet tutulur da hapse girersen sana avukat bulacağım. Hapislikte yedirip içireceğim, çıkınca da bütün dediklerimi yapacağım.

ZEYNEL

Öldürdün beni, söyle karşılığında ne istiyorsun benden?

KÂHYA

Kızım kaçtı. Hıdır Kâhya soyunun namusuna sürülen karayı sileceksin. Yanına yanaşmalardan istediğin kadarını al, tabiî istediğin kadar da silâh.

ZEYNEL

Başka?

KÂHYA

Makinist Ömer kaçırmış kızı. Ayrıca o ırzıkırığı da öldür. Öldürürsen daha da mükâfatlandırırım seni.

ZEYNEL

Nereye kaçmışlar ki?

KÂHYA

Mestanlar Köyüne her halde. Makinist Ömer orda iş tuttu. Bulacaksın onları.

ZEYNEL

Bulurum. Yer yarılsa da dibine girseler yine bulurum.

KÂHYA

Ayşeyi önce Mestanlar Köyünde ararsın, yoksa başka yerlere bakarsın. Kabul mü?

ZEYNEL

Bir şeye heye dedim mi elimden uçan kurtulur, bes.

MERYEM

(Yerinden fırlıyarak) Yok, olmaz.. Evlât kanlısı, hakkımı helâl etmem sana. Rızam yoktur benim, hükûmete haber veririm. Vay başıma gelenler, vay dertli başıma vay... Oyy kınalı kızım benim, soylu kızım benim. Yapma Hıdır Ağa. Elini yüce vicdanına koy, etme bana bunları. Neden konuşmazsın, dilini yılan mı yedi? Bağışla!.

(Kâhya ayaklarına kapanan Meryemi silkip atar.)

ZEYNEL

Velâkin Hıdır Kâhya benim de diyeceklerim var.

KÂHYA

Söyle.

ZEYNEL

Kurşun oyunu bu, kimin öleceğini, kimin kalacağını mümkünü yok kestiremezsin. Ahrete borçlu gitmek istemem. Ağa ile paraca ilişiğim kalmadığını bildirir kâğıt vereceksin bana.

KÂHYA

Olur, kolay, eve gidelim vereyim.

ZEYNEL

Bir de avans isterim.

KÂHYA

Onu da oldu say.

MERYEM

(Boşanarak) Oyy, gitti kızım, kınalı kızım, soylu kızım.

PERDE

İKİNCİ PERDE

(Yirmi gün sonrası, vakit akşam. Sahne ortadan ikiye bölünmüştür. Seyircinin görüşü ile sağ taraf, Uzunova Çiftliğinde Kâhyanın evinin bir köşesi, sol taraf Mestanlar Köyü arazisinde bir dağ kulübesinin içidir. Birinci plânda tam orta yerdeki bir kerpiç duvar parçası iki sahnenin ayrı yerler olduğunu anlamamıza yardım eder. Kâhyanın evinde mefruz sol duvar kenarında uzayan kilim örtülü kerevet odanın o yanını ayrıca tahdit etmektedir. Kâhyanın evinde ikinci plânda cephede uzun ve geniş bir sedir vardır. Ve burası halılarla kaplı bulunmaktadır. Sedirin önünde alçak, küçük bir masa görülür. Masa civarına iki üç tane de iskemle konulmuştur. Cephedeki duvarda orta yerde mevcut camsız pencere odayı aydınlatmaktadır. Tavandan bir gaz lâmbası sarkmaktadır. Duvarlara eski yazı levhalar asılmıştır. Mestanlar Köyündeki dağ kulübesine gelince; burası hemen hemen çıplaktır. İptidaî, kaba bir tahta masa, iki hasır sandalye ve eski bir somye üstündeki yatak bütün möbleyi teşkil ederler. Sol duvardaki bir delikten farksız pencere camsızdır. Kerpiç duvarlar çatlak ve yarıklarla doludur. Cephede kulübenin kapısı ve duvar-

da bir yüklük görülür. Sağdaki duvarda dolap olarak kullanılan bir oyuk vardır. Buraya bir gaz lâmbası, fitilli bir gaz ocağı, bir desti, bir tencere ve üç dört tabak konmuştur. Sol duvarda, pencerenin hemen yanında bir mavzer asılı durur.
Perde boyunca bir taraftaki meclis bitince kararan ışıklar diğer tarafı aydınlatacak ve oradaki meclis başlayacaktır.)

BİRİNCİ MECLİS

— Dağdaki Kulübe —

(Ayşe, Sonra Ömer, Daha Sonra Zeynel)

(Sahne aydınlandığı zaman Ayşe bir iskemle üstünde iş işlemektedir. Bir ara durur, düşünür, parmağındaki nişan yüzüğüne bakar, gülümser. Tekrar iş işlemeğe devam eder, tekrar durur. Merakla ayağa kalkar, pencereden dışarı bakar, hava yavaş yavaş kararmaktadır.)
(Kapı kilidine sokulan bir anahtarın gürültüsü, açılan kapının çerçevesi içinde Ömer görülür, elinde bir çıkın vardır.)

AYŞE

(Yerinden fırlayıp koşarak) Geç kaldın, çok meraklandım.

(Ömer cevap vermez, olduğu yerde sür'atle geri dönüp arkasına, geldiği yola uzun uzun bakar. Sonra çıkını masaya bırakır, sür'atli adımlarla pencereye gider, ordan da dikkatle dışarısını gözetler. Pencereden gözünü ayırmadan elini uzatarak duvardaki silâhı kapar.)

AYŞE

Arkandan takip mi ettiler, birisi mi geliyor?

ÖMER

Dur biraz dur.

AYŞE

Cevap versene..

ÖMER

(Pencere önünden ayrılır, silâhı tekrar duvara asarak) Takip eden falan yok. İlerde çalıların ardında biri var sandım, fakat yanılmışım.

AYŞE

Silâhı hemen ateş edecekmiş gibi kaptın da, bayağı telâşlandım.

ÖMER

Dedim ya bir karaltı görür gibi oldum. Eyy anlat bakalım, nasıl geçti bugün? Sıkıldın değil mi?

AYŞE

Yoo, hiç de sıkılmadım. İş işledim, sonra bol bol seni düşündüm.

ÖMER

Bol bol beni düşündün demek, aferin!

AYŞE

Olanı anlattım. Yoksa aferin alayım diye söylemedim. (*Taklidini yaparak)* Aferin... Hani sanki mektep çocuğuyum da...

ÖMER

Kusura bakma, böyle konuşmalara hâlâ alışmadım. Âdeta aptallaşıyorum.

AYŞE

Bu işlerde zaten pek zeki sayılmazsın sen, aptallaşıyorum diye üzülme.

ÖMER

Çocukluğumda babam bana bir çakı hediye etmişti, o günü hiç unutmam. Pantalonumun cebine koymuştum. Onun orda olduğunu biliyordum, yaptığı şişkinliği, elimin teması ile her an hissediyordum ama, ikide bir çıkarıp bakıyor ve böylece ona sahip olmaya devam ettiğime daha fazla inanmak istiyordum.

AYŞE

Anlamadım, ne demek istedin?

ÖMER

Telâş etme, anlatıyorum. Bugün tarlalarda çalışırken her dakika aklıma sen geliyordun. Senin burda olduğunu, kimsenin bu dağ başındaki kulübede seni aramayı akledemeyeceğini, hiçbir tehlike bulunmadığını biliyordum. Biliyordum ama, ikide bir buraya koşup sana bakmamak için kendimi zorlayıp duruyordum.

AYŞE

Babanın verdiği çakıyı çok sevmiştin değil mi?

ÖMER

Sevmiştim ya.

AYŞE

Demek beni çakıya benzetişin bu yüzden.... Beni de..

ÖMER

Çok merak ediyordum tabii, omuzlarımdaki mes'uliyet...

AYŞE

Off, saçmaladın yine... Ne anlayışlısın bazan yok mu Ömer!

ÖMER

Ne var, ne oldu yine?

AYŞE

Hiç hiç, bir şey olmadı, rahatına bak.

ÖMER

Hahh tamam, küsecek zamanı iyi seçtin. Ömürsün vallahi Ayşe.. Durumun ciddiyetini sana bir türlü anlatamıyorum. Bir taraftan hâlâ ölüm tehlikesi içindeyiz, öte yandan birleşerek bütün ağalara, kâhyalara meydan oku-

yan bir köy halkının hizmetine girip bu mücadelede rehberlik edeceklerden biri olmaya söz vermişim. Son derece ağır bu iş, ölüp ölüp diriliyorum. Şimdi sen istiyorsun ki, bütün bunları bir kenara bırakayım ve her dakika ayaklarının dibinde seni ne kadar çok sevdiğimi söyleyeyim.

AYŞE

Onları da düşün ama..

ÖMER

Biraz sonra sen yatıp mışıl mışıl uyuyacaksın. Uyuman da tabii.

AYŞE

Ya sen?

ÖMER

Benim daha yapılacak yığınla işim var.

AYŞE

Bu işlerin bir kısmını da ben yaparım. Biraz okuyup yazmam var.

ÖMER

Yapamazsın.

AYŞE

Neymiş bunlar?

ÖMER

Evvelâ buğday satacağımız iki makarna fabrikasına mektup yazacağım. Sonra traktörlerin yedek parça sandıklarını bugün açtık, eksik çıktı. Faturalarla karşılaştırıp onları tesbit edeceğim. Sonra artezyen kuyuları için firmaya mektup yazacağım. Bana bak, sana bir teklifim var..

AYŞE

Neymiş o?

ÖMER

Tehlike geçip bütün bu işler düzelinceye kadar aşka falan paydos diyelim. İlerde sâkin günlerde bu işler için bol bol vaktimiz olacak.

AYŞE

Bütün' bütün mü eskiye döneceğiz?

ÖMER

Hayır canım, hiç olmazsa haftanın altı günü bana eskiden, evlenmeden evvel olduğu gibi Ömer Ağabey diyeceksin. Ben de sana o gözle bakacağım.

AYŞE

Geriye sadece bir güncük kalıyor.

ÖMER

O gün serbest ama.

AYŞE

Hangi gün olacak bu?

ÖMER

Meselâ pazar olsun.

AYŞE

Yaa, peki, yani bugün...

ÖMER

Hayır, bugün daha cuma.

AYŞE

Ooo pazara daha yıl var... Peki, öyle olsun. Mademki istiyorsun.

ÖMER

Lâzım. Kafam başka şeyde olmamalı.

AYŞE

Bu sabah işlemeğe başladığım blüzu gördün mü?

ÖMER

Yooo..

AYŞE

(İşli blûzu göstererek) Bak, bitmek üzere.

ÖMER

Ne çabuk? Paranın tadını aldın galiba. Bundan evvel işlediklerini sattığım şehirdeki dükkâncı tanesine 15 lira veririm deyince hiç tereddüt etmeden razı olmuştum. Hata ettiğimi şimdi anlıyorum. Yirmi lira isterim deseydim mutlak verecekti.

AYŞE

Bu kadarı kâfi, taş atıp da kolum yorulmuyor ya.. Yalnız bez bitti.

ÖMER

Alırız, hadi yemek yiyelim, çok acıktım.

AYŞE

Yiyelim.

ÖMER

Ekmek falan çıkında. Sucuk aldım, peynir aldım, kayısı da var.

AYŞE

Canım hiç yemek istemiyor.

ÖMER

Olmaz öyle şey, yiyeceksin.

(Ayşe çıkını açar, ekmeği keser, peyniri, sucuğu, kaysıları ayrı tabaklara koyar, testiye bardakları getirir. Ömer onu seyretmektedir.)

AYŞE

Lâmbayı da yakayım mı?

ÖMER

Yak tabiî.. Nerdeyse göz gözü görmeyecek.

AYŞE

(Lâmbayı yakarken) Mestanlar Köyünde kimse senden şüphelenmiyor değil mi?

ÖMER

Hayır, beni tuhaf bir adam diye belledi-ler.

AYŞE

Hakları da yok değil.

ÖMER

Onun için bu Allahın dağındaki kulübede oturmam pek gözlerine batmıyor. Sonra canım ilk günlerde türlü bahanelerle gelip baktılar da.. Senin dolapta bulunabileceğin tabiî akıllarına bile gelmedi. Ne yapacağını belledin ya, yine öyle bir şey olursa...

AYŞE

O günü hatırladıkça gülüyorum. Dolap içinde az kalsın hapşıracaktım. Kendi kendimi

çimdiklemekten bacaklarım çürük içinde kaldı idi. *(Güler)*

ÖMER

(Ayşenin gülmesini taklit ederek) Çok gülünecek hal doğrusu, konuşma da yemene bak.

AYŞE

Uzunovadan haber var mı?

ÖMER

Var.

AYŞE

Nedir, niçin söylemiyorsun?

ÖMER

Keyfini kaçırmak istemedim.

AYŞE

Söyle.

ÖMER

Silâhlı üç kişi bizi takibe çıkmışlardı ya, önce buraya gelmişler, biz o zaman şehirde giz-

leniyorduk. Bir taraftan da nikâh muamelesinin bitmesini bekliyorduk. Burada bulamayınca şehre gitmişler. Orada da bir iş becerememeyince kâhya ekibe yedi kişi daha katmış, yani şimdi olmuşlar on kişi. Kör Zeynel yine başlarında imiş.

AYŞE

Başka?

ÖMER

Yok canım, yetişmez mi bu kadar? (Taklidini yaparak) Başka... Bazan en olmayacak şeyde heyecanlanıyorsun, bazan da çok ciddî hâdiseler karşısında öyle soğukkanlı davranıyorsun ki, doğrusu donup kalıyorum.

AYŞE

Sebebini bilmiyor musun bunun?

ÖMER

Yoo nerden bileceğim.

AYŞE

Beni bir aslan koruyor. Daha ne düşüneyim.

ÖMER

Aferim be, yine güzel lâf ettin.

AYŞE

(Taklidini yaparak) Aferim be... Şey Ömer...

ÖMER

Ne var?

AYŞE

Bugünün cuma olduğunu iyi biliyorsun ya!..

ÖMER

Tabiî biliyorum.

AYŞE

Bana değilmiş gibi geliyor. Günlerini şaşırmış olmayasın.

ÖMER

(Gülerek) Şaşırdım mı dersin? Hani olur da... O kadar çok işim var ki...

AYŞE

Pazar deyip çıkalım işin içinden istersen.

ÖMER

(Gülerek) İsterseni falan var mı bunun kız?

(Ömer kısmak için lâmbaya doğru gider. Bu sırada kapı şiddetle yumruklanır. Ömer ve Ayşe bir an dona kalırlar. Ömer silâhına doğru koşar, fakat onu almadan kapı açılır ve eşikte Zeynel görünür.)

ZEYNEL

Dur hele makinist, ağır ol kardeşlik.
(Işıklar kararır)

İKİNCİ MECLİS

— Kâhyanın evi —

(Hıdır Kâhya, Osman Karasipahioğlu, Hasan Ağa, Sonra Muhtar)

KÂHYA

Tevatür değil bunlar bey, dilersen tüm tarih kitaplarında okursun. Senin babanın dedesi, Karasipahioğlu Delice Mustapaşa, Osmanlı ile tam 5 yıl harp etti. Padişahın üstüne yolladığı kuvvetleri beş kere bozdu. Üstümüzdeki güzelle Allah biliyor ya, kararında direnseydi belki o da Osmanlı Padişahı gibi bir padişah olacaktı. Fakat dayanmak istemedi. Altıncı muharebede gerekli değilken, «akan müslüman kanı artık yetişir» dedi, Osmanlıya teslim oldu. İstanbula götürdüler onu. Padişah yanına kabul etti, ayağa kalkıp öyle karşıladı Karasipahioğlunu ve de «Seni paşa yaptım Mustafa» dedi. Senin damarlarında padişah kanı var bey. Bir yücesoyun son bayraktarısın sen. Tırnağına kurban olayım, nasıl edersin de köylü milletinden olursun? Ondan tarafa çıkarsın?

OSMAN

Böyle bir şey yaptığım yok canım.

KÂHYA

Sen başka yaratıksın bey, köylü milleti de başka... Sen onlardan olamazsın, onlar da senden..

HASAN AĞA

Sen daha çocuksun Osman Ağa. Köylü milletinin anası sırtlansa mümkünü yok babası tilkidir.

OSMAN

Bu sözü ilk defa duyuyorum.

HASAN AĞA

Dünyadaki cümle yaratık adam olur, köylü milleti olmaz. Bir hâl eder ki sonunda sana...

OSMAN

Buraya gelmeden köylü hakkında tamamen başka şeyler biliyordum.

HASAN AĞA

Sen daha çocuksun Osman Ağa, tanımazsın Köylü milletini... Bu köylünün fendini bilmezsin.

KÂHYA

Bu topraklarda senin gibi büyük şehirlere gidip okuyan Ağa çok görüldü bey. Mırmırıkoğullarından bir Mehmet Bey vardı, Sarı Mehmet Bey... Tanıyacaksın sen de kendisini Hasan Ağa.

HASAN AĞA

Tanımaz olur muyum? Encamı kötü oldu fukaranın. Yek ekmeğe muhtaç etti köylü milleti onu. Daha ötey gün konuşuyorduk. Hâlâ acırım garibe. İçim yanar. Adamın ondan iyisi can sağlığı idi.

OSMAN

Nolmuş Sarı Mehmet Beye?

KÂHYA

Babası Bekir Ağa ölünce, Mehmet Bey İstanbuldan koştu geldi. Tam yedi köy vardı topraklarının içinde. Bunların başına geçip de ağalığını bilse ya... Hayır dedi, ben bu toprakları dağıtacağım köylü kardeşlerime. Çektikleri sefâlet yetişir gayrı.

HASAN AĞA

Aklını yitirmişti o, dağıttı da sonunda.

KÂHYA

Evet dağıttı. Ne kadar toprağı varsa yedi köyün halkına bölüştürdü. Kendine yalnız pirinç ekmek için azıcık toprak ayırmıştı. Mehmet Beyden toprakları alan köylüler bu iyiliğe zamanı gelince nasıl karşılık verdiler bilir misin, arazisinden geçen suyun yolunu değiştirerek onun pirinç tarlalarını cayır cayır yaktılar.

OSMAN

Amma yaptınız ha...

HASAN AĞA

Dur dur dinle ağa.. Kâhyanın lafı daha bitmedi, sonunu dinle. İbret alınacak çok gerekli bir oluşmadır.

KÂHYA

Evet, demem o demek değil. Köylü milletinin o ocağı sönesicelerin tümü toprak sahibi oldular ya, ne yaptılar bu toprakları dersin?

Ekip biçtiler mi? Kaldırdıkları ürünle ağalar gibi yaşadılar mı? Yoook...

OSMAN

Ne yaptılar?

KÂHYA

Birer birer başka ağalara satmağa başladılar.

OSMAN

Ne diyorsunuz? Fakat bu çok gülünç bir şey.

HASAN AĞA

Yaa kardeşlik, böyle yaptılar. Ben bile bir parçasını alıvermiştim.

OSMAN

Noldu sonra adamcağız? Yani Sarı Mehmet Bey...

HASAN AĞA

Süründü gitti, sonunda siz sağ olun.

KÂHYA

Bugün o köylü milletinden, o iflâhsızlardan sağ kalanların bir karış toprağı yok. Tümü ya ırgattır, ya da yanaşma.. Çünküleyim, traktör gelince yarıcılık da kalktı.

OSMAN

Peki ama, anlamadığım bir nokta var, bu bahs üstünde niçin bu kadar ısrarla duruyorsunuz. Ben topraklarımı köylüye dağıtmağa niyetli değilim ki, nerden çıkardınız bunu?

KÂHYA

Yirmi gün önce buraya geldiğin zaman o öğretmen olacak şaşkının ettiği lâflar tümümüzün yüreğine korku düşürmüştü.

HASAN AĞA

Dedik ki, Osman Ağayı büyülediler, mücerret büyülediler.

OSMAN

Yok canım, aldırmayın siz ona..

HASAN AĞA

Bana bak kardeşlik. Sana verecek öğütlerim var. İt kapıda zebun gerek. Köylü milletine yüz vermeyeceksin.

KÂHYA

Konuşmayacaksın onlarla, konuştun muydu it azarlar gibi konuşacaksın.

HASAN AĞA

Çünküleyim köylü milleti konuşmayan adamdan korkar.

KÂHYA

Daima elinde kamçı bulunacak, kaşların çatık olacak.

HASAN AĞA

Yüzün gülmeyecek, her daim sinirli olacaksın, bağıracaksın.

OSMAN

Yaa, demek böyle? Hıdır Kâhya, Ayşeden haber var mı?

KÂHYA

Müsaade et, şu lâmbayı yakayım önce Bey (lâmbayı yakarken) Ayşe diye bir kızım yok benim artık. On silâhlı adamım onu ararlar. Akşama sabaha elbet bulacaklar.

OSMAN

Yani...

KÂHYA

Buraların kanunu böyle bey, ne demeli! Topraklarını elden çıkarmadan benim cetlerim de ağa idiler. Ağa kızı, ancak ağa ile evlenir. Evlenmedi de kaçtı mıydı bu suçunu kanı ile öder.

OSMAN

Yazık oldu.

HASAN AĞA

Hem kaç çeşit, Osman Ağa... Hıdır Kâhya tam 70 bin lira zarar etti bu işten. Her hal, yüreciği köz gibi yanmıştır.

OSMAN

Kimin kaçırdığı anlaşıldı mı Ayşeyi?

KÂHYA

Evet, Sarı Ömer deriz bir makinist vardı burada, şimdi Mestanlar köyünde iş tuttu, hem de Ayşenin sana sözlü olduğunu biliyordu.

OSMAN

Ben Ayşe ile evlenemezdim. Babam ölürken bilhassa vasiyet etti.

KÂHYA

Neye acep?

OSMAN

Bilmem.. Ama herifinki yine küstahlık, bak edepsize...

HASAN AĞA

Sen şu Mestanlar köyü işini Osman Ağaya anlattın mı idi?

KÂHYA

Şimdi oraya geliyorum. Bey, köylü milleti, o ocağı batasıcalar sana da ettiler edeceklerini..

OSMAN

Bana mı, ne yaptılar?

KÂHYA

Mestanlar Köyü topraklarını geri vermezler.

OSMAN

Nerde bu Mestanlar Köyü?

HASAN AĞA

Tomofil ile yirmi dakka çeker. Ama toprak derim sana.

KÂHYA

Rahmetli baban zamanında toprağımız çok boldu. Yetişemezdik ekip biçmeğe, o zamanlar traktör de pek yoktu. İnsaniyetlik ettik, bıraktık Mestanlar Köyü topraklarını, fakir köylü gelsin de çalışsın, geberesiceler açlarından ölmesinler diye.. Ben olacağı biliyordum ya, rahmetli Ahmet Ağa gafil davrandı. Toprakları üstüste birkaç sene bıraktıktan başka vergisini de cebinden verdi.

OSMAN

Sonra?

KÂHYA

Sonrası ne zaman traktör bollaştı, her yeri ekip biçmek kolaylaştı, köylüye çıkın dedik, biz malımıza sahip olmak isteriz. Kendimiz işleyeceğiz topraklarımızı gayrı. Bunca iyilikten sonra bizim palamızı sallar biliyorduk hepsini de... Ama onlar ahtı amanı bozdular, çıkmayız, biz buraların zilyediyiz, varın ne haliniz varsa görün dediler.

OSMAN

İnanılacak şey değil.

KÂHYA

Allahı inkâr edeyim, böyle dediler.

OSMAN

İşte buna kızdım çok... İyi ama olmaz ki... Zorbalık bu, bir ders vermek gerekir bunlara... Hem o makinist olacak herifi de ordan atmak lâzım.

HASAN AĞA

Eşkiyalık kardeşlik, eşkiyalık. Demiştim köylü milletinin fendini bilmezsin diye... Bıraksan muzmahil ederler seni tekmil.

OSMAN

Fakat hak var, kanun var, mahkeme var.

KÂHYA

Doğrusun bey, biz de şimdi o yoldan yürürüz. Yasa bekçisi bütün makamlara başvurduk. Çünkü bu topraklara ait vergi makbuzları elimizde.

OSMAN

Aferim kâhya, beğendim yaptığını.

KÂHYA

Topraklarımızdan çıkmadılar ya, üstelik birleştiler. Yetiştirdikleri ürünleri pazara çıkarmada bize rekabet edecek, fiatları mutlaka kıracaklarmış. Besle kargayı oysun gözünü.

OSMAN

Buna imkân bırakmamalı.

HASAN AĞA

Biz ağalar da her birimiz ayrı baş çekmeyi bırakalım, birlik olalım. Onun için geldim ben buraya.
(*Muhtar girer.*)

MUHTAR

Merhaba bey, merhaba Hasan Ağa, Merhaba Hıdır Kâhya...

KÂHYA

Ne haber?

MUHTAR

Her şey tamam Hıdır Kâhya..

KÂHYA

Kâtibi adilden protesto?

MUHTAR

Şimdi ellerine geçmiştir.

KÂHYA

Ya muhakeme?

MUHTAR

Derhal başlayacak. Dilekçeyi verdim.

KÂHYA

Peki şahitler?

MUHTAR

Yirmi beş şahit hazır.

OSMAN

Muhakkak mı?

MUHTAR

Elbet, ekmeği senden yiyorlar bey... Allahın izniyle korkma.

KÂHYA

Hele mahkeme kararını alalım, o köylü milletini önüme katıp Mestanlar köyü topraklarından sürüp çıkarmasını bilirim ben. O makinist olacak itin de sesini soluğunu kesmezsem bana Hıdır Kâhya demesinler. *(Tıkırdatılan*

kapıya gidip kahve tepsisini alarak) Kahveler geldi, buyurun...

(Işıklar kararır)

ÜÇÜNCÜ MECLİS

— Dağdaki Kulübe —

(Ayşe, Ömer, Zeynel)

(Işıklar açıldığı zaman, Ayşe, Ömer ve Zeynel aynen birinci meclis sonundaki durumdadırlar)

ZEYNEL

Ben kötülük etmeğe gelmiş değilim buraya, kardeşlik.

ÖMER

Ya neye geldin?

ZEYNEL

Konuşmağa, iznin olursa gireyim.

ÖMER

Gir ya, senin de iznin olursa şu silâh elimin altında dursun benim. *(Silâhı alır.)*

(Zeynel içeri girerken silâhını kapının yanına duvara dayar)

ZEYNEL

Nafile zahmet... Kötülüğe gelseydim, daha kapı kanadı aralanınca bacıya yollamıştım kurşunu. Yüreğini ferah tut, hem bak, ben silâhımı kapı dibine bıraktım.

ÖMER

Sen asıl bu lâkırdıları bırak, neye geldin, ne istiyorsun?

ZEYNEL

Kardeşlik, gözümün çifte ışığı, oturayım mı?

ÖMER

Nargile ister misin, iskambilleri de çıkarayım mı? İyi be...

AYŞE

Ömer!.

ÖMER

Otur bakalım.

ZEYNEL

Makinist, canbir kardeşim, vebalime girme, önce dinle beni. Ağaya yığınla borcum var, ırgatlıktan aldığım para boğazıma yetişmez. Üçün beşin sahibisi olalım dersen kıyamet gününe kadar beklersin. Ben fukara adamım.

ÖMER

Para mı istiyorsun, Allah versin.

AYŞE

Ömer, bırak adam meramını anlatsın.

ZEYNEL

O kâhya olacak it, kahbenin dölü, o Allahsız, o katran kazanlarında pişesice namussuz çok zengin..

ÖMER

Hişşt, yavaş ol yavaş, ne de olsa Ayşenin babası...

ZEYNEL

Yok kardeşlik, öyle baba olmaz olsun. Evlât kanlısı. Dört kitapta katli vacip hınzir.

ÖMER

Evet nolmuş Kâhyaya?

ZEYNEL

Ağaya olan borçlarımın tümünü sildi. Bana beş bin lira verecek. Avans aldım. 50 dönüm toprak verecek. Gelin, razı olun şu işe.

ÖMER

Ne dedin ne dedin? Neye razı olalım, Ayşeyi öldürmene mi?

ZEYNEL

Ayıp ettin kardeşlik, çok ayıp ettin.

ÖMER

Ee öyleyse neye?

ZEYNEL

Sen Elifi tanır mısın?

ÖMER

Tanımam, o da kim?

ZEYNEL

(*Göğsünü işaretle*) Elif mi? Nah işte şurada bir ateş, bir yalım. Ne edersin, yazı. Ne zaman aklıma gelse yüreğime bir cızırtı düşer.

ÖMER

Haa, yavuklun.

ZEYNEL

Hasretlik fena dokundu bana. Uyku dönek yok.

ÖMER

Allah kavuştursun ya, maksada gel.

ZEYNEL

Diyeceğim şu, ben bu derdi çekerken nasıl eder de benim gibi dertli bir delikanlıya kıyarım. Erkekliğe sığar mı bu? Yüreği som altından kardeşlik, Elif benim için neyse bacı da senin için o..

ÖMER

Güzel be, afferim Zeynel..

ZEYNEL

Bir şey değil..

ÖMER

Peki ama, şu halde ne istiyorsun bizden?

ZEYNEL

Bacımın içliğini.

AYŞE

Gömleğimi mi?

ZEYNEL

Heye..

AYŞE

Ne yapacaksın gömleğimi..

ÖMER

Fakir ya, Elife verecektir.

ZEYNEL

Vay uydurukçu vay, tövbe vallaha vermeyeceğim. Güzel bacım, can bacım, onu kana bulayacağım, sonra o kâhya olacak ite götürüp nah işte namusunu temizledim, ama sen de adaletini göstereceksin gayrı, ver paraları diyeceğim.

ÖMER

Güzel plân be... Beğendim. Peki ama sonunda meydana çıkar bu.

ZEYNEL

İkbale... Bir gün elbet çıkar. Ama aylar geçer. Kim öle kim kala... Daha evvel çıkarsa da nidelim, bir can değil mi bunun başı sonu?

ÖMER

İyi iyi, bu sayede biz de bir müddet rahat

ederiz. Şeyy, gömleğe bulayacağın kanı nerden bulacaksın?

ZEYNEL

Bir iti boğazlarım.

ÖMER

Ulan amma kaba herifsin be.. Nazik ol biraz. Meselâ köpek yerine güvercin kanına falan bula. Nihayet gömlek kadın gömleği.

ZEYNEL

Kardeşlik, doğrusun ama gecenin bu vaktinde güvercini nerden bulayım.

AYŞE

Mutlaka bu gece mi olması lâzım bu işin?

ZEYNEL

Heye.. Birazdan yanaşmalarla çevireceğiz burasını. Onlar yaylım ateş açacaklar. Sakın korkmayın.

ÖMER

Yok korkmayız.

ZEYNEL

Yalnız kendinizi yere atın. Sonra ben yanaşmalara «siz durun hele kulübeye ben varayım, kâhya öyle dedi» diyeceğim. Buraya geleceğim, geri dönünce işi bitirdik, yürüyün varıp gidelim diyeceğim. Tomofile atlayacağız, yolu tutacağız.

AYŞE

(Karyolanın altından aldığı paketten bir gömleğini çıkararak uzatır) Al Zeynel, Allah seni de yavukluna kavuştursun.

ZEYNEL

Sağol bacım, varayım da gideyim.

ÖMER

Dur bir dakika, nasıl keşfettin burasını Zeynel?

ZEYNEL

(Gülerek) Bir yol geldik bulamadık. Bu ikinci sefer. Kardeşlik yüreklerinizdeki ateşle yalım kulübeyi tutuşturmuş, dumanı teyy Mestanlar Köyünden gördüm. Kalın sağlıcağla...

ÖMER

(Omuzuna vurarak) Ulan bak hele, nükte de yapıyor. Güle güle...

AYŞE

Güle güle Zeynel.
(Zeynel çıkar)

ÖMER

Mert adammış, tanımazdık.

AYŞE

Hem de iyi kalpli.

DÖRDÜNCÜ MECLİS

— Dağdaki Kulübe —

(Ayşe, Ömer, Sonra Turist Yaşar)

(Kapu vurulur, Ömer silâhını kavrar.)

AYŞE

(Fısıldayarak) Yanaşmalar.

ÖMER

Sanmam.

AYŞE

Ya kim olacak?

ÖMER

Göreceğiz. *(Bağırarak)* Kapı açık, it de gir.
(Ayşe saklanmak için yüklüğe doğru koşar)

ÖMER

Lüzum yok artık.
(Yaşar kapıyı iter)

YAŞAR

Merhaba Ömer Ağabey, ben geldim.
(Silâhı görünce yüzgeri eder)

ÖMER

Haaa, bizim Yaşarmış, Turist Yaşar. Hay gözün kör olmasın. Gel gel...

AYŞE

Yüreğim ağzıma geldi.

ÖMER

(Yaşara) Girsene... *(Ayşeye)* Demin kimsenin bu dağ başındaki kulübede seni aramayı akledemeyeceğini söylememişmiydim, ben bilirim bu işleri canım. Yaşarın arkasından Kâhya ile Ağa da gelirlerse hiç şaşmayacağım. Eyy hoş geldin Yaşar.

YAŞAR

Hoş bulduk Ömer Ağabey, hoş bulduk Ayşe Bacı...

AYŞE

Kusura bakma, şaşkınlıktan ben söylemeyi unuttum.

YAŞAR

Zarar etmez, söylemiş kadar oldun.

ÖMER

Ne var ne yok Uzunovada?

YAŞAR

İyilik, sağlık, sıcak var, çok...

ÖMER

Burası daha beter.

YAŞAR

Ömer Ağabey, Venediğe gittin mi sen? Bütün sokakları su... Hey babam hey... Caddelerde kayıkla dolaşırlar. Bu kadar yer gezdim, Venedik gibisi yok. Serin mi serin, temmuzda ağustosta palto giyersin. Heyy babam heyyy...

ÖMER

Biliriz, meraklısın ama Uzunovadan gece vakti bunları anlatmağa gelmedin ya Yaşar?

YAŞAR

Yok, gelmedim. Hani sıcak dedin ya sen...

ÖMER

Ben demedim sen dedin.

YAŞAR

Hani sıcak dedim ya ben. Anlatayım da biraz serinliyelim dedim.

ÖMER

Eyy peki neye geldin?

YAŞAR

Vazife ile, mühim.

ÖMER

Neymiş vazife?

YAŞAR

Anlatacağım, soluk alayım.

AYŞE

Doğru ama Ömer.

YAŞAR

Beni Meryemce yolladı.

AYŞE

Anam mı?

YAŞAR

Heye..

ÖMER

Ne diyor Meryemce?

YAŞAR

Haberleri olsun da, savuşsunlar ordan dedi. Evvelâ Kör Zeynel tekrar Mestanlar Köyüne gelmiş.

AYŞE

Onu biliyoruz.

ÖMER

(Gözlerini açarak hiddetli) Biliyor muyuz? Nerden biliyoruz?

AYŞE

(Ürkmüş) Bilmiyoruz.

YAŞAR

Sonra Kâhya, Mestanlar Köyü topraklarını zapta kalkıştı. Bundan da malûmatları olsun dedi.

ÖMER

Haydi be, palavracı. Neyle zaptedecekmiş burasını. Topla tüfekle mi?

YAŞAR

Yok, mahkemeye başvurmuş. Mestanlar Köyü toprakları bizimdir, çıksınlar diyormuş.

ÖMER

Hay aptal hay, neyle isbat eder bunu?

YAŞAR

Elinde vergi makbuzları varmış.

ÖMER

(Hiddetli) Ne dedin ne dedin?

YAŞAR

Ben demedim Meryemce dedi.

ÖMER

Hangi makbuz, ne vergisi?

YAŞAR

Bu toprakların vergisiymiş.

ÖMER

Vay canına. İşte bu hesapta yoktu. Kötü be... Ama olamaz.

YAŞAR

Olur Ömer Ağabey.

ÖMER

Nasıl olurmuş?

YAŞAR

Olurmuş ki, onlarla mahkemeye başvurmuşlar.

ÖMER

Bu işte bir yanlışlık olacak. Şimdi köye gidip anlarım.

AYŞE

Bu karanlıkta mı gideceksin? Ne fayda? Sabahı yok mu bunun?

ÖMER

Yok, derhal gitmeliyim. İş zora varırsa sonu kötü olur bunun. *(Yaşara)* Yaşar, sen Meryemceye de ki...

YAŞAR

Aahh diyemem.

ÖMER

Neye diyemeyecekmişsin? Daha ne diyeceğini bile bilmiyorsun.

YAŞAR

Diyemem çünkü ben geri gitmiyeceğim.

ÖMER

Anlamadım.

YAŞAR

Geri dönmeyeceğim dedim.

ÖMER

Sebep?

YAŞAR

Çünkü Kâhya ile arayı bozduk. Sen kulaklarını tıka Ayşe bacı. O Allahsız it, bana yanına iki üç adam al da harman yerinden mağaralara yüz çuval buğday taşıtıp gizle, ben sonra onları ordan aldırtırım dedi.

AYŞE

Babam mı dedi bunu?

YAŞAR

İlk defa demiyor ki, Ayşe Bacı. Her sene der geberesice. Ne var ki, bugüne kadar bu işi bana gördürmek istememişti.

ÖMER

Sonra?

YAŞAR

Sonrası ben hırsızlık yapmam, hırsızlıkta sana ortak olmam dedim. O, karınca kanatlanmayınca zeval bulmaz, it oğlu it sen de baş kaldırdın, cezanı çekeceksin, dedi.

AYŞE

Aman yarabbi.

ÖMER

Peki kal burda Yaşar, ne yapalım?

YAŞAR

Bana iş verebilecek misin?

ÖMER

Vereceğim. Beni düşündüren nerde yatacağın senin?

YAŞAR

Nerde mi? Şuracıkta, kapının dışında, sıcağı görmüyor musun? Şimdi Venedikte olmalıydık. Hey babam hey...

ÖMER

Yaşar, bana bir iyilik ettin, ben de sana karşılık vereyim. Şehirde Emniyet Müdürlüğünde pasaport işlerine bakan bir Adil Efendi vardır, bilir misin?

YAŞAR

Yok bilmem.

ÖMER

Bileceksin canım, kaç senenin Adil Efendisi o.

YAŞAR

Ko ki bildim, ne olacak?

ÖMER

Ne yapıp yapıp bu adamı susturman lâzım.

YAŞAR

Ne diyor namussuz?

ÖMER

Nikâh memurluğu, emniyet müdürlüğü binasında. Ayşe ile evlenme muamelemizi takip ederken kapıda ona rastladım. Lâf lâfı açtı, söz sana dayandı. Ben böyle palavracı it, böyle yalancı düzenbaz görmedim dedi.

YAŞAR

Bana mı dedi?

ÖMER

Sana dedi. Yirmi beş senedir ben bu işi yaparım. Muamelesi benden geçmeden buralı hiç kimse Ankaradan pasaport isteyemez. Ne Asyası, Afrikası, Avrupası Yaşar belki de İstanbula bile gitmedi dedi.

YAŞAR

Bana mı dedi?

ÖMER

Sana dedi. Kitaplardan okuyup okuyup palavra atıyor maskara dedi.

YAŞAR

Bana mı dedi?

ÖMER

Sana dedi

YAŞAR

Vay geberesice, vallahi, billâhi tallahi gittim. Japonyaya da gittim, Amerikaya da gittim, Avusturalyaya da gittim. Adil Efendi ne bilecek.

ÖMER

Yaşar, ısrar etme. Âdil Efendinin malûmatı olmadan bu memleketlerin hiçbirine gitmiş olamazsın.

YAŞAR

Hem Âdil Efendi kim ki bana karışıyor? Tühh utanıp arlanmaz. Başka işi mi yok feleksizin?

ÖMER

Onu bilmem, işte bu sebeple git de sustur onu dedim. Ama güçlü kuvvetli adamdır ha... Seni ezer de suyunu çıkartır. Sonra iyi silâh kullanır, onu da bilesin.

YAŞAR

Kullansın. Ben ondan korkmam. Ben kimseden, hiçbir şeyden korkmam. *(Dışardan*

Uzunovalı yanaşmaların yaylım ateşi duyulur.. Ömer ve Ayşe yere yatarlar. Yaşar hâlâ ayaktadır.)

YAŞAR

Aman Allah... Basıldık be... Nişliyelim?

ÖMER

Yere yat aptal, canına mı susadın? *(Yaşarı tutar zorla yere yatırır)*

AYŞE

Dışarda ayak sesleri var.

ÖMER

Biliyorsun kim olduğunu, korkma.

YAŞAR

(Silâh sesleri kesilince yattığı yerden başını kaldırarak) Kim kim? Ben de bileyim.

ÖMER

Suss, sesini çıkartma, Âdil Efendi.

(Işıklar kararır)

BEŞİNCİ MECLİS

— Kâhyanın Evi —

(Osman Karasipahioğlu, Hıdır Kâhya, Hasan Ağa, Sonra Meryem ve Öğretmen, Sonra Zeynel)

(Işıklar açılınca Osman Karasipahioğlu ile Hıdır Kâhya ve Hasan Ağayı aynen ikinci meclis sonundaki yerlerde, aynı durumda görürüz. Kahve fincanlarını dudaklarına götürmüş içmektedirler.)

HASAN AĞA

Tavuşan enceği gibi boyunlarından tutup atmalı bu Mestanlıların tümünü. Onlar ne ki? Bize vızırtı.

MERYEM

(Girerek) Mestanlar Köyünün öğretmeni geldi. Acele beyi görmek ister.

KÂHYA

(Yerinden fırlıyarak) Ne haddine? O boynu uyuz iti kim soktu çiftliğe yine.

HASAN AĞA

Her hal Osman Ağaya büyük akıllar vermeğe gelmiştir. Bence onun avur zavurunu dinlemek gerekli değil. Kovun gitsin.

OSMAN

Yapmayın canım, eski arkadaş, münasip olmaz. Benimle iki kelime konuşursa ne zarar. Meryemce al getir.
(Meryem çıkar)

KÂHYA

Bu ev benim değil, senin bey. Biz hepimiz senin kulun, köleniz. Hepimiz birimiz için. Ne dersen elbet o olur. Ama yüz verme derim, o kahbenin dölüne.

HASAN AĞA

Ağaların o gibi aklını şaşırmışlara ne mudarası olacak?

KÂHYA

(Hasan Ağaya) Sen kasavet çekme ağa Mestanlar Köyündeki it köpeği sürüp çıkara-

cağım oradan. Sopa ile olursa sopa ile, silâhla olursa silâhla. Bence mahkeme kararını bile beklemek gerekli değil.

(Öğretmen girer)

ÖĞRETMEN

Merhaba Osman Bey, merhaba arkadaşlar...

OSMAN

Merhabalar, hoş geldin.

(Kâhya ve Hasan Ağa başlarını çevirirler)

ÖĞRETMEN

Şöyle oturayım. Mektebe müfettiş geldi. Beş on gündür göz açamıyoruz. Onun için seni yoklayamadım.

OSMAN

Zararı yok. Şimdi geldin ya..

ÖĞRETMEN

Boş kaldığım her dakika seni, seninle eski günlerimizi düşünüyorum. Hukuka giderken aynı pansiyonda kaç sene kaldık beraber? Üç değil mi?

OSMAN

Galiba...

ÖĞRETMEN

Sonra ben hastalandım, mektebi bırakmak mecburiyetinde kaldım. Ne günlerdi o günler. Akşamları en sevdiğimiz arkadaşlar pansiyonda toplanırdık. Bu toplantıların en hararetli hatibi sendin. Thomas Mor adını takmıştık sana. Babandan kalacak toprakları bir çeşit utopia yapmak istediğini söylerdin. Bana da Spartaküs derlerdi. Çünkü ben şiddete şiddetle karşı konulması taraftarıydım.

OSMAN

Çocukluk günlerinin çocukca gevezelikleri.

ÖĞRETMEN

Ama şurası muhakkak ki, en muhafazakâr olanlarımız dahil hepimiz asgarî bir takım şartlarda mutabık kalmıştık. Bütün insanlar korkudan ve yoksulluktan kurtarılacaklardır diyorduk. Kabul ediyorduk ki, herkesin gerek kendisi gerekse ailesi için yiyecek, giyim, mesken, tıbbî bakım gibi sağlığını ve refahını temin edecek uygun bir hayat seviyesine hakkı vardır. Sosyal ilerlemenin kolaylaştırılması,

insanlara daha geniş hürriyet içinde daha iyi hayat şartları temin edilmesi esaslarını savunuyorduk.

OSMAN

O zaman neler kararlaştırmıştık, bilmem, benim için bugün bunlar bir ucu komünistliğe dayanan sol fikirlerdir.

ÖĞRETMEN

Amma yaptın haa, Türkiye de dahil altmış milletin kabul ettiği insan hakları beyannamesinin hükümleri bunlardan daha ileridir. Pariste hukuk okumuş bir aydın olarak nasıl böyle konuşuyorsun?

OSMAN

Kuzum sen, gecenin bu vaktinde benimle bu konuyu tartışmak için mi tâ Mestanlar köyünden kalkıp buraya geldin?

ÖĞRETMEN

Hayır bunun için gelmedim, bu akşam köylü kâtibi adilden bir protestonu aldı. Köyün bütün topraklarına sahip çıkıyormuşsun.

OSMAN

(Mışsın) ı fazla. Topraklar benim.

ÖĞRETMEN

Köylü hayır diyor.

KÂHYA

O köylünün fendi, sanki malûmumuz değil.

HASAN AĞA

Lânet yaratıklar. O köylünün sidiğine basan uyuz olur.

OSMAN

Siz susun, karışmayın.

ÖĞRETMEN

Şimdi bunun kavgasını yapmayalım. Peşinden kabul ediyorum ki, topraklar senindir Osman Bey, ama elinde o kadar çok toprak var ki, Mestanlar Köyü arazisi devede kulak kalır. Orada yüzlerce fıkara köylü yerleşmiş. Kendilerine yeni bir hayat kurmağa uğraşırlar. Çalışacaklar, kazanacaklar. Az şey mi bu ne-

ticeyi görmek? Şimdiye kadar bırakmışsın, bundan sonra da bırak. Başının gözünün sadakası olsun Mestanlar Köyünün toprakları.

OSMAN

Bana bak, sosyal adalet demek köylünün toprak zaptetmesi demek değil. Yoksa anarşi olur. Ben her şeye eyvallah derim, ama zorbalığa gelemem arkadaş. Çıkacaklar benim topraklarımdan. Bugüne kadar yaptığım iyilik yetişir. Zora baş eğmem ben. Çıksınlar sonra görüşürüz.

ÖĞRETMEN

Son sözün bu mu? Ya köylüler iddialarında haklıysalar?

OSMAN

Hiçbir şey değişmez. İş mecrasına girdi bir kere... Canım ne karışıyorsun böyle şeylere sen, mektebine dön. Bırak dostluğumuz devam etsin.

ÖĞRETMEN

Yok artık devam edeceğini sanmam. Benim burda işim kalmadı.

HASAN AĞA

Osman Ağa, kardeşlik, o güzelce ağzını öpeyim senin. Allah seni bağışlıya...

(Zeynel girer, koltuğunda gazete kâğıdına sarılı bir paket vardır. Kalabalıktan tereddüde düşerek bir an duraklar.)

KÂHYA

Ne o Zeynel, bir şey mi söyleyeceksin?

ZEYNEL

Evet, seninle tez konuşmam gerek.

KÂHYA

(Osmana) Müsaade eder misin Bey?

OSMAN

Tabiî tabii...

(Kâhya ve Zeynel sahnenin önüne gelirler, ötekiler arka plânda kalırlar)

KÂHYA

Ne oldu, iş tamam mı?

ZEYNEL

Tamam Hıdır Ağa!..

KÂHYA

Makinistin kulübesinde buldun değil mi?

ZEYNEL

Heyee. Al bunu da...

KÂHYA

Nedir ki?

ZEYNEL

Bacının içliği... Ama açma. Yüreğin götürmez, kanlıdır. İnanasın diye getirdim.

KÂHYA

Çabuk öldü mü? Çok acı çekmedi ya?..

ZEYNEL

Çekmedi.

KÂHYA

Gidi bahtsız. *(Paketi alır, biran düşünür,*

sonra omuz silkerek bir köşeye atar) Kimse görmedi ya?

ZEYNEL

Yok.

KÂHYA

Ya öteki?

ZEYNEL

Makinist nı?

KÂHYA

Makinist.

ZEYNEL

O yoktu. Köydeymiş.

KÂHYA

Zarar etmez. Onu da ben haklıyacağım.

ZEYNEL

Ben işimi yaptım.

KÂHYA

Anladım, aşağıda bekle.

ZEYNEL

Çok bekletme. Tez şehre varmam gerek.

KÂHYA

Şimdicik.

(Zeynel çıkar, Kâhya ötekilerin yanına döner)

OSMAN

Ayşeden haber mi var?

KÂHYA

Evet, siz sağ olun.

ALTINCI MECLİS

— Kâhyanın Evi —

(Evvelkiler, Makinist Ömer)

(Ömer elinde tabanca ile girer)

ÖMER

Kıpırdamayın. Kıpırdayanı vururum. Kâhya sen ellerini yukarı kaldır. İçlerinde en namussuzu sensin. En fazla sana inanmıyorum. Kaldır, kaldır, başının üstüne koyabilirsin.

OSMAN

(Öğretmene) Kim bu?

ÖĞRETMEN

Makinist Ömer. Çıldırmış galiba. *(Ömere hitap ederek)* Ömer, kardeşim bu yaptığın...

ÖMER

Öğretmen, sen sus. Köye pelen protestoyu gördün değil mi?

ÖĞRETMEN

Gördüm.

ÖMER

Hani ne diyordun, Osman gelsin, bakın neler olacak burda? Peygamber gibi adammışsın. Hakikaten neler oldu, daha da neler ola-

cak... Bunun babasına bakarak gelecekten hiç de umutlu olmadığımı söylemiştim de bana kızmıştın, hangimiz haklı çıktık.

OSMAN

Konuşabilir miyim?

ÖMER

Tabiî konuşabilirsin. Konuşmaya geldim ben. Böyle tabancalı görüp de eşkiya sanma. Kâhyanın evine, bu canavar inine girerken başka türlü davranamazdım. Beni vurmaya kalkışmayanın kılına zarar gelmez. İstediğini söyleyebilir.

OSMAN

Bu hareketinde asabının kurbanı oluyorsun. Baştan aşağı haksızsın.

ÖMER

Neden?

OSMAN

Topraklar benim.

ÖMER

İsabey Köyü toprakları gibi değil mi? Sen bu hikâyeyi bilmezsin. Anlatayım. Baban, yani Karasipahioğlu Ahmet Ağa İsabey Köylülerini çağırtmış, ne demişti? *(Taklidini yaparak)* «Ben çok nüfuzlu adamım. Büyüklerden çok tanıdığım vardır. Şu topraklarınızı bana ferağ etmiş görünün, sizler için de yardım alayım, ihya olursunuz. Karasipahioğlu yalan söylemez, biliyorsunuz. Bir iki bin dönüm toprak için tenezzül etmez yalan söylemeğe. Hiçbirinizin hakkını yemem.» Zavallı cahil köylüler kanmışlar, ferağ muamelesini yaptırmışlar, ondan sonra ağa bir anda hepsine sırtını çevirivermişti. Aman, etme eyleme ağa, bizi acımızdan öldürme, bizi perişan etme, diye yalvaranlara bağırmağa başlamıştı. «Sizi yalancı itler sizi, topraklarınızı bana satmadınız mı, işte tapu senetleri bunlar değil mi? İşte şahidim de var, Muhtar. Defolun...» Sonunda bîçareler topraklarından, evlerinden kovuldular, çok uğraştılar ama, kimseye lâf anlatamadılar. Bir kısmı açlıktan kırıldı gitti, kalanlar da yanaşma, ırgat oldular.

OSMAN

Benim babam böyle şey yapmaz.

KÂHYA

Yalan bunlar, hep yalan.

ÖMER

Kâhya, lâfa karışma sen. Sonra pişman olursun.

OSMAN

Mestanlar Köyü toprakları benim.

ÖMER

Bütün Mestanlar Köyü halkı, ihtiyarı genci der ki, yalan.

OSMAN

Elimde vergi makbuzları var.

ÖMER

Vergi makbuzları. Hususî muhasebeye para yatırılmış... Evet ama ne zaman?

OSMAN

Canım hususî muhasebenin defterleri yok mu?

ÖMER

Yok.. Üç ay evvel çıkan yangında yandı. Yalnız elinizdeki makbuzlar ortada.

OSMAN

Eyy mahkeme var..

ÖMER

Demem ki, hakim taraf tutar. Ama, ne yapsın. Birçok yalancı şahit seni haklı çıkaracaklar. Hangi akılsızın haddine düşmüş, ağadan tarafa konuşmamak? Sonra elinde de o düzme makbuzlar dururken...

OSMAN

Benim adamlarım, dostlarım, ahbaplarım da senin dediklerinin yüzde yüz aksini söylerler. Kime inanayım ben? Seni tanımam bile. Yok, olmaz, yapamam.

ÖMER

Senin adamların, dostların bunlar mı? Zulüm ve işkence etmek, hak yemek, hırsızlık, hangisinin kemiklerine işlememiş, damarlarını çürütmemiş? Böylelerine adamım, dostum de-

mek ancak Karasipahioğlu Ahmet Ağanın oğluna yakışır.

OSMAN

Yine itidalini kaybediyorsun. Bu şartlar altında, elinde de tabanca varken konuşamam ki ben..

ÖMER

Söyledim, elimdeki tabanca tehdit için değil, kendimi icabında müdafaa için. Sen nefis müdafaası dışındaki sebeplerle adam öldürmeyi bu yanındaki namussuzlardan bekle... İşte öğretmen karşımda. Lâzım olursa elbette burada geçenlere şahitlik eder. Söyle, kararını değiştirmiyecek misin?

OSMAN

Hayır değiştirmem. Ölsem bile.

ÖMER

Yaa öyle mi? O halde dinle. Sen bir protesto çektin, beni de o protestonun cevabı olarak kabul et. Yüzlerce köylünün son ümidi olan o topraklardan çıkmamızı bekleme bizim. İşi

zora bindirirsen sonunda vuruşacağız. İşte bu kadar... İmzalar, noter pulları vesaire...
(Geri geri çıkar)

PERDE

ÜÇÜNCÜ PERDE

(Aradan bir buçuk ay geçmiştir. Dekor birinci perde dekorunun aynıdır. Vakit öğleye yakın. Yegâne değişiklik Osman'ın kıyafetindedir. O, şimdi çizmeleri, kamçısı, kravatsız gömleği ile tıpkı bir Ağa gibi giyinmektedir.)

BİRİNCİ MECLİS

(İmam, Kahveci, Sonra Kâhya, Sonra Osman)

İMAM

Ohh Allah senden razı olsun, kahveyi çok güzel pişirmişsin Ali Efendi oğlum.

KAHVECİ

Öyle mi?

İMAM

Beyi buralarda gördün mü hiç?

KAHVECİ

Yok, daha görünmedi.

İMAM

Yanaşmalar sabah karanlığından beri dolanıp duruyor her yanda, dediler.

KAHVECİ

Artık her sabah öyle yapıyor.

İMAM

Doğrusun. İlk geldiği gün ile bugün arasındaki farkı azimi havsala almaz. Bir buçuk ayda külliyen tebeddül etti. Şimdi muradı her şeyi anlamak, görmek, her şeyde karar onun olsun ister. Halbuki pederi işlerin dörtte üç buçuğunu Hıdır Kâhyaya bırakmıştı. Farkında değil misin, Osman Karasipahioğlunun kıyafeti bile buraya uydu. Hülâsa o tam bey oldu gayri.

KAHVECİ

(Kendi kendine söylenerek) Olmaz olsaydı.

İMAM

Kerem buyur, anlamadım. Bir şey mi dedin?

KAHVECİ

Hayır.

(Kâhya, arkasından Osman, Ağanın evi istikametinden gelirler.)

KÂHYA

Bey burdan geçti mi kahveci?

KAHVECİ

Geçmedi Hıdır Kâhya.

KÂHYA

Allah Allah... Her yanı ararsın bulamazsın. Sonra en ummadığın yerde karşına çıkar.

İMAM

Ben de kendisini taharri eyledim, lâkin bulmak nasip olmadı. Beni görsün diye emretmiş.

OSMAN

(Girerek) Hıdır Kâhya nerelerdesin kuzum?

KÂHYA

Buyur Bey, ben de seni ararım.

OSMAN

Hahh İmam Efendi de burdaymış *(İmama)* Otur bekle, seninle konuşacağım.

İMAM

Başüstüne.

OSMAN

(Bir sandalyeye otururak) Ne o Kâhya, Mestanlar Köyüne dün gece yine baskın yaptırmışsın. Üçüncü baskın. Makinist Ömeri bu sefer ele geçirdin mi bari?

KÂHYA

Yok bey, ama elimden kurtulmaz.

OSMAN

Hadi ordan, herifler senin korkakları yine püskürtmüşler. Kaç yaralı verdin?

KÂHYA

Üç bey..

OSMAN

Ya karşı taraf?..

KÂHYA

Daha malûm değil.

OSMAN

Bence ne sen, ne de arkadaşların bu işin ehli değilsiniz. Ben olsam ilk baskında dâvayı hallederdim. Ya bu işe hiç girmezdim, yahut girdimiydi eli boş dönmezdim. Bütün yanaşmaları kırdıracaksın. Onlar senin değil benim adamlarım. Yok razı değilim artık. Hem bu gidişle işin bana bulaşacağından korkuyorum.

KÂHYA

Korkma Bey..

OSMAN

Bu sefer jandarma da hâdiseye karışmış öyle mi?

KÂHYA

Evet. Yeni uzatmalı bir kendini bilmez herif, bize inanmaz da sabahtan beri Mestanlar Köyünde soruşturma yapar. Buraya da gelmesi yakındır herhal.

OSMAN

Bak gördün mü? Bırak şu makinistin yakasını. Sen o herifle boy ölçüşecek adam değilsin.

KÂHYA

Görürüz bey.

OSMAN

Bırak dedim. Kendi başına ne halt edersen et, karışmam. Ama çiftliğin adamlarını kullanma artık. Anladın mı?

KÂHYA

Başüstüne, fakat...

OSMAN

Geçelim bu işi. Demek mahkeme Mestanlar Köyü toprakları hakkında bugün karar veriyor.

KÂHYA

Evet Bey, bu sabah...

OSMAN

Muhtar mahkemede değil mi?

KÂHYA

Evet. Kararı duyar duymaz jipe binip gelecekti. *(Saatına bakarak)* Saat on biri geçiyor, biraz sonra burada olur.

OSMAN

İyi, bekliyorum. Senin bana söyleyeceğin bir şey var mı?

KÂHYA

Buldozeri kiraladığımız yol müteahhidi makineyi geri istiyor. Beye danışayım dedim.

OSMAN

Yok canım, yirmi dört saat daha savsakla şunu.

KÂHYA

Olur Bey, zaten onu bir kere bile çalıştırmadık.

OSMAN

Çalıştıracağız sanırım. Haa, şimdi sana gelelim İmam Efendi..

İMAM

Buyur Bey...

OSMAN

Irgatlar, yanaşmalar, bütün diğer adamlar senin okuduğun sabah ezanıyla işe başlıyorlar ve yine senin okuduğun akşam ezanı ile paydos yapıyorlar değil mi?

KÂHYA

Öyledir bey!..

OSMAN

Sen karışma Hıdır Kâhya... İmam Efendi, sabah ezanını şimdi kaçta okuyorsun?

İMAM

Ezani saatle mi, vasatî saatle mi?

OSMAN

Bizim kullandığımız saatle.

İMAM

Dördü otuz yedi geçe...

OSMAN

Güzel. Ya akşam ezanını?

İMAM

Yediyi kırk bir geçe.

OSMAN

Şimdi beni iyi dinle.. Sabah ezanını yarım saat önce okusan, akşam ezanı vaktini de ya-

rım saat geçe alsan bunda sence bir mahzur var mı?

KÂHYA

Ne mahzuru olacak? Çok güzel buldun bey...

OSMAN

Bırak dedim, o söylesin.

İMAM

Efendim sultanım, namaz vaktini geçirmedikten sonra ezanı şerifi ha yarım saat önce, ha yarım saat geç okumuşsun, vebali bulunmasa gerek.

OSMAN

Aferin, iyi söyledin... Bu akşamdan itibaren böyle yaparsın. Biz de çalışma müddetini bu sayede günde bir saat uzatmış oluruz. Bir buçuk aydır tetkik ediyorum, işler yolunda gitmiyor. Tembel bu Allahın belâsı ırgatlar, yanaşmalar. Bunca adam çalıştırıp etek dolusu para veriyorum, buna karşılık işlerimizde kaplumbağa sür'atini geçemiyoruz. Ne dersin Kâhya? Bulduğum tedbir iyi mi?

KÂHYA

İyi olmaz olur mu bey? Bir saat fazla çalışsın it enikleri, ne çıkar? Bunu nasıl aklettiğine şaşarım bey. Ama elbet bizim gibi cahillerle senin gibi gâvur memleketlerinde okumuşların arasında bu kadar fark olacak. Tırnağına kurban olayım, bir türlü düşünemedim bunu ben. Sen varolasın.

OSMAN

Muhtar gelir gelmez bana haber verin.

KÂHYA

Başüstüne bey.

OSMAN

Haa Kahveci bana çay getir eve, ama çabuk.

KAHVECİ

Şimdi bey.

(Osman ev istikametinde çıkar.)

İMAM

Ben de gideyim. Hıdır Ağa bir emrin varmı bana?

KÂHYA

Yok.

İKİNCİ MECLİS

(Kahveci, Kâhya, Meryem)

(Meryem, Ağanın evi istikametinden koşa koşa gelir. Sokak kıyafetindedir.)

MERYEM

Hıdır Kâhya... Hıdır Kâhya...

KÂHYA

Ne var, ne oldun avrat? Dur nefeslen azıcık. Nerden gelirsin?

MERYEM

Şehirden gelirim Hıdır Kâhya. Bak ne diyeceğim sana...

(Kahveci çay tepsisiyle çıkar)

KÂHYA

Ne diyeceksin?

MERYEM

Ayşe sağ, vallahi de sağ, billâhi de sağ. Benim güzel kızım... Benim soylu kızım sağ...

KÂHYA

Aklını mı yitirdin sen avrat?

MERYEM

İki gözüm çıksın ki sağ.

KÂHYA

Adamım onun kanlı gömleğini getireli bir buçuk ayı geçti.

MERYEM

Adamın kim ola? Zeynel mi? Saklama, herkes öyle der...

KÂHYA

Kanlı gömleği gözlerimle gördüm. Gözlerim dururken zor inanırım sana. Mutlak yanılmışsındır derim. Anlat hele.

MERYEM

Ben de gözlerimle gördüm Kızımın işlediği nakışları bir dükkânda. Zaten inanırdım sağ olduğuna. Yüreğim öyle hükmederdi. Sen, nerden bileceksin ana yüreğini?

KÂHYA

Kısa kes, işim var.

MERYEM

Hıdır Kâhya, nakış işlemekte benim Ayşem gibisi yok. Kimsecik bulamaz benzerini onun tüm Uzunovada, Şehirde, İstanbulda... Onun kırmızısı bir başka kırmızı, onun yeşili bir başka yeşil, onun iğne tutan gül parmakları başka parmaktır.

KÂHYA

Avrat, seni bir doktora göstertmek gerek.. Ayşe mezarında çürümüştür gayrı.

MERYEM

Hıdır Kâhya, Zeynel yalan dedi sana.

KÂHYA

O bir yıkılıp viran olası ittir ama yalan dediğini sanmam.

MERYEM

Yok belki yalan demedi, sen sonunda vazgeçtin. Gözüm görmesin de varsın defolup gitsin dedin, bağışladın kızını. Olmuş işmiydi yoksa yapacağın? Senin yüreğin som altındır Hıdır Kâhya... Senin gibisi olmaz, bağışladın.

KÂHYA

Bırak bu lâfları. Tez anlarız esah mı konuşursun, yoksa gördüğün düş mü? Anlat, nasıl oldu bu iş?

MERYEM

Anlatırım, dinle. Bir dükkânda camın ardında Ayşemin nakışlarını görünce içeri girdim. Kardeşlik dedim dükkâncıya, bunları çok beğendim. Bunlar gibisi yok. Alacağım ya, daha önce bir sualim var sana. Kim işler, kim satar bunları, bilir misin? Dükkâncı olacak deli gâvur önce bilmem dedi. Ben üsteledim. Sonra cehennemde cayır cayır yanarsın yalansan dedim. İşleyeni bilmem ama, getirip satan maki-

nist Ömerdir dedi. Tanırım Ömeri. Galiba karısı işler bunları dedi. Çok mu oldu bunları alalı dedim. Parça parça getirir, nah bunları ötey gün getirdi, ötekileri daha önce, dedi. Ayşe sağ Hıdır Kâhya. Koca Allahım Meryemceyi kızından ayırmadı. Eli nurlansın Ayşemin, nakışları hep o işlemiş de erkeğine sattırı sattırı vermiş. Koca Allahım bin şükür sana.

KÂHYA

(Saklamağa çalıştığı bir hiddet fırtınası içinde) Demek böyle ha!. Demek böyle.

MERYEM

Cahil kız o, Hıdır Kâhya. Senin başından hiç cahillik geçmedi mi? Bağışladın da güzel ettin. Evlât kanlısı olma vebalinden kurtuldun. Allah yanında kıymetin arttı.

KÂHYA

Hadi sen eve git, şimdicik ben de geleceğim. Daha konuşuruz.

MERYEM

Olur Hıdır Kâhya, canım sana kurban ola.

(Meryem eve girerken kahveci gittiği istikametten döner, fakat ocak başına geçmeden Kâhyanın hitabıyla karşılaşır.)

KÂHYA

Kahveci, şu Zeynel olacak ite bakıver bir yol... Tez gelsin, burda beklerim.

KAHVECİ

Bakayım.

(Kahveci tarlalar yolundan çıkar)

ÜÇÜNCÜ MECLİS

(Kâhya, Hasan Ağa)

(Hasan Ağa tarlalar yolundan girer)

HASAN AĞA

Vay çiftçi başı, kardeşlik, nasılsın?

KÂHYA

İyiyim Hasan Ağa, hoş geldin.

HASAN AĞA

Dert... Dert... Bizimkiler dün gece yine işin uhdesinden gelemediler. Makinist hâlâ sağ.

KÂHYA

Senin yardıma koşturduğun adamlar çok nafile çıktı. Yedirdiğin ekmekler haram olsun. Bizimkilere göre önce onlar yüzgeri etmişler.

HASAN AĞA

İnanma kardeşlik, o Allahsızlar hep aynı soydandır. Seninkisi benimkisi yok. Deme bana bunları... Tümünün erkekliği batsın. Ama üzülme sen, nasıl olsa bir şey ederik.

KÂHYA

Yok üzülmüyorum ya, elbet sonunda haklayacağız.

HASAN AĞA

Bu yeni uzatmalı onbaşı deliler damına konacak adam. Soruşturma yaparmış da hepimizin karakolda toplaşmamızı istermiş. Bana haber salmış. Ondan geldim. Sen de dahilsin bu işe. Bak hele, o dutmalarla, o ayağı yalın it

enikleriyle bizi bir araya getirecek. Bize inanmıyor da yüzleştirecek. Kader, kıymet bilmez oldu yeni yetmeler, ocağı batasıcalar...

KÂHYA

Doğrusun ağa, benim de kanıma dokanıyor ama, ne edersin. Nafile çıktı bu uzatmalı.

HASAN AĞA

Osman Ağa nerdeki?

KÂHYA

Şimdi evine gitti.

HASAN AĞA

Görebilir miyim dersin?

KÂHYA

Görürsün sanırım.

HASAN AĞA

Jandarmalar geldi de beni meydanda bulamadı mı bil ki, Osman Ağanın evindeyim, haber ilet. Çok kalmam ya...

KÂHYA

Olur ağa...

(Hasan Ağa, Ağanın evi istikametinde çıkar.)

DÖRDÜNCÜ MECLİS

(Kâhya, Sonra Kahveci, Sonra Zeynel)

KAHVECİ

(Tarlalar yolundan girerek) Harman yerinde buldum Zeyneli Hıdır Kâhya, geliyor.

KÂHYA

Tez gelesin, demedin mi Allahsıza?

KAHVECİ

Dedim, dedim..

KÂHYA

İyi.

(Kâhya tabancasını çıkararak muayene eder. Kahveci hem ocağa bakmakta, hem de onu gözetlemektedir. Zeynel girer.)

ZEYNEL

Beni mi istettin ağa, buyur.

KÂHYA

Vay kardeşlik Zeynel vay, hoş gelmişsin. Durma günde, gel otur. Bir çay iç. Kahveci tez getir.

KAHVECİ

Hazır.

KÂHYA

Kardeşlik, Hıdır Kâhya soyunun namusunu temizlemek karşılığında ben sana ne vermiştim?

ZEYNEL

Beş bin kâğıt verdin Hıdır Kâhya.

(Kahveci Zeynele çay verir)

KÂHYA

Başka?

ZEYNEL

Ağaya borçlarımı sildin.

KÂHYA

Başka?

ZEYNEL

Elli dönüm tarla verdin.

KÂHYA

Az be, sen benim öz bir yeğenim ol bundan sonra.

ZEYNEL

Hayırdır inşallah.

KÂHYA

Sana beş bin kâğıt daha vereceğim.

ZEYNEL

Bak hele.

KÂHYA

Elli dönüm tarla daha vereceğim.

ZEYNEL

Aklını mı şaşırdın sen?

KÂHYA

Daha ne istersen vereceğim.

ZEYNEL

Söyle, dayanamam, kimi öldüreceğim?

KÂHYA

Allah canını almaya, kimseyi öldürecek değilsin. Beni evlât kanlısı olmaktan kurtardın. Beni cehennemde cayır cayır yanmaktan kurtardın. O günden beri uyku dönek yok bende. Ne ettim de yavrunun kanına girdim diye dövünür dururum. Bir cahillik etti, etti ama ben kimim ki, Allahın verdiği canı almaya kalkarım. Vebali bundan büyük iş mi olur? O günden beri içimde bir ateş, dolanır dururum. Ben böyleyim ya, anası daha beter... Bir ah çekerdi ki, dağı taşı eritirdi. Onu görünce

ben daha beter olurdum. Yediğin ekmek helâl olsun kardeşlik, sıkmamışsın kurşunu Ayşemin yüreciğinin başına. Şimdi öğrendim. Sen varolasın. Beni vebalden kurtardın. Tümcek yüzümüzü güldürdün. Allah seni de güldürsün. Sana beş bin kâğıt daha vereceğim, elli dönüm tarla daha bağışlıyacağım.

ZEYNEL

Yalansın.

KÂHYA

Hem vallahi, hem billâhi..

ZEYNEL

Demek esah söylersin.

KÂHYA

Benim yalan dediğimi görmüşlüğün var mı hiç?

ZEYNEL

İyi. Hıdır Kâhya, bilir misin sen hesabı baştan yanlış tuttun. Zeynel fukara, Zeynel borçlu, Zeynel çaresiz, doğrusun ama, Zeynel dinsiz imansız değil, zâlim değil, gaddar değil.

KÂHYA

Eeeyy..

ZEYNEL

O ağzı süt kokan bebeyi, o gün görmemiş fukarayı, o kınalı kuzuyu mümkünü yoktu benim haklamamın. Beni yavuklumdan ayırıp traktörün tekerine zincirlettiniz, bu kadar gaddarken sizin zulmünüz ancak buna yetti de nasıl istediniz ben sizden daha gaddar olayım? Ayşe bacıyı yavuklusundan kıyamet gününe kadar ayırayım? Yok be... Ama bağışla kusurumu, sana yapamam da demedim.

KÂHYA

İyi ettin. Sen varolasın kardeşlik Zeynel. Çayın bitti mi?

ZEYNEL

Bitti.

KÂHYA

Gel seninle şöyle tarlalar yoluna gidelim. Daha konuşacaklarım var. İstemem duyulsun.

ZEYNEL

Olur, gidelim ağa.

(Kâhya yola çıkarak evvelâ ağanın evine doğru bakar, sonra tarlalar istikametine dönerek orayı da tetkik eder. Bu sırada kahveci Ali çay filcanını almak için Zeynele yaklaşmıştır. Arka cebinden bir tabanca çıkararak Zeynele uzatır. Zeynel bir tabancaya bir kahveciye bir kâhyadan tarafa bakar. Sonra tabancayı göğsüne sokar, beline sıkıştırır.)

KÂHYA

Yürü gidelim kardeşlik.

Kahveci, sen buralarda mısın?

KAHVECİ

Beyin evine kadar gidip çaydanlıkla fincanı alacağım. Sonra burdayım.

KÂHYA

İyi, git git, hemen git.

(Kâhya ve Zeynel tarlalar yolundan çıkarlar. Kahveci gözleri o istikamette hâlâ oyalanmak-

tadır. Ağır ağır ağanın evi istikametinde yürümeğe başlar. İşte tam bu sırada tarlalar yolundan üç tabanca sesi duyulur. Kahveci heyecan içinde geri döner. Yolun yarısında durur, gözleri yoldadır. Bu yoldan elinde tabanca ile Zeynel girer.)

ZEYNEL

Gidi dinsiz imansız... Yol az ötede ikiye bölünür ya, çalılıktan yana yürüdü. Orada tabancaya davrandı. Öldürecekti beni. Vurdum, geberdi. Ali sağolasın sen, al tabancanı...

KAHVECİ

Nereye gidiyorsun?

ZEYNEL

Kaçmak gerek kardeşlik, şehrin yolunu tutacağım.

KAHVECİ

Deli mi oldun, bir saatte yakalanırsın. Hiç bir yere gitmiyeceksin. Var, dön işinin başına. Geçerken Kâhyanın cesedini çalıların içine iyice sakla. Tabancayı da bir yere göm. Bana bak Zeynel, sözlerimi can kulağıyla dinle. Kâhya

seni çağırdı, Batoz ırgatları ağır çalışırlar, bey şikâyetçi, dedi. Sonra sen yanından ayrıldın, o da az sonra tarlalar yoluna yürüdü. Kim öldürdü onu? Ne sen bilirsin, ne de ben.

ZEYNEL

İnanırlar mı ki buna?

KAHVECİ

Neye inanmasınlar. Ben şahidim. Hem onu senin öldürmen için sebep mi var? Bunca iyiliğini gördün.

ZEYNEL

Doğrusun. Büyüklük yaptın bana Ali. Varolasın.

KAHVECİ

Hadi hadi, boş lâflara lüzum yok, durma savuş.

ZEYNEL

Varıp gideyim. Vay iflâhsız vay.

(Zeynel tarlalar istikametinde çıkar.)

BEŞİNCİ MECLİS

(Kahveci, Sonra Osman Karasipahioğlu ve Hasan Ağa, Sonra Muhtar)

(*Osman ve Hasan Ağa, Ağanın evi istikametinden gelirler.*)

OSMAN

Bana bak Kahveci, muhtardan haber yok mu?

KAHVECİ

Daha yok Bey.

(Muhtar, Ağanın evi istikametinden koşa koşa girer.)

MUHTAR

Müjdeler olsun bey, müjdeler olsun Hasan Ağa, tüm Uzunovalılara müjdeler olsun.

OSMAN

Ne diyorsun, mahkeme bizim lehimize mi karar verdi?

MUHTAR

Heye... Mestanlar Köyü toprakları gayrı Karasipahioğlu Osman Ağanındır dedi. İlkten anlamadım. Avukatın yanına koştum. Söyle kardeşlik, Mestanlar Köyü artık bir eyice bizim mi dedim. Heye, sizindir gayrı, var, Uzunovaya müjde götür dedi.

HASAN AĞA

Esah mı söylersin, deli edeceğin beni...

MUHTAR

Esah Hasan Ağa, avukat da ilâmı alır almaz gelecek.

HASAN AĞA

Bir eyice öğrendin mi ki?

MUHTAR

Beye dedim ya.

HASAN AĞA

Sen varolasın muhtar başı..

MUHTAR

Başkaca mümkünü yoktu zaten. Bunu bilirdim.

HASAN AĞA

Ehh kırdık kanadını kolunu Mestanlar Köyünün gayrı.

OSMAN

Aferim Muhtar, getirdiğin müjdeye pek sevindim.

MUHTAR

O makinist olacak ite rastlasam da şimdi sorsam, eyy kardeşlik Ömer, nicesin bakalım?

HASAN AĞA

Bu adamlara kardeş dersen avradına sövmüşe geçer. Vaz geç.

OSMAN

Mestanlar Köyü toprakları bizim demek, ne demek muhtar?

MUHTAR

O toprakların tümünün sahibisi, ağası sensin gayrı beyimiz...

OSMAN

Onu anladık, ya köyün?

MUHTAR

Onun da... Ev ev senindir o da, ne dilersen onu yaparsın.

OSMAN

Pekâlâ. Çabuk Kâhyayı bul bana muhtar.

MUHTAR

Başüstüne bey.

OSMAN

Yahut dur, bir dakka bekle *(Hasan Ağaya bakar ve bu bakışla yalnız kalmak istediğini* anlatır)

HASAN AĞA

Ehh Osman Ağa, ben varıp gideyim karakola. Uzatmalı onbaşının soruşturması artık gerekli olmaktan tamamen çıktı ya.. Neyse büyüklük bizde kalsın.

OSMAN

Güle güle Hasan Ağa...
(Hasan Ağa evler istikametinde çıkar.)

OSMAN

Kâhyayı gör ve söyleyeceklerimi ona aynen tekrarla. Onu bulursan bulursun, bulmazsan sen harekete geçersin.

MUHTAR

Olur Bey, emret.

OSMAN

Yol mütahidinden kiraladığımız buldozer var ya...

MUHTAR

Var bey.

OSMAN

Yürü, şöyle gidelim.
(Osman ve Muhtar evler istikametinde çıkarlar.)

ALTINCI MECLİS

(Kahveci, Uzatmalı Onbaşı, birinci ve ikinci jandarma erleri, Makinist Ömer, Öğretmen, Sonra Ayşe)

(Önde onbaşı, ortada Ömerle Öğretmen, arkada jandarmalar girerler. Ömerin kolu sarılıdır.)

ONBAŞI

Jandarmalar, sizin vazifeniz bundan sonra gözlerinizi dört açmak olacak. Ne bunlardan burdakilere zarar gelecek, ne de Uzunovalılardan bunlara.. Anladınız mı?

1. JANDARMA

Anladık onbaşım.

ÖMER

Tecavüze uğramazsak, bizden kötülük bekleme onbaşım.

ONBAŞI

Eyi. Kahveci, Hıdır Kâhyayı ararız biz.

KAHVECİ

Muhtar da onu aramaya gitti az evvel. Nerdeyse meydana çıkar.

ONBAŞI

Hasan Ağa geçti mi burdan?

KAHVECİ

Evet geçip karakola gitti.

ONBAŞI

Güzel, oturup biraz bekleyelim, herkes otursun. Kahveci çay ver bize.

KAHVECİ

Başüstüne.

ÖMER

Merhaba Ali...

KAHVECİ

Hoş geldin Ömer. Mestanlar Köyü ne kadarcık yol değil mi? İki günde bir arayacaktın.

ÖMER

İşte geldim ya..

KAHVECİ

Jandarma zoruyla değil mi? Koluna ne oldu?

ÖMER

Hiç canım, derisi sıyrıldı biraz. Ben istemez dedim, zorla sardılar. Sıkıntı veriyor.

KAHVECİ

Bacı nasıl?

ÖMER

İyi.

KAHVECİ

Ya Yaşar?

ÖMER

Dün gece göğsünden yaralandı fukara..

KAHVECİ

Ağır mı yarası?

ÖMER

Oldukça..

KAHVECİ

Çok acıdım.

ÖĞRETMEN

Hangimiz acımadık ki...

KAHVECİ

Allah şifalar versin. Alın çaylarınızı.

(Ayşe tarlalar yolundan girer)

ÖMER

(Yerinden fırlıyarak ve bağırarak) Ayşe, ne arıyorsun burda, deli mi oldun?

AYŞE

Yine mi aynı sual? Hayır, daha olmadım.

ÖMER

Şakanın sırası değil.

AYŞE

Ya, bana darılmanın sırası mı? Bu kadar kişi içinde...

ÖĞRETMEN

Ama Ömerin hakkı var. Yaptığınız büyük bir ihtiyatsızlık.

ONBAŞI

Ben de aynı fikirdeyim.

ÖMER

Neyle geldin buraya..

AYŞE

Jiple.

ÖMER

Şimdi geri döneceksin, anlıyor musun, şimdi...

AYŞE

Böyle bir niyetim yok. Sen nerde ben orada.

ÖĞRETMEN

Fakat galiba Ömer makul konuşuyor.

AYŞE

O mu makul konuşacak. O yalnız bana çıkışmayı bilir. İyisi mi derdimi size anlatayım. Benim yüzümden olanlar yetişir artık. Buna bir son vermeğe geldim. Ne yapacaklarsa yapsınlar bakalım. Fareler gibi hep kork, hep saklan. Sonra hep benim yüzümden bir takım günahsız adamlar vuruşup kan döksünler. Yok, kâfi.

ÖMER

Bravvo Kahraman kadın.. Yaşa, varol. Herkes seni alkışlasın istiyorsun değil mi? Benim böyle şeylere karnım tok. Hadi diyorum, dön geri.

YEDİNCİ MECLİS

(Evvelkiler, Meryem)

(Meryem evinden çıkar, kapı önünden seslenir)

MERYEM

Kahveci... Kahveci...

KAHVECİ

Buyur Meryem Bacı.

MERYEM

Hıdır Kâhya nerde kaldı? Bana şimdicik geleceğim demişti.

KAHVECİ

Hıdır Kâhyayı bilmiyorum ya, sen gel buraya hele, koş bak kim geldi?

MERYEM

(İlerleyip, Ayşeyi farkedince çığlık çığlığa atılır) Ayşe mi o? Kız Ayşe..

AYŞE

Anam...

(Ana kız kucaklaşırlar)

MERYEM

Oyy benim kadersizim. Oyy benim kınalı kızım..

AYŞE

Anacığım.

MERYEM

Sensin değil mi? Düş görmem ya. Uyy Can, uyy gözüne kurban olduğumun. Hiçbir gün senin öldüğüne inanmadım ki ben.. Sabahtan şehre varmıştım bugün. Bir dükkânda işlediğin nakışları gördüm. Dükkâncı bunları Makinist Ömer getirir dedi.

AYŞE

Ömer dinle..

ÖMER

Dinliyorum.

MERYEM

Çıpıldak, tere batmışsın, çıpıldak. *(Mendiliyle terini kurulayarak)* uyy yavru.... Babana dedim, cahil, senin başından hiç cahillik geçmedi mi? Bağışladı senin suçunu kızım. Ya bağışladı gayrı... Müjdeler olsun.

AYŞE

Fakat ana benim suçum yoktu ki... Sevdiğim adama vardım. *(Nişan yüzüğünü göstererek)* Bak..

MERYEM

Uyy benim kınalı kızım, Allah kimsenin çocuğunu anasından ayrı koymasın. Kocan bu değil mi? Bildim, bildim, makinist Ömer.. Arslan gibi herif be... Onun gibisi olmaz.. Gel biraz içeri.. Terin kurusun, sonra üşürsün..

ÖĞRETMEN

Gidin gidin, orası her halde daha emindir.

AYŞE

Geleyim ana..

(Ana kız evden içeri girerler, tarlalar tarafından üst üste çalınan bir korna sesi duyulur.)

ONBAŞI

Jandarma..

1. JANDARMA

Buyur onbaşım.

ONBAŞI

Bak bakalım nedir?

1. JANDARMA

Başüstüne.

(Birinci jandarma tarlalar yolundan çıkar, korna sesi kesilir.

ÖĞRETMEN

Ne de acı acı çalındı. Bir kaza mı var acaba?

ÖMER

Sanmam. Dümdüz yol, ne kazası olacak?

ONBAŞI

Öyle ya, ne araba devrilir, ne de çarpışma ihtimali var. Bakalım, Anlarız. Bir çay daha ver bana kahveci.

KAHVECİ

Şimdi.

1. JANDARMA

(*Girerek*) Hasta arabası yolda kalmış onbaşım. Şoför diyor ki, yaralıyı sedye ile alın, kahvenin önünden, kestirmeden şoseye çıkarın. Orada nasıl olsa bir kamyon bulursunuz. Bu motoru kolay kolay işletemeyeceğim ben.

ONBAŞI

Hangi yaralı bu? Nerde kalmış şimdiye kadar?

1. JANDARMA

Mestanlar köyündeki, şehirden hasta ara-

bası ancak gelmiş. Uzunovalılar kendi yaralılarını kendileri taşımışlar.

ONBAŞI

Peki hadi siz getirin.

2. JANDARMA

Başüstüne.

(İki jandarma çıkarlar)

ÖMER

Yaşar olacak, zavallı çocuk.

ÖĞRETMEN

Zavallı deme, arslanlar gibi dövüştü. Böylesine ancak kahraman denir.

ÖMER

Yaa, biz de onu korkak falan bir şey zannederdik.

KAHVECİ

Kurtulur inşallah.

ÖMER

İnşallah.

SEKİZİNCİ MECLİS

(Evvelkiler, Yaşar ve Jandarmalar)

(İki jandarma Yaşarı sedye ile getirirler. Yaşar kesik kesik konuşmakta, zaman zaman dili ağırlaşmakta, yine zaman zaman yüzünü acı ile buruşturmaktadır.)

YAŞAR

(Sedyeyi taşıyan jandarmalara) Hemşehriler, eylenin biraz. Bırakın beni yere.

(Jandarmalar sedyeyi yere koyarlar)

ÖMER

Nasılsın Yaşar?

YAŞAR

İyiyim iyi.. Demir gibi. Bir şeyciğim yok.

ÖĞRETMEN

Sana Turist Yaşar değil, Kahraman Yaşar diyeceğiz bundan sonra.

YAŞAR

Ömer Ağabey, çok sıcak mı var?

ÖMER

Var Yaşar.

YAŞAR

Yoksa vücudumda duyduğum yangın, yaramdan mı?

ÖMER

Sanmam.

ÖĞRETMEN

Ben böyle sıcak görmedim Yaşar.

YAŞAR

Şimdi Bağdatta olmalıydık. Beyaz, bembeyaz evler... Şehrin ortasından koskoca bir ne-

hir geçer. Her evde mermer bir havuz vardır. Fıskıyeler durmaz su fışkırtır. Bağdat güzel yer, Bağdat gibisi olmaz... Bağdat gibisi olmaz.

ÖMER

Yaşar, hey babam hey, demedin?

YAŞAR

(Dudaklarında soluk bir tebessümle) Hey babam, hey..... Ömer Ağabey sen yaklaş biraz..

(Ömer yaklaşır, diğerleri uzaklaşırlar)

YAŞAR

Ötekilerden sakladım, ben perişanım Ağabey. Bu göğsümdeki yara alıp götürür beni, alıp götürür.

ÖMER

Hayır hayır, iyi olacaksın sen Yaşar, iyileşmeye gayret et.

YAŞAR

Dinle, senden bir ricam var, pek mühim.

ÖMER

Emret Yaşar.

YAŞAR

Komiser Âdil Efendi'yi görecek misin bugünler?

ÖMER

Görürüm, sen istersen mutlak görürüm.

YAŞAR

O'na söyle, lâf etmesin arkamdan uydurukçu diye... Öldü gitti fıkara dersin, öldü gitti. Kes artık sesini, unut O'nu dersin. Ağzını sıkı tutsun.

ÖMER

Peki söylerim Yaşar.

YAŞAR

Söz mü?

ÖMER

Söz.

YAŞAR

İyi öyleyse... Allahaısmarladık. Kalın hepiniz sağlıcağla..

ÖMER

Güle güle..

ÖĞRETMEN

Güle güle git ve dön.

KAHVECİ

Güle güle Yaşar..

YAŞAR

(Jandarmalara) hemşehriler, varıp gidelim.

ONBAŞI

(İkinci jandarmaya) Sen yaralı ile beraber gidersin.

2. JANDARMA

Başüstüne onbaşım.

ONBAŞI

(Birinci jandarmaya) Sen de bulacağınız vasıta hareket eder etmez buraya dönersin.

1. JANDARMA

Olur onbaşım.

(Sedye ağanın evi istikametinde çıkarılır)

KAHVECİ

Hey gidi koca Yaşar hey..

ÖMER

(Acı acı) ne oğlan, hey babam hey...

DOKUZUNCU MECLİS

(Evvelkiler, sonra muhtar, sonra Ayşe ve Meryem, sonra Osman)

ONBAŞI

(Ömer ve Öğretmene) Ben ambarlara kadar gideyim de ordaki yanaşmalarla bir konuşayım bakalım. Siz dönüşümü bekleyin. *(Kah-*

veciye) Sen de Hıdır Kâhya burdan geçerse beni beklemesini söyle.. Rahat dursun ha.. Sonra pişman olur.

KAHVECİ

Söylerim onbaşım.

ONBAŞI

(Ömere) Silâhın var mı yanında?

ÖMER

Var.

ONBAŞI

İyi, dikkatli ol.

(Onbaşı ağanın evi istikametinde çıkar)

KAHVECİ

Nafile çenesini yordu. Hıdır Kâhya burdan artık hiçbir zaman geçmeyecek.

ÖMER

Neye?.

ÖĞRETMEN

Bir şey mi oldu?

KAHVECİ

On dakika önce Zeynel onun hakkından geldi. Ölüsü ilerdeki çalılar arasında yatıyor.

ÖMER

Sahi mi söylüyorsun, Zeynel mi yaptı bu işi?

KAHVECİ

Hıdır Kâhya Ayşenin sağ olduğunu öğrendi, kendisini aldattığı için Zeyneli vurmaya kalktı ama, O kâhyadan önce davrandı.

ÖMER

Ayşe ile Anası duymasalar...

ÖĞRETMEN

Onları bilmem, fakat bu bizim için bir müjde...

KAHVECİ

Ama çenenizi tutun, ha... Sonra yanar Zeynel...

ÖMER

O yandan korkma.
(Ayşe ve Meryem evden çıkıp gelirler)

ÖĞRETMEN

İşte Mestanlar köyü için şimdi yeni bir istikbal doğuyor. Kâbus geçti. Sen de sevinmiyor musun Ömer, ne düşündün?

ÖMER

Ben mi? Sadece ne kadar yorgun olduğumu.. Şimdi şimdi duyuyorum.

AYŞE

Ne var, ne oluyor? Ömer neye sevinecekmiş?

ÖMER

Şey... Osman Bey ile anlaşma imkânı belirdi de... Sulh olacağız artık.

MERYEM

Hıdır Kâhya zorlamıştır, seni bağışladıktan sonra... Hey gidi Koca Kâhya.

ÖĞRETMEN

Yorgunluk çabuk geçer Ömer, aldırma. Sen bundan sonra olacaklara bak. Karın ve arkadaşların ile Mestanlar köyünde yeni bir hayatın, yeni bir düzenin temellerini attınız. Bu temeller üstünde şimdi sosyal adaletin, kanunlar karşısında eşitliğin, hürriyetin, ferdî emniyetin, sükûn ve huzurun âbidesi yükselecek.

MERYEM

Ne diyor bu?

AYŞE

İşler yoluna girecek, diyor.

MERYEM

Amma ağzı kalabalık herif, öyle dese ya.

AYŞE

Ömer, Mestanlar köyü bu müjdeye kimbi-

lir ne kadar sevinecektir. Biz her gece bir köylünün evinde gecelemekten, köylü de günün yorgunluğundan sonra elde silâh nöbete girmekten kurtulacağız. Az şey mi bu?

ÖMER

Evet, zavallılara çok pahalıya mal olduk biz.

AYŞE

Olsun, acısını çıkartırız.

ÖMER

Nasıl?

AYŞE

O kadar güzel şeyler yaparız, öylesine çok çalışırız ki «Hakkımız helâl olsun» derler. Meselâ şu dispanser ile çalışmaya gidecek anaların memedeki çocuklarına bakacak yuvanın temellerini derhal atarız artık.

ÖMER

Lükse kalkışma, bu dediklerin para ile olur. Erken daha.

AYŞE

Geç bile kaldık. Borçlanırız.

ÖMER

Olmaz, metelik borç yapmam.

AYŞE

Yapacaksın, şimdiye kadar yaptın da...

ÖMER

Ayşe, deli mi oldun sen?

AYŞE

Sana kaç defa söylemeli, olmadım, olmuyorum, olmayacağım.

MERYEM

Kız ayıp ettin, avrat erkeğine karşı komaz. Hele ben Hıdır Kâhya ile bir yol konuşayım. Kavga etmeyin.

ÖĞRETMEN

Evet, kavga, ama ne güzel, ne faydalı bir

kavga. Bunları duydukça öylesine seviniyorum ki...

KAHVECİ

Fazla sevinme Öğretmen, sizlere verecek kötü haberlerim de var.

ÖMER

Kötü haberler mi?

ÖĞRETMEN

Ne olabilir kötü haberler?

AYŞE

Söyle söyle...

KAHVECİ

Mahkeme Mestanlar köyü topraklarının Karasipahioğluna ait olduğuna karar verdi.

ÖMER

Ne diyorsun, ne zaman oldu bu iş?

KAHVECİ

Bu sabah...

ÖMER

Eyvah, yandı Mestanlar köyü.

KAHVECİ

Evet, yandı.

MERYEM

Bak hele...

AYŞE

Fakat durun, Bey ile anlaşma yolu bulundu dediniz ya...

ÖĞRETMEN

Bu kadar kötümser olmayın canım. Bir kere temyiz yolu açık, Ankara'da hâkimler var. Sonra, düşünsenize, Karasipahioğlu bu kadar merhametsiz bu kadar düşüncesiz olabilir mi? O, şimdiye kadar etrafındakilerin telkinlerine kapıldı. Zaten eskiden beri çok tesir altında kalan çocuktur. Şimdi bu tesir ortadan kalkınca o da kendine gelecektir. Ne diyorsunuz ya-

hu, gülerim halinize... O Sorbonda beyhude okumadı arkadaşlar, o, sosyal adalet üzerine kurulu yeni dünyanın yetiştirdiği adam....
(Muhtar girer)

KAHVECİ

Kâhyayı bulabildin mi Muhtar?

MUHTAR

Yok, hiçbir yanda yok, Bey'in emirlerini ben yerine getirdim.

ÖMER

Gel, Muhtar gel. Aferin Sana... Mahkemeyi kandıranların başında sen vardın, değil mi? Bütün o yalancı şahitleri sen topladın, hattâ kendin de yalan yere şahitlik ettin.

MERYEM

Ocağı batasıca, sen mi ettin bu işleri?

MUHTAR

Makinist, kardeşlik, yalınız benim şahitliğimle iş bitmedi ki...

ÖMER

Evet, biliyorum, düzme vergi makbuzları da var.

MUHTAR

Beni suçlamakla iş bitmez. Ben kimim ki, emir kulu, vızırtı...

ÖĞRETMEN

İşte bir muhtar ki muhtarlığın ne demek olduğunu bilmiyor.

MUHTAR

Öğretmen, ne söylersin, sen? İt azarlar gibi beni azarlayacağına başçağızını kaldır da biraz benim üstümdekilere bak. Ağa ile uğraşılmaz Öğretmen, Ağa ile uğraşanların encamı kötü olur.

ÖMER

Hah, tamam... Bunu deyip işin içinden sıyrıldın mıydı bu toprakları örten karanlık daha bin sene dağılmaz. Hayır, böyle bir haksızlığa boyun eğecek adam değilim ben. Ağa falan tanımam. Hiç kimseyi dinlemem. Mestanlar kö-

yüne gelecekler, elimde silâh beni karşılarında bulacaklardır. Cesedimi çiğnemedikten sonra köye giremezler.

AYŞE

Benim de... benim de...

ÖĞRETMEN

Sakin olun. Haksızlığa baş kaldırırken kendiniz de haksızlık ediyorsunuz, bir isyan ki sizinki hiçbir fayda sağlamaz.

ÖMER

Doğru, sağlamaz. Bu toprakların kaderini değiştirmek için çok zayıfım ben, çok zayıf. Ne yapayım, elimden ancak bu kadarı gelir.

ÖĞRETMEN

Ortada şimdi mahkeme kararı var. O kararı ancak kanun yoluyla kaldırabilirsiniz. Sonra canım, biraz evvel söylediklerimi düşünsenize, Osman'dan ümit kesmemeliyiz.

(Tarlalar yolundan çalıştırılıp harekete geçirilen buldozerle traktörlerin gürültüsü gelir. Bu

gürültü önce hafifken yavaş yavaş bütün sahneyi doldurur).

KAHVECİ

Ne var, ne oluyor Muhtar?

MUHTAR

Buldozer ve traktörler Mestanlar köyünü yıkmaya gidiyorlar. Elli silâhlı adam da beraber. Bey emretti.

(Ömer yeis ve ümitsizlik içinde kollarını havaya kaldırır)

ÖĞRETMEN

Ha, ne dedin?

AYŞE

Bey mi verdi bu emri? Demek anlaşacağız diye oyun etti bize...

MERYEM

Daha bebe iken ne zalim olacağını herkes söylerdi. Hıdır Kâhya'yı bulun çabuk, o bunu önler.

MUHTAR

Buldozer bir baştan girip öbür baştan çıkacak. Köy yeri dümdüz olacak. Az önce Bey, kendisi böyle dedi.

KAHVECİ

Ya köylüler?

MUHTAR

Bey, derhal çıkıp gitsinler topraklarımdan, dedi, derhal.

ÖMER

Okumuş Ağalar cahillerinden daha zalim olur, derler.. doğruymuş.

AYŞE

(Tarlalar yoluna atılarak) Durun, olamaz.. olamaz.

(Osman, Ağanın evi tarafından gelir. Kalabalığı görünce fazla yaklaşmadan duraklar)

MERYEM

Osman, Mestanlar köyünü sen mi yıktırırsın?

OSMAN

Evet, ben yıktırırım Meryemce.

MERYEM

Uzunovada benden eskisi yok, Hıdır Kâhya bile sonradan geldi. Ağanın yanındaydım. Bilirim ki Mestanlar köyü toprakları hiçbir gün bizim olmadı, Allahı inkâr edeyim, olmadı.

OSMAN

Ama mahkeme aksine karar verdi.

MERYEM

Osman, beni dinle...

OSMAN

Dinlemem Meryemce, boşuna yorulma. Hem ne oldu sana? Artık bana Bey demekten de vazgeçmiş görünüyorsun.. Yooo lâubaliliğin bu kadarı fazla. Bana analık ettin dediysem, haddini bilip orada kal. Has anam değilsinya...

MERYEM

Kim demiş Allahsız? Bir eyice bilir misin? Seni doğurmanın vebaline senin gibisini doğurmanın aybını da bindirdin. Vay başıma gelenler...

OSMAN

İşte bir bu eksikti. Söyleyecek başka şey yok mu?

MERYEM

Yok. Yapacak bir işim kaldı, onu da yapayım da varıp gideyim. *(Osman'a yaklaşıp suratına tükürür)* Tuh utanıp arlanmaz.

(Meryem koşa koşa evine girer)

(I. perde başlarken duyulan ırgatların türküsü tekrar işitilir)

Çiftlik beylerin malı
Cefa ırgatın canı

KAHVECİ

Batoz ırgatları türkü söylüyorlar. Öğle paydosu ya...

(Türkü devam eder)

Gün olur, devran döner
Ben de sararım yarı

PERDE

Üzüntüyü Bırak

KOMEDİ I PERDE

YAZAN : CEVAT FEHMİ BAŞKUT

ŞAHISLAR

HANDAN	40 yaşında
BAHTİYAR	50 yaşında
SELİM	25 yaşında
DOKTOR	50 yaşında
SİYAHLI ADAM	

(Şişli'nin arka sokaklarındaki apartmanlardan birinde oturan orta halli bir ailenin başından geçenleri anlatır bu komedi. Bir karı kocadan mürekkep olan aile efradı müşterek hayatlarının yalnız bir alışkanlıktan ibaret kalmış malûm safhasındadırlar. Hattâ bunlar birbirlerinden gizli gizli nefret etmektedirler dersek yanılmayız. Kadın hâlâ güzeldir diyebiliriz. Sert, mütehakkim, muhteris, aynı zamanda çok hesaplı ve 40 yaşına rağmen dinamik, canlıdır. Bir yandan muayyen, muntazam bir gelire sahip olmak, istikrarlı bir hayat sürmek endişesi, diğer taraftan ilerlemiş yaşına rağmen yaşamak, maceralar geçirmek, sevişmek için içinde duyduğu sönmez ateş arasında bocalamasına rağmen ekini belli etmemek maharetini göstermektedir. Erkek ise, çelebi ruhlu, yumuşak, müsamahakâr, zekâsını saf, bön bir görünüş altında gizleyen sevimli bir adamdır. Doktor için ilmî seviyesi bir mahalle doktoru kadar düşük olmasına rağmen nasılsa isim yapmış, sosyetede dahi aranan bir adamdır, diyeceğiz. Müthiş bir dedikodu düşkünüdür. Herkesi tanır, her şeyi bilir. Bahtiyar yaşında, o yaşa göre fazla şık giyimlidir. Aile harimlerinde çöplenen bir geçkin bekâr, yaşlı bir çapkındır. Şahıslarımızdan yalnız ikisini uzun boylu tarife

lüzum görmüyoruz. Modelleri İstanbul caddelerini, bilhassa Beyoğlunu dolduran jigoloyu herkes tanır. Ölüm meleğinden başkası olmayan siyahlı adamı ise kimsenin tanımasını temenni etmeyiz.)

(Yaz başlarında bir akşamüstü, apartmanın mutbağa bitişik olan yemek ve oturma odasındayız. Yuvarlak yemek masası ve büfe sağda, koltuk ve kanape takımı ise soldadır. Odanın mutbağa açılan kapısından başka evin içine ve antreye açılan iki kapısı daha vardır.)

BİRİNCİ MECLİS

(Handan, Bahtiyar)

HANDAN

Cenazeye gittin değil mi?

BAHTİYAR

Gitmez olur muyum?

HANDAN

Gelirken başka yerlere uğradığına göre erken döndün de...

BAHTİYAR

Bilmem neden herkesin pek acelesi vardı. İş çarçabuk olup bitti. İmam bile okuyacaklarını makine gibi okudu. Onun otobüsü kaçırmamak için talkını dahi yarım bıraktığına eminim. Biz mezar başından ayrıldıktan iki dakika sonra mezarlık kapısına doğru bir koşması vardı ki, şaştım kaldım. Kara cübbesinin etekleri rüzgârla savruluyor, herif toprağa sürtünürcesine uçan koskocaman bir kuşa benziyordu.

HANDAN

Demek sen camiden sonra mezarlığa kadar da gittin?

BAHTİYAR

Gittim ya... Herkes gitti.

HANDAN

Sen gitmemeliydin. Yanlış yaptın.

BAHTİYAR

Pek ayıp olurdu. Üstümüzde oturuyorlar. Her gün konuştuğumuz ahbaplarımız.

HANDAN

Fakat senin kendini yormaman lâzım Bahtiyar!

BAHTİYAR

Biraz yoruldum ama adaaaamm sen de... Görmedin mi yukardakini? Dün vardı, bugün yok.

HANDAN

Yanlış yaptın Bahtiyar. Sen hastasın. Benim sinirlerimi oynatma yine. Yorulmayacaksın, yokuş çıkmayacaksın, rüzgâra karşı yürümeyeceksin.

BAHTİYAR

Rüzgâra karşı yürüdüğümü nerden biliyorsun?

HANDAN

Az evvel kendin söyledin ya... İmamın cübbesinin etekleri...

BAHTİYAR

Canım rüzgârı imam kendisi yapıyordu.

Öyle hızlı koşuyordu ki, tıkanacak diye ödüm koptu.

HANDAN

Cenaze kalabalık mıydı bari?

BAHTİYAR

Ehh oldukça... Bir otobüsle beş taksi tıklım tıklım doldu. Bir mütekaid adam için âhiret kapısında bu kadar teşyici bulmak günümüzde yine marifet sayılır.

HANDAN

Senin kolun ağrımadı ya bugün?

BAHTİYAR

Hayır...

HANDAN

Göğsünde sancı filân?

BAHTİYAR

Yoktu...

HANDAN

Peki ilâcını ne yaptın? Aşağı yukarı tam cenaze camiden ayrılırken alman gerekiyordu?

BAHTİYAR

Aldım.

HANDAN

O sırada içecek suyu nerden buldun da aldın?

BAHTİYAR

Bir tütüncüde gazoz içtim.

HANDAN

Gazoz içtin ha... Sen delirdin mi?

BAHTİYAR

Niçinmiş o?

HANDAN

Bütün gazlı içkiler gibi gazoz içmek de yasak değil mi sana?

BAHTİYAR

Boş ver.

HANDAN

Ne demek boş ver?

BAHTİYAR

(Tebessümle) Sat anasını demek...

HANDAN

Evi külhanbey kahvesine döndürdün Bahtiyar, bu ne biçim konuşma?

BAHTİYAR

Aldırma... Cenazede rahmetlinin kardeşi de vardı. Galip Beyin nasıl öldüğünü anlattı. Bîçarenin hastalığı neydi? Haaa, siroz değil mi? Mubarek adam konuşurken konuşurken gidivermiş. Tıpkı rüzgârdan sönen bir mum gibi. Eskiler tevekkeli yalan dünya dememişler... Şimdi varsın, ama beş dakika sonra var mısın, bunu bilemiyorsun. Onun için hiçbir şeye, ama hiçbir şeye metelik vermemeli. Üzüntü çok boş şey.

HANDAN

Hem de zararlı... Sana eskiden beri söylemez miyim, baş lâkırdım bu değil midir?

BAHTİYAR

Söylersin ya, ben üzüntünün beyhudeliğini bugüne kadar böylesine anlamamıştım.

HANDAN

Doktorlar bana senin için kaç kere tembih ettiler. Kalbinden hastadır, yorgunluk ve üzüntü onun en büyük düşmanıdır, dediler.

BAHTİYAR

Senin demek istediğin de başka. Sen zararlıdır diyorsun, ben nafiledir diyorum. Kandilin yağı ne zaman bitecek, bilinmedikten sonra bunun zararı kârı olmaz.

HANDAN

Yoo böyle konuşamazsın Bahtiyar. Hakkın yok. Saçma bir şey bu. Mantıksız. Evet ecele ben de inanıyorum, ama bir onu beklemek var, bir de davet etmek var.

BAHTİYAR

Canım sen işi büyütüyorsun Handan... Doktorlar bile artık tehlikeden bahsetmiyorlar. Büyük krizi geçireli beş yıl oldu.

HANDAN

Ama kalb aynı sakat kalb. Kriz her zaman tekrarlıyabilir.

BAHTİYAR

Mevzuu dağıtmıyalım. Aynı kapıya çıkıyoruz, fakat ayrı yollardan. Hülâsa Handan ahdettim, artık her şeye ama her şeye omuz silkip geçeceğim. Bugün kendi kendime «Bahtiyar, enayilik etme, üzüntüyü bırak, bu dünyaya bir daha gelmeyeceksin» dedim.

HANDAN

Tamam, güzel. Ama bunu her zaman söylemelisin. Bir gün, bir defacık söylemek para etmez. Baktınki bir şeye sinirlenip üzülüyorsun, aynı cümleleri derhal tekrarlamalısın. Bir daha söyle bakayım, dilin alışsın.

BAHTİYAR

(Kitaptan okur gibi yeknesak, ifadesiz bir sesle) Bahtiyar, enayilik etme, üzüntüyü bırak, bu dünyaya bir daha gelmeyeceksin.

HANDAN

Bir daha...

BAHTİYAR

Eee ama...

HANDAN

Canım söyle, dilin aşınmaz ya...

BAHTİYAR

Bahtiyar, enayilik etme, üzüntüyü bırak, bu dünyaya bir daha gelmeyeceksin.

HANDAN

Çok güzel, unutma *(Bahtiyar ayağa kalkıp radyoya doğru gitmek ister)* Neye kalktın?

BAHTİYAR

Radyoyu açacağım, bakalım ne var...

HANDAN

Radyoyu mu açacaksın? Üstümüzdeki kattan cenaze çıktığını unuttun mu?

BAHTİYAR

Hıımm sahi, radyo çalınmaz değil mi? Ama saçma, rahmetli alaturkadan pek çok hoşlanırdı. Duyarsa eminim memnun olur.

HANDAN

Yalnız radyo çalınmaz değil, yüksek sesle gülünmez bile..

BAHTİYAR

Onu elhamdülillâh yaptığımız yok.

HANDAN

Hem bana bak, sen bugün oturduğun yerden fazla sür'atle kalkıyorsun. Düşün ki, senin için zararlı olabilir bu...

BAHTİYAR

Hahhh tamam, yerimizden kalkmamızın şekli de kabahat oldu. Nasıl kalkacakmışım?

HANDAN

Yavaş yavaş... Temkinli, ağır.

BAHTİYAR

Anladım, bizim bankadaki Nurullah Bey gibi. Düşüne düşüne, âdeta üşene üşene...

HANDAN

Bahtiyar...

BAHTİYAR

Söyle.

HANDAN

Senin bu bankadaki işini bir devlet memuriyetiyle değiştirmen kabil değil mi?

BAHTİYAR

O neye iyi o?

HANDAN

Hiç, aklıma geldi. Daha rahat... Sonra tekaütlüğü var, şusu var, busu var.

BAHTİYAR

Hoppala, benim bugünkü işim sanki pek mi yorucu? Bankaya haftada bir iki defa, o da iki üç saatliğine ya uğruyorum, ya uğramıyorum. Bir nevi tekaüdlük değil mi bu? Hastalanınca isteseydiler böyle davranmıyabilirlerdi. Aldığım para da az değil doğrusu. Eğer senin israfın olmasa biz bugünkünden de iyi geçiniriz.

HANDAN

İsrafım mı?

BAHTİYAR

Hemen kızma,. kötü maksatla söylemedim. Ama sen de bilirsin ki, hesaptan hiç anlamazsın. Fakat boş ver, pekâlâ gidiyor işte... Yoksa senin bu suali sormaktan maksadın başka mı idi?

HANDAN

Ne maksadım olacak? Lâf diye söyledim. Haaa, sen yukarıya çıkmıyacak mısın?

BAHTİYAR

Yukarıya nereye?

HANDAN

Canım, Galip Beyin Hanımına baş sağlığı dilemeyecek misin?

BAHTİYAR

O zavallının etrafı da şimdi pek kalabalıktır. İki dakikada bir derdini tazelemenin mânasını anlamam ben. Hem bu işi doğrusu hiç beceremem. «Başınız sağ olsun hanımefendi»... Ne demek başınız sağ olsun? «Uzun etme işte, sen paçayı kurtardın ya, ona bak, başkası umurunda olmasın!» demek değil mi? Sen hanımı gördün mü?

HANDAN

Gördüm tabii...

BAHTİYAR

Pek mi üzüntülü?

HANDAN

Elbette, çok ağlıyor.

BAHTİYAR

Geçim endişesi başlamıştır. Ne yapacak zavallı?

HANDAN

Nasıl ne yapacak? Galip Bey Albay tekaüdü idi. Tabiî karısına maaş bağlayacaklar. Hem de iyi bir maaş alacakmış. Hususî müesseselerde çalışanların eşleri gibi kimsesiz, perişan kalacak değil.

BAHTİYAR

Hıımmm, yaaaa, şimdi anladım.

HANDAN

Ne demek hıımmm, yaaaa, şimdi anladım?

BAHTİYAR

Hıımmm, yaaaa, şimdi anladım demek, hıımmm, yaaaa, şimdi anladım demektir. Seni alâkalandıracak bir şey değil.

HANDAN

Bahtiyar, âdettir, pek ayıp olur, yukarı behemhal çıkmalısın.

BAHTİYAR

Peki peki yemekten sonra çıkarım.

HANDAN

Yemekten sonra geç olur.

BAHTİYAR

İyi ya, daha evvel giderim. Önce biraz dinleneyim de...

HANDAN

Çıkarım deyip de beni atlatma. Bir iki gündür bir başına buyruk halin var senin. Bir türlü lâf dinlemiyorsun. Hoşuma gitmiyor.

BAHTİYAR

Ama Handan, bu sözler fazla değil mi?

HANDAN

(Sinirli, sesini gittikçe yükselterek) Fazla mı? Yani ben fazla konuşuyorum öyle mi? Beş senedir gecesini gündüzünü, uyanık bulunduğu her dakikayı senin sıhhatine vakfeden ben? Bütün şahsî arzularını, bütün ihtiyaçla-

rını, bir kenara iterek yalnız seni düşünen, senin üstüne titreyen ben? Arkada bıraktığımız şu beş seneye bir bak bakalım. Seni bir gün fazla yaşatmak, sana bir nefes fazla aldırmak için ben neler yaptım, neler çektim, nelere katlandım. Kadınlığımı bile senin için unutmadım mı? Beş senede bir defa olsun beni sevmene razı oldum mu? Bir defa olsun beraberce karı koca gibi yatağa girdik mi?

(Bahtiyarın bu sözleri birçok defalar dinlediği, lâkayd halinden belli olmaktadır. Sıkılmıştır. Kolunu yemek masasına dayamak ister. Üstünde tabaklar ve çatal kaşık bulunan masa gürültü ile yana yatar. Tamire muhtaç olan bu eski, yuvarlak masanın bir ayağı kısadır. Karı kocanın bunu tamir ettirmeğe bir türlü elleri değmemiştir.)

BAHTİYAR

Hay Allah kahretsin, bu topal masanın oynaklığından da bıktım usandım. Bir tahta parçası olacaktı, halılı buldum. *(Büfenin pervazından tahta parçasını alır)* Ben şimdi onun sesini keserim *(Tahta parçasını masanın kısa ayağı altına koyar. Fakat bu sakat ayak o küçük tahta parçasının üstünden sık sık kayarak aynı halin tekerrürüne sebep olacaktır)*

HANDAN

Hadi bana ehemmiyet vermiyorsun, bu kadın benim ölümümle nasıl perişan olur diye düşünmüyorsun, bari gösterdiğim gayrete, bu mücadele azmine hürmet et.

BAHTİYAR

(Lâkayd) Yemek ne var?

HANDAN

İşte bu kadar. Bazan bir kaya parçası kadar hissiz olmuyor musun, oturup avaz avaz haykırasım geliyor. Yemek listesini söyleyeyim beyefendi, salata, bir kalem pirzola, pek az püre, yarım dilim ekmek.

BAHTİYAR

O kadar mı?

HANDAN

Akşam yemeği... Senin için çok bile...

BAHTİYAR

Bari bir şeftali kompostosu açsaydık. Geçen gün pek hoşuma gitmişti.

HANDAN

İstersen aç... Ama bir tek şeftaliden fazlası yok.

BAHTİYAR

O yok, bu yok... o yasak, bu yasak... Üstelik hayatım sanki bir şimendifer tarifesi... 8.30 yataktan kalkış, 8,31 yıkanma, traş, 8.50 kahvaltı, yarım dilim ekmek, bir parça suya konarak tuzu çıkarılmış beyaz peynir, bir bardak açık çay.. 9.10 açık havada bir saatlik gezinti... Hep böyle, her saatım, her dakikam, her ânım hesaplı... Bir günün ötekinden farkı yok. Bu hafta geçen haftanın aynı... Neydi o eski günler, o kıymetini bilmediğim günler. Şimdi bir rakı masası olsa, kadehi doldursam, cigarayı yaksam, kahkahayı atsam... O zamanın bir gününe bu yeknesak, disiplinli, bu berbat hayatın bir yılı feda olsun.

HANDAN

(Bahtiyarı dinlemez. Büfeden ilâç kutusunu alır, masadaki sürahiden bir bardağa su koyar, Bahtiyara uzatır) Al bakalım.

BAHTİYAR

Buyurun, 6.50 ilâç vakti. Aman geç kalmayalım. Program bozulmasın. *(İlâcı alır).*

HANDAN

Yooo böyle konuşmak yok... Neydi senin o tekerlemen hadi söyle bakayım, bana söz vermiştin.

BAHTİYAR

Tam sırası.

HANDAN

Söyle, bekliyorum.

BAHTİYAR

(Mâlum tonla, daha isteksiz) Enayilik etme Bahtiyar, üzüntüyü bırak, bu dünyaya bir daha gelmeyeceksin.

HANDAN

Güzel.

BAHTİYAR

Sen ne yaptın bugün?

HANDAN

Bütün gün evdeydim.

BAHTİYAR

Dün de öyle demiştin ama bir arkadaşım gelmiş, evde kimseyi bulamamış.

HANDAN

Kim gelmiş?

BAHTİYAR

Nevzat İplikçi.

HANDAN

Kaçta gelmiş.

BAHTİYAR

2 de geldim diyor.

HANDAN

Öğle bulaşığından sonra yatak odasındaki sedire uzanmış, biraz kitap okumuştum. Her halde dalmış olacağım.

BAHTİYAR

İyi ama saat 4 de tekrar gelmiş.

HANDAN

4 de mi? 4 de banyoda idim, yıkanıyordum. O sırada duşu açmışsam duymamışımdır.
(Zil sesi)

BAHTİYAR

Kapı çalınıyor.

HANDAN

Dur ben bakayım.

BAHTİYAR

Hayır ben bakarım.

HANDAN

(Arkasından) Yavaş yürü, yavaş... Bir türlü öğrenemeyeceksin.
(Bahtiyar çıkar, apartmanın sokak kapısını açmak üzere otomatiğe basacak kadar bir müddet kalır ve sonra döner)

İKİNCİ MECLİS

(Handan, Bahtiyar, sonra Doktor)

BAHTİYAR

Doktor geliyor. Bugün gelme günü filân

değil, neye geliyor acaba? Hadi bakalım, buyurun, şimdi bir alay dedikodu dinle.

HANDAN

Yooo böyle söyleme, bence pek âlâ eğlenceli adam. Daima anlatacak bir takım hikâyeleri oluyor.

BAHTİYAR

Bilmem, ben şu ailenin, bu ailenin kirli çamaşırlarına karşı hiçbir alâka duymuyorum.

HANDAN

İyi ama onu ikimizden en fazla can kulağıyla dinliyen yine sensin.

BAHTİYAR

Eğer böyle görünüyorsam, bu, kendisini dinlemediğimi anlatacak kadar kaba olmadığımdandır. Ben, karşı komşunun, o ihtiyar kadının, bahçesinde beslediği Denizli horozunu da sevmem ama, hiçbir gün camı açıp *(bu pürüzlü, bu akortsuz sesinle sen kendini bir marifet yapıyorum sanıyorsan, çok aldanıyorsun arkadaş)* demedim. Bence doktor ahlâksız gevezenin biri.

HANDAN

Nankörlük ediyorsun Bahtiyar. Bütün hastalığın devamınca bize karşı çok iyi davrandı.

BAHTİYAR

Parasını da aldı. Bize herkesi çekiştiren bu adam bizim hakkımızda başkalarına kim bilir neler anlatıyordur. Sonra bir meraklısı şöyle bir araştırsa bu 50 yaşındaki bekârın da kim bilir neleri çıkar.

HANDAN

Orasını bilmem, senin mektep arkadaşın.

BAHTİYAR

Fakat bizim mektepte üç binden fazla talebe vardı Handan... Her halde bunların hepsinin benim arkadaşım olduklarını iddia edecek değilsin ya.... Aynı otobüste yolculuk ettiğin insanlar senin arkadaşın mı olurlar?

HANDAN

Kes artık, nerdeyse içeri girecek.

BAHTİYAR

Telâşlanma, dört kat merdiveni tırmanmak o kadar kolay iş değil, kapıcının yine babaları tutmuş, asansörün üstüne «bozuktur» levhasını asıp kapıyı kilitlemiş. *(Saatına bakarak)* Daha en azından 25-30 saniye var. Demin otomatiğe basarken de saate bakmıştım.

DOKTOR

(Girerek) İyi akşamlar dostlarım.

BAHTİYAR

Ooo buyurun buyurun doktor.

DOKTOR

Hürmetler ederim Hanımefendi, sevgi ve saygılar aziz arkadaşım.

HANDAN

Hoş geldiniz, on gündür meydanlarda yoktunuz. Sizi bayağı göreceğimiz gelmişti.

DOKTOR

(Handana) Yine her zamanki gibi güzel,

her zamanki gibi şıksınız. Bu elbise nerden? Mutlaka Paristen değil mi? Aksini söylerseniz dünyada inanmam.

HANDAN

Aman doktor, kompliman yapmasanız olmazsınız. Ne Parisi canım?

BAHTİYAR

Doktor, bu yaptığın doğru değil.

DOKTOR

Hangi yaptığım?

BAHTİYAR

Saat tuttum, merdiveni herkesten 25 saniye önce çıktın. Hızlı merdiven çıkmak, kalbi en sağlam insanlara dahi zarar verir. Olmadı, beğenmedim. *(Doktor kolalı bir keten mendille pudralanır gibi terini kurutmaktadır)* Hem bak ter içindesin, hızlı geldin galiba... Vah vah vah, yol yokuş, üstelik rüzgâra karşı da yürüdün her halde... Sen yaşta bir insan için bu en tehlikeli şey. İnsanın başına ne gelirse yokuş çıkmaktan ve rüzgâra karşı yürümekten gelir.

DOKTOR

Aziz dostum, haklısın, fakat yaya gelmemin de, hızlı yürümemin de ayrı ayrı sebeple-

ri var. Hızlı geldim, çünkü önümde öyle bir genç kız yürüyordu ki vücudunun hatlarına hayran olmamak imkânsızdı. Takdir edersin ki, bir saman çöpü gibi arkasından sürüklendim.

BAHTİYAR

Ahhh ihtiyar kurt ahhh... Yaş elli, sen hâlâ uslanmıyacaksın.

DOKTOR

Yaya gelmemin sebebi ise büsbütün başka... Dün akşam bir ahbabın ziyafetinde idim. Bilmem bilir misiniz, Mehmet Beyler... Raşit Paşazade.

BAHTİYAR

Tanımam doktor.

DOKTOR

Ben böyle ziyafet, izzet ikram delisi aile görmedim. Gırtlaklarına kadar borç içindedirler. Babadan kalma konakları ipotek yüzünden daha geçenlerde haraç mezat satıldı. Onlar yine şundan borç alıp, ondan ödünç ister, eşe dosta ziyafet çekerler. Gülünç tabiî azizim. Dün

gece sofrada kimler yoktu yine... Ama ben bilhassa Ali Beyin bulunuşuna pek şaştım. Ali Dalgakıran... Bildiniz mi?

BAHTİYAR

Hayır doktor.

DOKTOR

Meşhur armatör. Bir zamanlar bu Mehmet Beyin hanımı ile Ali Bey arasındaki yakın dostluk pek gürültülü bir skandala sebep olmuştu. Anlarsınız ya... Ama güzel kadındır.

BAHTİYAR

Sen yemeklerden bahset doktor.

DOKTOR

Doğrusu mükemmeldi. Güzel yemeğe de bayılırım. Tıpkı güzel kadın gibi... Çok yedim. Üstelik iyi şarapları da var. Neticede sıkıntılı bir gece geçirdim. Onun için hava alayım diye yaya geldim.

BAHTİYAR

Çok yemek, üstelik şarap... Bu sıcak mev-

simde... Doktor seninkisi âdeta intihar. İnsana ne gelirse midesinden gelir. Hele elli yaşından sonra...

DOKTOR

Aziz dostum, ben kendimi yirmi beş yaşında hissediyorsam kimin ne demeğe hakkı var?

HANDAN

Canım Bahtiyar, doktora rahat versene.

BAHTİYAR

Bir şey yaptığım yok ki Handan... Hastalığımdan beri bana ne öğütler verdi ise onları tekrarlıyorum. Eğer bunlar doğru ve iyi şeyler olsaydı önce kendisi tatbik etmez miydi? Bana kalsa doktorlar işin içyüzünü bildikleri için böyle şeylere pek aldırmıyorlar. Doktormuş, muayeneymiş, ilâçmış, bunlar hep fasa fiso şeyler. İnsan yaşayacağı kadar yaşar. *(Gülüşürler)*

DOKTOR

Benim bugün size gelme günüm değil ama civarda bir hastam vardı, ona gelmişken Bahtiyar Beyi de bir muayene edeyim, hem de hanımefendiye hürmetlerimi sunarım dedim.

HANDAN

Eksik olmayın doktor.

DOKTOR

Biraz evvel evine gittiğim hastayı bilmem bilir misiniz? Her halde tanıyacaksınız. Meşhur bir deri fabrikatörüdür, Köseleci Dursun Bey derler.

BAHTİYAR

Çıkaramadım doktor.

HANDAN

Hastalığı ne?

DOKTOR

Henüz pek anlaşılmıyor. Umumî bir düşkünlük. Kanserden şüphe ettim ama röntgenler, tahliller falan da netice vermedi. Hülâsa zavallıcık bir türlü düzelemiyor. İyileşmeyi de pek istemiyor galiba. Hasta iyileşmeyi istemez de bize yardım etmezse eczane dolusu ilâç yazsak nafiledir. Aziz dostum, anlıyorum, biçarenin derdi başka... Bir ay evvel karısı şoförüyle kaçmıştı. Adam kadını bir türlü unutamıyor. Ama

hanımı unutmak da doğrusu imkânsız. Dursun Bey altmış beşinde, hanım ise henüz otuzunda. Bilmezsiniz ne harikulâde kadındır. Geç karşısına, ebediyete kadar hayran hayran seyret.

BAHTİYAR

(Hoşlanmadığı bahsi değiştirmek isteyerek) Bırak şimdi bunları da, ciddî şeyler konuşalım doktor. Dün gece kalp hastalıklarına dair çok enteresan bir yazı okudum, bir mecmuada...

DOKTOR

Kimin?

BAHTİYAR

Meşhur bir Fransız doktorunun. Adı dilimin ucunda ama söyleyemeyeceğim. Görmek ister misin?

DOKTOR

Memnun olurum aziz dostum. Ama zahmet olacak.

BAHTİYAR

Ne zahmeti canım, şuracıkta yatak odasında. Alıp getireyim.

(Bahtiyar çıkar)

ÜÇÜNCÜ MECLİS

(Doktor, Handan)

DOKTOR

Sizi bu cuma da bekledim, Handan Hanım. Yine gelmediniz.

HANDAN

Beni mi beklediniz doktor? Hiç haberim yoktu.

DOKTOR

Tam bir senedir bekliyorum. Fakat siz hiç oralarda olmuyorsunuz. Bakın yine haberim yok dediniz.

HANDAN

Doktor, tekrar bu bahse dönmeyin rica ederim. Sizi bir dost, bir arkadaş olarak pek çok severim. Ama bundan ötesini istemeyin benden. İmkânsız...

DOKTOR

Fakat size hayranım, Handan Hanım. Bu-

güne kadar hiçbir kadını sevmediğim kadar seviyorum sizi. Ne sevmesi, tapıyorum size. Önümüzdeki cuma da bekleyeceğim. Bekleyeceğim ama şunu da söyleyeyim ki artık tahammülüm tükeniyor.

HANDAN

Beni bir türlü anlamak istemiyorsunuz doktor, boşuna beklemiş olacaksınız.

DOKTOR

Ama benim öteki erkeklerden farkım ne? Bilâkis kadınlar arasındaki muvaffakiyetlerim hepsinden fazla. Böyle iken niçin onların sahip oldukları şeylerden ben mahrum kalayım.

HANDAN

Doktor bu ısrarınıza emin olun pek üzülüyorum. Size kat'i kararımı anlattım. Aramızda böyle bir şey hiçbir zaman olamaz.

DOKTOR

Handan Hanım, bir gün gelecek, beni bu şekilde kırdığınıza pişman olacaksınız. Nihayet ben de insanım. Ümitsizlik bir takım çılgınlıklara sebep olabilir. İyi düşünün.

HANDAN

Düşünecek bir şey yok doktor. Hiçbir zaman...
(Bahtiyar girer)

DÖRDÜNCÜ MECLİS

(Doktor, Handan, Bahtiyar)

BAHTİYAR

İşte buldum doktor... Öteki mecmuaların arasına karışmış. Biraz aramam lâzım geldi.

DOKTOR

Teşekkür ederim aziz dostum. Bana verebilirsin değil mi bunu? Gece okurum.

BAHTİYAR

Tabiî doktor, hattâ istersen temelli kalsın sende.

DOKTOR

Teşekkürler.

BAHTİYAR

Geceleri ziyafetten ziyafete gitmekten okumağa vakit bulacağını pek sanmıyorum ama, belki bir aralık şöyle bir göz gezdirirsin.

DOKTOR

Yok okuyacağım aziz dostum, mutlaka..

BAHTİYAR

Nasıl, işlerin yine eskisi gibi çok mu?

DOKTOR

Ne demezsin... Bir türlü baş edemiyorum. Hastahaneden muayenehaneye, muayeneden hasta ziyaretlerine... Üstelik konsültasyonlar da var. Haa, aklıma gelmişken söyleyeyim, dün yine bir konsültasyona çağırmışlardı. İstiklâl Caddesinden Tepebaşına çıkan dar sokaklardan birinden geçerken kimi görsem beğenirsiniz?

HANDAN

(Heyecanlı) Dün mü? Kimi doktor?

DOKTOR

(Handana bakarak) Önüm sıra bir otomo-

bil gidiyordu. Birden durdu. İçinden bir hanım atladı. Arkasında koyu gri bir elbise, elinde beyaz bir çanta vardı. Sağına soluna bakındıktan sonra önündeki binanın açık kapısından içeri daldı. Daha arabadan iner inmez tanımıştım kendisini... Sizdiniz değil mi?

HANDAN

(Korkmuş) Ben mi? Şeyyy... İyi ama ben...

DOKTOR

Gözlerim keskindir. Yüzünüzü fark etmesem bile sizi yürüyüşünüzden tanırım ben.

BAHTİYAR

(Gözlerini Handana dikmiş olarak) Hayır hayır doktor, yanıldın bu sefer.

DOKTOR

Nasıl?

BAHTİYAR

Handan dün kapı dışarı adımını atmadı. Bütün gün evdeydi. Ben şahidim. Çünkü ben de beraberdim. Yemek yaptı. Yemekten sonra se-

dire uzanıp kitap okudu. Biraz uyudu. Sonra banyo yaptı...

DOKTOR

(İnanmadığını belli ederek) Yaa öyle mi? Yanıldım demek. Olur ya, niçin olmasın? İnsanlar çift yaratılırlarmış aziz dostum. Zaten ben de Handan Hanımın burda işi ne diyordum. O binayı bilirim, bir sürü bekâr oturur. Oldukça fena şöhretli bir pansiyondur. Fena diyorsam anlayıverin işte, biz bekârlar bilâkis pek severiz orasını. Sahibini bilmem bilir misiniz? Her halde tanıyacaksınız.

BAHTİYAR

(Hiddetli) Yok daha neler, tanımam doktor.

DOKTOR

(Saatına bakarak) Ooo saat yediyi geçiyor. Ben gideyim artık. Daha dolaşmam lâzım gelen hastalar var.

BAHTİYAR

Sen bilirsin doktor.

DOKTOR

Allahaısmarladık, iyi geceler. *(Kapıya doğru yürürken birden bire)* Bak gördün mü yaptığımızı aziz dostum.

BAHTİYAR

Ne oldu, hayrola?

DOKTOR

Lâkırdıya tuttunuz, seni muayeneyi unuttuk.

BAHTİYAR

O da gelecek sefere kalsın doktor.

DOKTOR

Ama iyisin.

BAHTİYAR

Ne demezsin.

DOKTOR

İyi geceler

BAHTİYAR

İyi geceler

(Doktor çıkar)

BEŞİNCİ MECLİS

(Handan, Bahtiyar)

HANDAN

(Bahtiyara bakmağa cesaret edemeyerek) Ben mutbağa gidiyorum, yemeğe bakayım.

(Handan çıkar, Bahtiyar gazeteyi alır açıp okumağa çabalar, okuyamaz. Mutbak kapısına doğru gider, başını içeri uzatır).

BAHTİYAR

Handan, şu şeftali kompostosunu ver bakayım, bir de kutu açacağını, *(Alır, yemek masasının başına gider, kutuyu masanın kısa bacağının bulunduğu tarafa koyar, aynı oyun)*

BAHTİYAR

Allah belânı versin senin masa gibi... Düzenbaz topal.

(Bacağın altına kayan tahta parçasını yine yerleştirir. Başka tarafa geçer. Komposto tenekesini açmağa çalışır, sağ elinin baş parmağını keser. Kanayan parmağını ağzına götürür)

BAHTİYAR

Ufff... Uff... Vay vay vay... Handan.. Handan...

HANDAN

(Mutbak kapısından başını uzatarak) Ne var?

BAHTİYAR

Kutu kapağı parmağımı kesti, çok acıyor.

HANDAN

Tentürdiyotla sargı bezi büfenin gözünde, sağ tarafta.

BAHTİYAR

Fena da kanıyor Handan.

HANDAN

Biliyorsun, kandan tiksinirim ben... İşte büfe orda, git kendi işini kendin gör.

BAHTİYAR

(Alay eder) Ama yavaş gideyim değil mi? Heyecanlanmayayım da...

HANDAN

Öyle tabii.

BAHTİYAR

Seni yalnız kalbim alâkalandırıyor demek.

HANDAN

Deli deli söylenmesen olamazsın. Mutbakta işim var dedim, meşgul etme beni.

(Bahtiyar parmağını sarar, kanapeye oturur, gazete okumağa çalışır. Bir ara gazeteyi bırakarak yüzünü buruşturur. Sağ eliyle sol kolunu oğuşturur. Alnını ter kaplamıştır, onu siler.)

ALTINCI MECLİS

(Bahtiyar, Siyahlı Adam)

(İşte tam bu sıradadır ki, Siyahlı Adam içeri

girer. Yavaşça ilerler. Koltuk ve kanape takımını dolaşarak gelir, Bahtiyarın arkasında durur. Bahtiyar, tekrar gazeteyi alır ve okumağa çalışır. Sıkıntısı geçmemiştir. Gömleğinin önünü açar. Siyahlı Adam hafifçe belli belirsiz öksürür. Bahtiyar başını arkaya çevirerek bakar. Fakat idrakinin kıt olduğu dalgın bir ânındadır. Tekrar gazetesine döner. Ancak birkaç saniye sonradır ki, gördüğünün ne olduğunu anlayarak ürkmüş ve şaşkın yerinden fırlar).

BAHTİYAR

(Aynı zamanda işaret ederek) Burası değil, yukarsı... Yanlış geldin, yanlış...

SİYAHLI ADAM

Ben hiçbir zaman yanlış gelmem.

BAHTİYAR

Yahu, ne lâf anlamaz adama çattık be.... Cenaze üst kattan çıktı diyorum.

SİYAHLI ADAM

Orada dün gece işim vardı.

BAHTİYAR

Yani ille bütün apartmanı sıradan mı geçireceksin. Karşıki ahşap eve git. Orada doksanlık bir ihtiyar kadın var. Hiç kimse de kendisinden hoşlanmıyor.

SİYAHLI ADAM

Benim vazifem burada.

BAHTİYAR

Peki, iş mi bu yani? Adalet mi? Ben daha altmışına gelmedim. Hem bir şeyim yok benim. Vallahi yok, billâhi yok. İşte sapasağlam karşında duruyorum.

SİYAHLI ADAM

Yalan söyleme, az evvel kolunu oğuşturan sen değil miydin? Ağrı hâlâ devam ediyor. Hattâ şimdi göğsüne de yayılmağa başladı. Bir kalb krizinin tam ortasındasın. Otur otur, ayakta sallanıyorsun.

BAHTİYAR

Kriz mi dedin? Mubalâğa... Üşütmüş ola-

bilirim, belki de romatizmadır. Malûm ya romatizma çeşit çeşit olur.

SİYAHLI ADAM

Sen öyle bil. Ama ne olursa olsun her halde korkma. Şayet beraber gidecek olursak göreceksin ki, bu, sandığın gibi korkunç bir şey değil.

BAHTİYAR

Yani beraber gitmemiz ihtimali de var öyle mi?

SİYAHLI ADAM

Daha belli değil. Krizin neticesini bekleyeceğiz.

BAHTİYAR

Canım kriz diye tutturup durma. Yeni bir kriz gelmesi için hiç sebep yok. Seneler var ki merdiven çıkmıyorum, koşmuyorum, heyecanlanmıyorum, tok oturduğum sofradan aç kalkıyorum, içki yasak, kadın yasak, hiddet, kavga, münakaşa yasak, üzüntü yasak.

SİYAHLI ADAM

Ama demin derin bir üzüntü içindeydin.

BAHTİYAR

İlâçlarımı vaktinde alıyorum, her gece dokuz saat uyuyorum. Rüzgâra karşı yürümüyorum. Karımın her sözünü dinliyorum.

SİYAHLI ADAM

Bütün bunlardan sonra da yaşıyorum mu diyorsun?

BAHTİYAR

Bak işte ilk defa olarak doğru bir lâf ettin. Evet yaşamıyorum. Yaşamadığım için de ölemem. Başka kapıya...

SİYAHLI ADAM

Kelime oyununun sana hiçbir faydası dokunamaz. Kurnazlık etme.

BAHTİYAR

O dediğini ömrümde yapmadım. Keşke yapabilseydim. Bana kurnaz değil, aptal denir.

SİYAHLI ADAM

Aptalların kurnazlık taslamaları da acıklı olur.

BAHTİYAR

Mademki ne söylesem benim için neticeyi değiştirmeğe imkân yok...

SİYAHLI ADAM

Bu dediğin benim için de imkânsız.

BAHTİYAR

O halde konuşalım.

SİYAHLI ADAM

Nasıl olsa beklemeğe mecburum. Eğer kendinde kuvvet buluyorsan konuşalım.

BAHTİYAR

Buluyorum ya... Şimdi daha iyiyim. Saniyeden saniyeye daha fazla iyileşiyorum. *(Yavaş sesle, malûm tonla ve acele acele)* Enayilik etme Bahtiyar, üzüntüyü bırak, bir daha dünyaya gelmeyeceksin... Enayilik etme Bahtiyar, üzüntüyü bırak, bir daha dünyaya gelmeyeceksin...

SİYAHLI ADAM

Dediğin gibi saniyeden saniyeye daha faz-

la iyileşsen ben bir lâhza burda durmam. Şimdi daha da heyecanlısın, korkma dedim, halbuki korkuyorsun.

BAHTİYAR

Benimle fazla uğraşmasana sen... Korkarım, korkmam sana ne? Başka mevzu mu yok? Demek birisinin baş ucuna gelirsen bu, her zaman onun dünyasını değiştirmesi ile neticelenmiyor?

SİYAHLI ADAM

Yüzde doksan dokuz öyledir ama, kalp arasıra oyun eder. Her şey bitti dedirtip bizi hastanın yanına koşturduktan sonra birden düzeliverir. Tabiî arasıra ama, doğrusu onun bu halinden hiç hoşlanmam.

BAHTİYAR

Kalleş bir şey desene...

SİYAHLI ADAM

Canım, sendeki bu hayata bağlılığın mânasını doğrusu bir türlü anlamıyorum. Mes'ut musun yani?

BAHTİYAR

Karımın adı Handan, benimki Bahtiyar.

SİYAHLI ADAM

Ne gezer. Toprak üstünde güzel ne varsa hepsinden mahrum olarak sürünmeyi, sürüne sürüne sonu beklemeyi zevkli mi buluyorsun?

BAHTİYAR

Ama bakalım hep böyle mi sürüp gidecek? Geleceğin neler getireceğini bilenler senin gibi konuşurlar. Biz insanlar bilmeyiz.

SİYAHLI ADAM

Evet, ümit dediğiniz bir oyuncağınız var sizin.

BAHTİYAR

Oyuncak moyuncak, ama yine de bizi avutuyor ya...

SİYAHLI ADAM

Ayakta durma dedim, yerine otur. Belki bu sana iyi gelmez.

BAHTİYAR

Oturayım ya, arkamda kalacaksın.

SİYAHLI ADAM

Yüzümü görmekten pek mi hoşlanıyorsun sanki?

BAHTİYAR

Senden de bir şey gizlenmiyor ki... Gücenma ama hayır.

SİYAHLI ADAM

Benimle mutlaka konuşmağa mecbur değilsin. Eğer istersen gazete okumağa devam edebilirsin.

BAHTİYAR

Olur (*Gazeteyi alarak okumağa çalışır*).

YEDİNCİ MECLİS

(Handan, Bahtiyar)

(İçerden Handanın sesi duyulur)

HANDAN

Bahtiyar, Bahtiyar... Bahtiyar diyorum.

(Bahtiyar cevap vermez. Handan mutbaktan içeri girer. O girerken Siyah Elbiseli adam ağır adımlarla odadan çıkar)

HANDAN

Neye cevap vermiyorsun, o kadar bağırdım?

(Bahtiyar yine cevap vermez. Eliyle arkasını, az evvel Siyahlı Adamın durduğu boşluğu işaret eder, Handan hayretle bakar).

HANDAN

Yoksa hasta mısın? Kolun mu ağrıyor? Göğsünde sancı mı var? Cevap versene...

BAHTİYAR

Ben iyi olmasına iyiyim ama, durum daha belli değil.

HANDAN

Hangi durum belli değil?

BAHTİYAR

Kalp, kalleş bir şey... Nasıl bir oyun oynayacağı evvelinden belli olmaz.

HANDAN

Bu lâkırdıları nerden çıkarıyorsun? Kim uyduruyor bunları.

(Bahtiyar eliyle arkasını işaret eder)

HANDAN

Hadi hadi saçmalama, ben senin yüzünün renginden anlarım, bu dakkada hiçbir şeyin yok. Turp gibisin.

BAHTİYAR

Benim turp gibi olmam para etmiyor ki, söz başkasında.

HANDAN

Kimde?

(Bahtiyar eliyle arkasını işaret eder, Handanın hayreti dakikadan dakikaya artmaktadır).

HANDAN

Kim var orda?

BAHTİYAR

Görmüyor musun? Ama korkma, sandığımız gibi değil, iyi adam, deminden beri uzun uzun konuşuyoruz. Adam dediysen hani sen kavrayıver işte... Ona da adam denmez ya... Sahi yahu, senden ne diye bahsedeceğim başkalarına? *(Arkasını döner, Siyahlı Adamı göremeyince sevinç delisi olur, çığlık çığlığa)* Aaaa... gitmiş, gitmiş yahu... Artık burada yok... Artık burada yok ne demek? Ben krizi atlattım demek. Yaşasın, kurtuldum.

HANDAN

Bahtiyar, kendine gel. Üzme kendini canım. Ortada hiçbir sebep yokken neye sinirlerini bozdun şimdi? Hiç böyle olmamıştın. Ben hemen doktora telefon ederim. Yanına bir asabiye mütehassısı alsın da beraber gelsinler.

BAHTİYAR

(Ayağa kalkıp Handana doğru yürüyerek)

Dur gitme, lüzumu yok...

HANDAN

(Geri geri çekilerek) Yerinde dursana. Gelme diyorum, beni korkutuyorsun.

BAHTİYAR

Vallaha bir şeyim yok Handan. Emin ol aklım tamamen yerinde. Ne olduğunu sana anlatamam. Ama geçti, tamamen geçti. Hadi sen mutbağa dön.

HANDAN

Sen ne yapacaksın?

BAHTİYAR

Ben de yatak odasına gideyim de şezlonga şöyle biraz uzanayım.

HANDAN

Bak gördün mü bir şeyim yok diyorsun ama şezlonga uzanıp dinlenmekten bahsediyorsun. Bahtiyar saklama...

BAHTİYAR

Valla sakladığım yok. Olsa söylemez mi-

yim? Vücudumda şöyle hafif bir kesiklik hissediyorum, o kadar.

HANDAN

Ben demedim mi? Tabii cenazede kendini yordun.

BAHTİYAR

Yemek hazır olunca seslen, gelirim.

(Bahtiyar ev dahilinde açılan kapıdan çıkar. Kapı zaten açıktır, o da açık bırakır).

SEKİZİNCİ MECLİS

(Handan, Selim)

(Handan mutbağa döner ve biraz sonra mutbağın kapısından başını uzatarak Bahtiyarın çıktığı kapıya bakar. Onun yanına gitmeğe karar verir. Oraya doğru yürürken sokak kapısının zili çalınır. Zil sesi ısrarlı bir şekilde devam eder. Handan istikametini değiştirir, sokak kapısına açılan taraftan çıkar. Biraz sonra gelen adamla Handanın kapı dışında başlayan ve sahnede devam eden tartışmasına şahit oluruz)

HANDAN

(Geleni önlemeğe çalışarak) Gelme... Gelme olmaz.

SELİM

(Handanı yavaşça iterek) Canım niçin olmuyormuş? Seninle mutlaka konuşmalıyım.

HANDAN

Kocam burda diyorum. İçerde, yatak odasında.

SELİM

(Sırıtarak) Zararı yok. Hattâ bir bakıma daha da iyi. İşi çabuk bitiririz.

(Handan gider, ev dahiline açılan kapıyı kapatır).

HANDAN

Selim, adam hasta, yüreğine iner. Sonunda sen de ben de perişan oluruz.

SELİM

Bir şey olmaz, meraklanma. Beni uzak bir

akraba çocuğu falan diye tanıştırıp idare edersin. O zaten vaziyeti az çok biliyordur. İki sene oldu, aptal mı bu?

HANDAN

Nerden bilecek Selim? Şimdi düşüp bayılacağım.

SELİM

Kadınlar da hep bu numarayı yaparlar. Senin gibi iradeli bir insana hiç yakışmıyor doğrusu.

HANDAN

Yalvarırım git Selim... Canım benim bu kadar da hatırım yok mu? Biraz sonra ben gelirim. Söz veriyorum gelirim. Yarım saat sonra pansiyonda buluşalım. Orda bol bol konuşuruz. Ne istersen konuşuruz. Yarım saat sonra...

SELİM

İşim acele Handan... Her halde beni tesadüfen geçerken sana uğradım sanmıyorsun ya... Dün seninle buluştuktan sonra meydana çıktı bu iş. Savsaklayayım dedim, bugün daha da kötü bir duruma girdi. Bekleyemem.

HANDAN

(Birden durulmuş ve sakinleşmiş, fakat değişik bir sesle) Ehh, pekâlâ, ne var, söyle bakalım? Para mı?

SELİM

Evet.

HANDAN

Ne kadar istiyorsun?

SELİM

Hıımmm bu sefer biraz fazla.

HANDAN

Ne kadar?

SELİM

Hemen parlama. Bak anlatayım. Durumum hakikaten tehlikeli. Bir hafta önce polislik bir iş geçmişti başımdan. Soysuzun biri duymuş, onu susturmak lâzım. Üç bin lira istiyor.

HANDAN

Sen delirdin mi? Ben bu parayı nasıl bulurum?

SELİM

Handan söyledim çok müşkül durumdayım. İşin sonunda hapishaneyi boylamak var. Beni hapishanede görsen memnun mu olursun?

HANDAN

Maalesef veremeyeceğim. Üç yüz, dört yüz lira olsaydı...

SELİM

Elbet kenarda köşede biriktirdiğiniz bir şeyler vardır. Yoksa kocandan iste.

HANDAN

Onda da yoktur. Hem ne diye isterim. Hayır hayır imkânsız.

SELİM

Bir çaresini bul.

HANDAN

Bulamam.

SELİM

Bulman lâzım. *(Cebinden bir paket çıkararak)*. Bak karşılığında sana ne getirdim.

HANDAN

Ne bunlar?

SELİM

(Artık maskesini atarak) Bana yazdığın mektuplar.

HANDAN

Demek parayı vermezsem...

SELİM

Bunları kocana teslim edeceğim.

HANDAN

Yani şantaj...

SELİM

İstersen öyle de.

HANDAN

Bunu yapacağa hiç benzemezdin.

SELİM

Ne yapalım. Ben de bu yoldan geçiniyorum. Sizin aklınız fikriniz yatak, benimki de para... Yatağa karşılık para veriyorsunuz, fit oluyoruz.

HANDAN

Ne kadar kötü konuşuyorsun.

SELİM

Beni mecbur ettin.

HANDAN

Bu işi yapmadan da benden para istiyebilirdin. İlk defa istemiyorsun ki...

SELİM

Ama bu kadar yüklü değil. Deli misin, böy-

le yapayım da beni atlat değil mi? Ben profesyonelim de, sen değil misin? Bir başkasını buluverirsin. Sokakta benim gibiler çok. Ben tecrübeliyim yavrum. Bu kaçıncısı... Hadi çabuk ol.

HANDAN

Çok âdi adammışsın.

SELİM

Boş sözleri bırakalım.

HANDAN

Pekâlâ, ver mektupları.

SELİM

Evvelâ parayı göreyim.

HANDAN

Mektuplar tamam mı?

SELİM

(Paketi yırtarak) İşte bak, on altı tane. Hepsi burda... Yooo o düşündüğünü yapmam ben. Öylesi namussuzluk olur.

HANDAN

İstediğini vereceğim ama artık bu son... Bir daha görüşmeyeceğiz.

SELİM

Öyle sanırım. Zaten biliyor musun fazla da uzamıştı.

HANDAN

(Büfeye hücum eder. Bir küçük kutu çıkarır. Tam bir sinir buhranı içinde açar. Parayı alır, uzatır, mektupları kapar) Al ve çabuk defol...

SELİM

Çok makbule geçti sevgilim. Allahaısmarladık. Benden sonra geleceğe selâmlar...

(Aynı anda Bahtiyar yavaşça içeri girmiş ve bütün olup biteni görmüştür. Sessiz bir an. Üçü de birbirlerine bakarlar. Sonra parayı cebine koyan Selim kapıya doğru ilerlerken döner, şapkasını çıkarır)

SELİM

Hürmetler ederim Beyefendi. Altın kalpli bir karınız var, kıymetini bilin.

(Çıkar.)

DOKUZUNCU MECLİS

(Handan, Bahtiyar, sonra Siyahlı Adam)

HANDAN

(Soluk soluğa) Bahtiyar, sakın sinirlenme... Biliyorsun ki hastasın. Sana her şeyi izah edeceğim. Göreceksin ki, mühim bir şey değil. Eski, çok eski bir deliliğin geç kalmış cezası, senden evvel... Bir şeyin yok ya? Niçin konuşmuyorsun? Kolunda göğsünde ağrı var mı? Sıkıntı da hissetmiyorsun değil mi? Yüzünün rengi iyi... Dinle beni... Ne olursa olsun sana ilâç vereceğim. Ama daha evvel izah edeyim.

BAHTİYAR

(Buz gibi, ifadesiz bir sesle) Yemek hazır mı Handan?

HANDAN

Yalnız bu kadar mı? Başka bir şey söyle-

meyecek misin? Şahit olduğun hâdiseye karşı hiçbir alâka duymuyor musun? Ne kadar soğuk ve hissizsin. Bana bak, bu evde ben bir koltuk, bir kanape, bir sandalye miyim? Senin karınım ben. Taş yürekli, her gece koynuna aldığın karın... Demek beni bir kedi yavrusu kadar da sevmedin... Ben senin için bir hiçtim. Herkes için bir hiçim ben, herkes için... Hadi, kımılda biraz, öyle heykel gibi, donmuş gibi durma diyorum. Müteessir olduğunu anlat, kızdığını söyle, heyecanlan, rengin biraz olsun değişsin. *(Bağırarak)* Vur bana, tokatla beni... Durmasana...

(Bahtiyar yemek masasına doğru yürür. Masanın yanında durur, Handana bakmağa devam eder. Bu sırada masaya dayanmak ister. Ayağı sakat masa gürültü ile yana eğilir).

BAHTİYAR

(Parmağını dudaklarına götürerek masaya) Susssss... Gürültüyü kes... İnsan böyle sahnelerde nefes bile almamağa çalışır. Ama sahi, sen insan değilsin ki, masasın.

HANDAN

Yaaa böyle demek?... O halde açıkça konuşabiliriz. Ben de seni sevmedim. Daha ilk

günden hiç sevmedim. Yalnız sana baktım, bir hastabakıcı gibi... Çünkü eve para getiriyordun. Bu çıktığını gördüğün adam eski, senden evvelki bir aşkın kahramanı değil, benim iki seneden beri seviştiğim delikanlı idi. Sonunda gördüğün gibi bana şantaj yaptı. Ama yalnız bu kadar değil. Ondan evvel de başkaları gelip geçtiler. Hepsiyle yattım. Yalnız bir türlü peşimi bırakmayan senin doktor müstesna... İçlerinde para vererek koyunlarına girdiklerim de oldu. Bu sonuncusu gibi. Senin paranı... Duyuyor musun, heyyyyy onlara senin paranı verdim... Senin paranı verdim... Senin paranı verdim...

(Handan sarsıla sarsıla ağlar. Masanın yanındaki bir sandalyeye çöker. Tam bir buhran içinde çırpınır. Sesi yavaş yavaş azalır. Avuçlarının içindeki başı masaya kayar. Ortalık alaca karanlıktır. Kapıda siyahlı adam görünür. Hafifçe öksürür.)

BAHTİYAR

(İrkilerek ve bağırarak) Yine mi sen? Ama fazla oluyorsun. Biraz evvel burdaydın. Musallat olma! Bu sefer kolumda, göğsümde ağrı da yok. Bu sefer hiçbir şeyim yok. Rahatım, anlıyor musun son derece rahat...

SİYAHLI ADAM

(Başı ve çenesiyle işaret ederek) Sana değil, ona geldim.

BAHTİYAR

Ona mı geldin? Nesi var?

SİYAHLI ADAM

Kalp...

BAHTİYAR

Hasta değil ki...

SİYAHLI ADAM

Birkaç aydır hasta idi, fakat farkına varamamıştı. Bu da kalbin başka bir oyunu. Hesabı kısa keser. Sana onu anlatmıştım.

BAHTİYAR

(Affetmiş, müsamahakâr) Kalpse atlatacaktır. Benim gibi. Atlatsın, ne olur. Yaşı da benden küçük. *(Handana dönerek malûm tonla)* Enayilik etme Handan, üzüntüyü bırak, bir daha dünyaya gelmeyeceksin.

SİYAHLI ADAM

(Handana doğru yürürken yarı yolda durur, başını geriye Bahtiyara çevirir) Artık bir daha hiç üzülmeyecek. Bitti.

PERDE

inkılâp ve aka
Fiyatı: 200 Lira